

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Názov školy	Základná škola Sama Cambela
Adresa školy	Školská 14, 976 13 Slovenská Ľupča
Riaditeľ školy	PaedDr. René Kováčik, MBA.

Koordinátor pracovného tímu	1. cyklus	2. cyklus	3. cyklus
Človek a spoločnosť	PaedDr. Jana Krížová, PhD.	PaedDr. Jana Krížová, PhD.	---
Regionálna výchova	---	PaedDr. Jana Krížová, PhD.	---
Dejepis	---	Mgr. Marcela Kramcová	Mgr. Marcela Kramcová
Geografia	---	Mgr. Zuzana Fillová	Mgr. Zuzana Fillová
Občianska náuka	---	---	Mgr. Dana Karlíková
Etická výchova	Mgr. Dana Haviarová	Mgr. Dana Haviarová	Mgr. Alena Ježíková
Náboženská výchova	Mgr. Denisa Mitterová	Mgr. Denisa Mitterová	Mgr. Denisa Mitterová

Použitá literatúra	Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie (ďalej len „ŠVP“) schválený dňa 31. 3. 2023 pod č. 2023/831:7-A2140, www.vzdelavanie21.sk , Vízia školy
Platnosť dokumentu	Postupné zavádzanie od šk. roka 2026/2027 od 1. ročníka v predmete človek a spoločnosť, následne v 2. cykle na tento predmet nadviaže dejepis a geografia, v 3. cykle ešte občianska náuka. Predmety etická a náboženská výchova sú v 1., 2., aj 3. cykle.
Vypracovanie dokumentu	december 2025
Kontakt	zsslov lupca@gmail.com

OBSAH

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	4
Učebné osnovy pre 1. cyklus človeka a spoločnosti	
Človek a spoločnosť 1.ročník	10
Človek a spoločnosť 2.ročník	12
Človek a spoločnosť 3.ročník	15
 Učebné osnovy pre 2. cyklus človeka a spoločnosti	
Človek a spoločnosť 4.ročník	19
 Učebné osnovy pre 2. cyklus regionálnej výchovy	
Regionálna výchova 4.ročník	24
Regionálna výchova 5.ročník.....	26
 Učebné osnovy pre 2. cyklus dejepisu	
Dejepis 5.ročník	29
 Učebné osnovy pre 3. cyklus dejepisu	
Dejepis 6.ročník	33
Dejepis 7.ročník	34
Dejepis 8.ročník	36
Dejepis 9.ročník	37
 Učebné osnovy pre 2. cyklus geografie	
Geografia 5.ročník	43
 Učebné osnovy pre 3. cyklus geografie	
Geografia 6.ročník	47
Geografia 7.ročník	51
Geografia 8.ročník	54
Geografia 9.ročník	57
 Učebné osnovy pre 3. cyklus občianskej náuky	
Občianska náuka 6.ročník	61
Občianska náuka 7.ročník	63

Občianska náuka 8.ročník	66
Občianska náuka 9.ročník	69
Učebné osnovy pre 1. cyklus etickej výchovy	
Etická výchova 1.ročník	72
Etická výchova 2.ročník	76
Etická výchova 3.ročník	79
Učebné osnovy pre 2. cyklus etickej výchovy	
Etická výchova 4.ročník	82
Etická výchova 5.ročník	87
Učebné osnovy pre 3. cyklus etickej výchovy	
Etická výchova 6.ročník	92
Etická výchova 7.ročník	94
Etická výchova 8.ročník	97
Etická výchova 9.ročník	99
Učebné osnovy pre 1. cyklus náboženskej výchovy	
Náboženská výchova 1.ročník	104
Náboženská výchova 2.ročník	107
Náboženská výchova 3.ročník	110
Učebné osnovy pre 2. cyklus náboženskej výchovy	
Náboženská výchova 4.ročník	114
Náboženská výchova 5.ročník	117
Učebné osnovy pre 3. cyklus náboženskej výchovy	
Náboženská výchova 6.ročník	121
Náboženská výchova 7.ročník	124
Náboženská výchova 8.ročník	129
Náboženská výchova 9.ročník	133

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ– charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť pripravuje žiakov k tomu, aby sa prejavovali ako samostatné, slobodné a zodpovedné osobnosti, uplatňovali svoje práva a naplňali svoje povinnosti. Umožňuje porozumieť geografickým, historickým, kultúrnym, náboženským, hospodárskym a politickým špecifikám v rôznych častiach sveta, čo vedie k rešpektu a ohľaduplnosti voči iným ľuďom, kultúram a duchovným hodnotám, ako aj voči sebe. U žiakov rozvíja pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti, krajine a k potrebe udržateľnosti života na Zemi. Posilňuje ich aktívny postoj k riešeniu aktuálnych výziev a problémov. Rozvíja uvedomenie si vlastnej identity v globalizovanom svete. Okrem vedomostí rozvíja u žiakov aj spôsobilosti získavať, vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe. Žiaci z nich vyvodzujú logicky správne závery a dokážu ich argumentačne podložiť a odprezentovať.

Spoločenská gramotnosť, ktorú okrem iných vzdelávacia oblasť rozvíja, je vnímaná ako schopnosť:

- prejavovať sa ako samostatné, slobodné a zodpovedné osobnosti, uplatňovať svoje práva a naplňovať svoje povinnosti,
- byť vnímavý voči sebe aj voči druhým a krajine,
- nadobudnúť pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti a k potrebe udržateľnosti života na Zemi,
- prejavovať aktívny postoj k riešeniu aktuálnych výziev a problémov,
- uvedomovať si vlastnú identitu v globalizovanom svete,
- porozumieť podobným aj odlišným geografickým, historickým, kultúrnym, náboženským, hospodárskym a politickým špecifikám ľudského spoločenstva v rôznych častiach Zeme,
- prejavovať rešpekt a ohľaduplnosť voči sebe, iným ľuďom, ich kultúram a duchovným hodnotám,
- vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe, vyvodzovať z nich logicky správne závery, ktoré dokážu argumentačne podložiť a prezentovať.

Ciele vzdelávacej oblasti:

- Disponovať znalosťami o vybraných spoločenských, geografických a historických procesoch a javoch v rôznych kontextoch a situáciách.
- Využívať rôzne metódy získavania, spracovávania, interpretácie informácií a prezentácie výsledkov vlastného bádania.
- Rozlišovať procesy kontinuity a zmeny, porozumieť súvislostiam, príčinám a dôsledkom historických a spoločenských javov a procesov.
- Posúdiť vzťahy v rámci prírodných zložiek krajiny a vzájomné vzťahy medzi životným prostredím a činnosťou človeka od lokálnej po globálnu úroveň.

- rozumieť potrebe udržateľného využívania prírodných zdrojov.
- Rozpoznať rôzne vrstvy svojej identity, rešpektovať a oceňovať seba, rozmanitosť ľudí a skupín v globalizovanom svete.
- Zvládať svoje emócie, prejať empatiu, rozumieť rozličným názorom a postojom, formulovať vlastný názor, aktívne spolupracovať a konštruktívne komunikovať.
- Mať rozvinuté charakterové vlastnosti, presadzovať morálne a etické princípy, vymedziť vlastnú hodnotovú orientáciu pre svoje rozhodnutia a napĺňanie osobných cieľov.
- Uplatňovať práva a povinnosti, pravidlá a normy spoločenského života v demokratickej spoločnosti, niesť zodpovednosť za vlastné rozhodnutia.
- Orientovať sa v zdrojoch informácií, prejať kritický a rozlišujúci postoj k médiám, bezpečne a eticky sa prezentovať v online prostredí.
- Prejavovať záujem o dianie okolo seba, vo svete a participovať na veku primeraných prospešných aktivitách.

Časová dotácia vzdelávacích predmetov vo vzdelávacej oblasti rozdelená do cyklov a do ročníkov									
	1. cyklus			2. cyklus		3. cyklus			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Človek a spoločnosť	1	1	1	2	---	---	---	---	---
Regionálna výchova	---	---	---	1	1	---	---	---	---
Dejepis	---	---	---	---	1	1	1	1	2
Geografia	---	---	---	---	2	1	1	1	1
Občianska náuka	---	---	---	---	---	1	1	1	1
Etická / Náboženská výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1

CIELE A KOMPONENTY jednotlivých vyučovacích predmetov

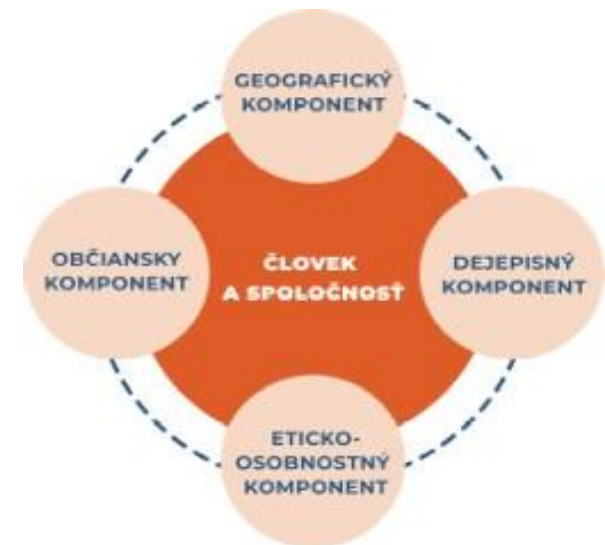
Dejepisný komponent rozvíja a kultivuje objektívne poznanie minulosti a jej prepojenosti s prítomnosťou. Žiaci si rozvíjajú historickú gramotnosť, spoznávajú historické fakty, súvislosti, javy a procesy v širšom spoločenskom kontexte. Prostredníctvom bádateľských otázok a kritickej analýzy historických prameňov, identifikovania

príčin a dôsledkov rôznorodých javov a procesov rozlišujú ich historický význam a rôzne uhly pohľadov. Na základe poznania minulosti žiaci reflektujú vlastnú príslušnosť k regiónu, národu a európskemu spoločenstvu. Komponent u žiakov rozvíja aj hodnoty a kompetencie demokratickej kultúry a vzťah ku kultúrnemu a historickému dedičstvu.

Geografický komponent objasňuje špecifiká rôznych miest, rozmiestnenie ľudí a ich činností, vzájomné vzťahy medzi javmi a procesmi, ktoré sa na Zemi odohrávajú a vyvíjajú. Žiaci skúmajú interakcie medzi prírodnými zložkami a zároveň vzťahy medzi nimi a človekom. Rozvíjajú svoju schopnosť myslieť v súvislostiach a porozumieť problémom na rôznych úrovniach, od lokálnej po globálnu. Rôzne aspekty priestoru skúmajú pomocou širokej škály prameňov, čo im umožňuje sa v ňom orientovať a zároveň v ňom konať spôsobom, ktorý je zodpovedný voči životnému prostrediu a potrebám druhých. V procese poznávania priestoru sa žiaci učia klásť a odpovedať otázky (Čo to je?, Kde to je?, Prečo je to tam?, Ako to vzniklo, Aký to má vplyv? a pod.), ktoré sú kľúčové pre formovanie ich priestorového myslenia

Občiansky komponent približuje fungovanie spoločnosti. Žiaci spoznávajú medziľudské vzťahy, budujú si postoj k ľudskej rozmanitosti a vnímajú prínos jej pozitívnych prvkov. Rovnako vnímajú úlohu hodnôt a sociálnych noriem, význam a chod rôznych inštitúcií. Zároveň vnímajú vplyv sociálnych a ekonomických faktorov na rozhodnutia v spoločnosti, nielen v prítomnosti, ale aj minulosti. Reflektujú princípy trvalo udržateľného života, význam obchodných vzťahov i úlohu štátu v hospodárskych vzťahoch. Významnou súčasťou tohto komponentu je výchova k aktívnemu občianstvu, rešpektovaniu princípov slobody a demokracie, ako aj k ochrane ľudských práv.

Eticko-osobnostný komponent prispieva k osobnostnému, sociálnemu a morálnemu rozvoju žiakov, s dôrazom na uvedomovanie si, prijatie a rozvíjanie vlastnej identity vo vzťahu k druhým ľuďom a všetkému živému na našej planéte. Neoddeliteľnou súčasťou týchto procesov je kultivovanie charakteru, morálnych (etických) a duchovných kvalít žiakov, ich religiózneho vedomia. V predmete etická výchova sa vyučujúci hlbšie venujú jednotlivým činnostiam komponentu a zároveň realizujú rozširujúce činnosti špecifické pre etickú výchovu.

Hlavným cieľom:

1. cyklu je podporovať u žiakov schopnosť skúmať svoju obec, jej blízke okolie a vzťahy medzi ľuďmi. Žiaci pozorujú, porovnávajú a zaznamenávajú vybrané aspekty fungovania komunity, v ktorej žijú. Vedia sa orientovať vo svojom okolí a poznajú jeho špecifiká. Poznajú základné časové intervaly. Sú si vedomí, že súčasnosť je výsledkom konania v minulosti. Vnímajú jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých. Rešpektujú základné pravidlá spolunažívania a komunikácie. Zaujímajú sa o svoje okolie a sú ochotní zapájať sa do aktivít na jeho zlepšovanie.

- Identifikovať javy, procesy, udalosti a osoby významné pre život žiaka, komunitu a obec.
- S pomocou učiteľa využívať základné metódy získavania, analýzy a interpretácie informácií, osvojiť si základy spolupráce v skupine.
- Identifikovať zmeny v čase a priestore vo svojom okolí.
- Rozlišovať a skúmať vzťahy medzi prírodným prostredím a činnosťou človeka na lokálnej úrovni, rozumieť potrebe starostlivosti o životné prostredie na príkladoch z miestnej krajiny.
- Uvedomiť si jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých.
- Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom.
- Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní.
- Chápať zmysel a význam pravidiel, práv a povinností vo svojom živote i v spoľžití s inými.
- Vysvetliť, odkiaľ sa berú informácie, aké sú ich zdroje a rozumieť dôsledkom rôznych typov správ.
- Zapájať sa do prospešnej aktivity na úrovni triedy a školy.

Hlavným cieľom **2. cyklu** je rozvíjať poznatky z oblasti geografických, historických a spoločenskovedných javov a procesov. Formujú sa základy aktívneho občianstva, žiaci sú vedení k uvedomeniu si práv, povinností a zároveň aj možností pozitívne ovplyvňovať svet vo svojom bezprostrednom okolí. Žiaci dokážu spolupracovať na riešení výziev a konfliktov. Rozvíjajú svoje schopnosti pracovať s mapou a inými zdrojmi informácií pri skúmaní prírodných a spoločenských pomerov Slovenska. Zároveň dokážu poznávať minulosť pomocou práce s jednoduchými historickými prameňmi.

- Rozvíjať poznanie z oblasti spoločenských, geografických a historických procesov a javov.
- Samostatne využívať základné metódy získavania, analýzy a interpretácie informácií.
- Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore.
- Posúdiť vzájomné vzťahy medzi krajinou a činnosťou človeka na Slovensku, uviesť význam chránených území pri ochrane prírody a krajiny.
- Rozvíjať jedinečnosť seba samého, pomenovať základné zložky vlastnej identity a svoje sociálne roly, uplatňovať rešpektujúci prístup k druhým.
- Komunikovať konštruktívne a s ohľadom na spolupatričnosť a spoluprácu žiakov.

- Poznať a zhodnocovať vlastné charakterové črty aj s ohľadom na druhých.
- Chápať zmysel a význam pravidiel, povinností a uplatňovať práva ako člen komunity.
- Rozlíšiť dôveryhodnosť zdrojov informácií a bezpečne sa správať v online prostredí.
- Aktívne sa angažovať v aktivitách na skvalitnenie fungovania školy a/alebo obce.

Hlavným cieľom **3. cyklu** je porozumieť vybraným geografickým, historickým, kultúrnym, náboženským, hospodárskym a politickým špecifikám v rôznych častiach sveta. Žiaci rozvíjajú svoj pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti a k potrebe udržateľnosti života na Zemi. Aktívne sa zapájajú do riešenia aktuálnych výziev a problémov. Uvedomujú si vlastnú identitu v globalizovanom svete. Rešpektujú a prejavujú ohľaduplnosť voči iným ľuďom, kultúram a duchovným hodnotám. Žiaci kriticky pristupujú k zdrojom informácií a mediálnym obsahom. Disponujú rozvinutými spôsobilosťami získavať, vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe.

- Využívať znalosti o vybraných spoločenských, geografických a historických javoch a procesoch v širších súvislostiach a rôznych kontextoch.
- Vyberať, navrhnúť a uplatniť metódy a postupy získavania, analýzy a interpretácie informácií vedúce k riešeniu rôznych úloh, výziev a problémov.
- Porozumieť významu a princípom spoločenských a historických javov a procesov.
- Posúdiť vzájomnú previazanosť prírodných zložiek krajiny s činnosťou človeka na regionálnej a globálnej úrovni, poznať možnosti vedúce k udržateľnému spôsobu života na Zemi.
- Rozpoznať osobnostné, sociálne, kultúrne stránky svojej identity a rešpektovať pozitívne prvky rozmanitosti ľudí a skupín v blízkom aj širšom okolí.
- Komunikovať konštruktívne s ohľadom na perspektívu iných ľudí a na prehlbovanie osobných vzťahov.
- Uplatňovať vnútorné motivácie na konanie dobra.
- Chápať zmysel a význam pravidiel a povinností, uplatňovať práva ako člen demokratickej spoločnosti.
- Analyzovať mediálne obsahy, vrátane sociálnych sietí a ich vplyv na správanie a postoje ľudí, regulovať vlastné správanie v online prostredí.
- Participovať na prospešných aktivitách na rôznej úrovni, aplikovať stratégie aktívneho občianstva a spoluzodpovednosti za Slovensko, Európu a svet.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ 1. cyklus

Vzdelávacia oblasť **Človek a spoločnosť** pripravuje žiakov na život v spoločnosti ako samostatné, zodpovedné a aktívne osobnosti. Podporuje rozvoj spoločenskovednej gramotnosti a vedie žiakov k poznávaniu sociálneho, kultúrneho, historického a geografického prostredia, v ktorom žijú. Prostredníctvom skúmania vlastného okolia, rodiny, školy, obce a regiónu si vytvárajú základy porozumenia vzťahom medzi ľuďmi, fungovaniu komunity a spoločenským javom. V 1. cykle má vzdelávacia oblasť podobu integrovaného predmetu **Človek a spoločnosť**, ktorý prepája geografický, dejepisný, občiansky a eticko-osobnostný komponent. Žiaci sa učia orientovať v priestore a čase, poznávať významné miesta svojho okolia, uvedomovať si premeny života v minulosti a súčasnosti, rešpektovať pravidlá spolužitia a rozvíjať pozitívne medziľudské vzťahy. Sú vedení k spolupráci, empatii, zodpovednosti a aktívnemu záujmu o dianie vo svojom okolí.

Predmet podporuje bádateľský prístup k učeniu, pozorovanie, porovnávanie, kladenie otázok a hľadanie súvislostí. Vytvára základy kritického myslenia, práce s informáciami a občianskej angažovanosti primeranej veku žiakov. Zároveň prispieva k formovaniu identity žiaka, k budovaniu vzťahu k domovu, škole, obci a vlastnej krajine.

Ciele vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť v 1. cykle

Cieľom vyučovania je, aby žiak:

- skúmal svoje bezprostredné okolie, obec a vzťahy medzi ľuďmi v komunite,
- orientoval sa vo svojom okolí a poznal jeho významné prírodné, kultúrne a spoločenské prvky,
- rozlišoval základné časové intervaly a chápal vzťah medzi minulosťou, prítomnosťou a budúcnosťou,
- poznával pravidlá spolužitia a uplatňoval ich v každodennom živote,
- rozvíjal pozitívne medziľudské vzťahy založené na úcte, tolerancii a spolupráci,
- uvedomoval si svoju jedinečnosť a rešpektoval odlišnosti druhých ľudí,
- primerane komunikoval, vyjadroval svoje názory a počúval názory ostatných,
- rozvíjal zodpovednosť za svoje konanie a podieľal sa na vytváraní priaznivého prostredia v triede, škole a komunite,
- získaval a spracovával informácie z rôznych zdrojov a využíval ich pri riešení jednoduchých problémov,
- vytváral si pozitívny vzťah k demokratickým hodnotám, kultúrnemu dedičstvu a udržateľnému spôsobu života.

Učebné osnovy – Človek a spoločnosť, 1. cyklus, 1. ročník

Geografický komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Moja trieda a škola	trieda, škola, orientácia, vpravo, vľavo, hore, dole	orientovanie sa v triede, vyhľadávanie predmetov podľa pokynov, určovanie polohy objektov	určiť polohu predmetov v triede pomocou základných priestorových pojmov; orientovať sa v budove školy
Cesta do školy	cesta, domov, škola, orientačný bod	opis cesty do školy, kreslenie trasy, pozorovanie okolia	opísať svoju cestu do školy; pomenovať orientačné body na trase
Okolie školy	budova, park, ihrisko, obchod, kostol	pozorovanie okolia školy, vychádzky, fotografovanie objektov	rozpoznať a pomenovať významné objekty v okolí školy
Plán triedy a školy	plán, pohľad zhora	tvorba jednoduchého plánu triedy, zakresľovanie nábytku a objektov	rozlíšiť pohľad spredu a zhora; vytvoriť jednoduchý plán triedy
Počasie okolo nás	slnko, oblačnosť, dážď, vietor	každodenné pozorovanie počasia, vedenie záznamov	pozorovať a opísať aktuálne počasie; zaznamenať výsledky pozorovania
Človek a prostredie	príroda, odpad, čistota	triedenie odpadu, starostlivosť o okolie školy	správať sa šetrne k prírode; uviesť príklady ochrany životného prostredia

Dejepisný komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Ja a moja rodina	rodina, člen rodiny, generácia	rozhovory o rodine, kreslenie rodiny, prezentácia rodinných fotografií	pomenovať členov rodiny a ich vzájomné vzťahy; opísať svoju rodinu
Môj deň	deň, ráno, obed, večer, režim dňa	zostavovanie obrázkového harmonogramu dňa	opísať priebeh svojho dňa v časovej postupnosti
Orientácia v čase	dnes, včera, zajtra, týždeň	určovanie poradie dní, hry s časovou následnosťou	správne používať pojmy dnes, včera, zajtra; orientovať sa v dňoch týždňa
Rok a ročné obdobia	jar, leto, jeseň, zima, mesiac	pozorovanie zmien počas roka, triedenie obrázkov	rozlíšiť ročné obdobia a ich charakteristické znaky

Sviatky a tradície	sviatok, tradícia, zvyk	rozprávanie o rodinných a školských sviatkoch	pomenovať významné sviatky a tradície vo svojom prostredí
Moja osobná história	narodenie, rast, detstvo	tvorba časovej osi života	opísať základné etapy svojho života

Občiansky komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Pravidlá v mojom živote	pravidlá, dohoda, povinnosť, zodpovednosť	tvorba triednych pravidiel, rozhovory o pravidlách doma a v škole, modelové situácie	pomenovať základné pravidlá v rodine a škole; dodržiavať dohodnuté pravidlá; vysvetliť význam pravidiel
Moja trieda a škola	trieda, spolužiak, učiteľ, spolupráca	spoločné aktivity, práca v skupinách, riešenie jednoduchých konfliktov	spolupracovať s ostatnými; rešpektovať odlišnosti spolužiakov; podieľať sa na vytváraní priaznivej atmosféry v triede
Žijeme v obci	obec, domov, komunita	pozorovanie obce, rozhovory o živote v nej, kreslenie významných miest	pomenovať miesto svojho bydliska; uviesť príklady miest a služieb v obci
Ľudia okolo nás	rodina, pomoc, úcta, priateľstvo	rozhovory o medziľudských vzťahoch, dramatizácia situácií	prejavovať úctu a ohľaduplnosť voči druhým; rozpoznať situácie, keď treba pomôcť
Povolania ľudí	povolanie, práca, služba	besedy s rodičmi, poznávanie povolání prostredníctvom hier	pomenovať základné povolania vo svojom okolí; vysvetliť význam práce
Zdroje informácií	kniha, televízia, rozprávka, informácia	práca s detskými časopismi, rozlišovanie zdrojov informácií	pomenovať základné zdroje informácií; rozlíšiť informáciu od rozprávkového príbehu

Eticko-osobnostný komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Slušnosť v každodennom živote	pozdrav, poďakovanie, prosba, oslovenie	nácvik zdvorilostných výrazov v bežných situáciách, hranie rolí	používať základné pravidlá slušnej komunikácie; pozdraviť, poďakovať a poprosiť primeraným spôsobom
Ja a moje pocity	radosť, smútok, strach, hnev	rozhovory o pocitoch, kreslenie emócií, čítanie príbehov	pomenovať základné pocity a emócie; primerane ich vyjadriť

Som jedinečný	jedinečnosť, sebahodnota, schopnosti	sebapoznávacie aktivity, prezentácia svojich záujmov a predností	opísať svoje silné stránky a záujmy; uvedomiť si svoju jedinečnosť
Kamaráti a spolužiaci	priateľstvo, pomoc, spolupráca	skupinové hry, spoločné úlohy, rozhovory o kamarátsťve	nadväzovať primerané vzťahy s rovesníkmi; spolupracovať v skupine
Úcta k druhým	úcta, ohľaduplnosť, rešpekt	modelové situácie, diskusie o správaní	prejavovať úctu voči spolužiakom a dospelým
Pomoc druhým	pomoc, ochota, solidarita	drobné služby v triede, pomoc spolužiakom	rozpoznať situácie, keď je potrebné pomôcť; ponúknuť primeranú pomoc

Učebné osnovy – Človek a spoločnosť, 1. cyklus, 2. ročník

Geografický komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Naša obec	obec, ulica, námestie, orientácia	prechádzky po obci, určovanie objektov na mape obce	orientovať sa v známom priestore obce; pomenovať významné miesta
Orientačné body v krajine	orientačný bod, poloha, smer	vyhľadávanie objektov podľa opisu polohy	určiť polohu objektu vzhľadom na iný objekt
Plán obce	plán, mapa, legenda, mapový znak	čítanie jednoduchého plánu obce, tvorba vlastného plánu	orientovať sa v pláne obce pomocou legendy
Miestna krajina	riečka, les, lúka, pole	pozorovanie krajiny, porovnávanie prírodných a umelých prvkov	rozlíšiť prírodné a človekom vytvorené prvky krajiny
Počasie počas roka	ročné obdobia, teplota, zrážky	zaznamenávanie zmien počasia počas roka	opísať zmeny počasia v jednotlivých ročných obdobiach
Doprava v obci	doprava, dopravné prostriedky, bezpečnosť	pozorovanie dopravy, porovnávanie druhov dopravy	rozlíšiť druhy dopravy a ich význam pre ľudí
Cestovanie a pohyb ľudí	cestovanie, výlet, turistika	rozprávanie o cestovaní, plánovanie výletu	opísať dôvody cestovania a základné pravidlá bezpečného pohybu

Dejepisný komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Rodina v minulosti a dnes	minulosť, súčasnosť, generácia	porovnávanie fotografií rodiny, rozhovory s príbuznými	porovnať život členov rodiny v minulosti a dnes
Rodostrom	rodostrom, predkovia, potomkovia	zostavovanie jednoduchého trojgeneračného rodostromu	vytvoriť jednoduchý rodostrom svojej rodiny
Meranie času	kalendár, dátum, mesiac, rok	práca s kalendárom, určovanie dátumov	orientovať sa v kalendári a určovať významné dátumy
Škola kedysi a dnes	škola, vzdelávanie, minulosť	porovnávanie starých a súčasných školských pomôcok	identifikovať zmeny v školskom živote
Obec v minulosti	obec, história, kronika	rozhovory s pamätníkmi, práca s fotografiami	opísať vybrané zmeny v obci počas života starších generácií
Miestne príbehy a povesti	povešť, príbeh, tradícia	čítanie a reprodukovanie povestí regiónu	prerozprávať miestnu povesť alebo príbeh

Občiansky komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Pravidlá, práva a povinnosti	práva, povinnosti, spravodlivosť, férovosť	diskusia o pravidlách, riešenie modelových situácií	vysvetliť význam práv a povinností; správať sa férovo voči spolužiakom
Život v obci	obecný úrad, starosta, služby, inštitúcie	spoznávanie fungovania obce, návšteva inštitúcií	identifikovať základné inštitúcie v obci a ich funkcie
Verejný a súkromný priestor	verejný priestor, súkromie, majetok	pozorovanie okolia, diskusia o správaní vo verejnom priestore	rozlíšiť verejný a súkromný priestor; správať sa primerane v rôznych prostrediach
Rozmanitosť ľudí	odlišnosť, tolerancia, spolužitie	skupinové aktivity, rozhovory o rozdieloch medzi ľuďmi	rešpektovať rozdiely medzi ľuďmi; uviesť príklady rozmanitosti
Peniaze a nakupovanie	peniaze, tovar, služba, cena	modelové nakupovanie, porovnávanie cien	rozlíšiť tovar a služby; chápať význam peňazí pri uspokojovaní potrieb

Pomoc a spolupráca	pomoc, solidarita, dobročinnosť	plánovanie spoločných aktivít, pomoc spolužiakom	aktívne spolupracovať; podieľať sa na jednoduchých prospešných aktivitách
Médiá okolo nás	médiá, časopis, televízia, internet	práca s detskými médiami, porovnávanie zdrojov	rozlíšiť základné druhy médií; uviesť príklady ich využitia

Eticko-osobnostný komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Kultivovaná komunikácia	počúvanie, rozhovor, otázka, odpoveď	nácvik aktívneho počúvania, komunikačné hry	pozorne počúvať druhých; primerane reagovať v rozhovore
Vyjadrovanie súhlasu a nesúhlasu	súhlas, nesúhlas, argument	diskusie, modelové konfliktné situácie	vyjadriť svoj názor slušným spôsobom; rešpektovať odlišné názory
Sebapoznanie a sebadôvera	vlastnosti, schopnosti, úspech	sebahodnotiace aktivity, reflexia vlastnej práce	primerane hodnotiť svoje schopnosti a pokroky
Spolupráca v skupine	tím, dohoda, spoločný cieľ	skupinové projekty, kooperatívne hry	spolupracovať pri riešení spoločných úloh; rešpektovať dohodnuté pravidlá
Empatia a porozumenie	empatia, pochopenie, pomoc	práca s príbehmi, rozhovory o pocitoch druhých	vnímať pocity druhých a primerane na ne reagovať
Riešenie konfliktov	konflikt, zmierenie, ospravedlnenie	dramatizácia modelových situácií	riešiť jednoduché konflikty pokojnou komunikáciou; ospravedlniť sa a prijať ospravedlnenie
Zodpovednosť za svoje konanie	rozhodnutie, dôsledok, zodpovednosť	analýza situácií z každodenného života	rozlišovať správne a nesprávne konanie; nie byť primeranú zodpovednosť za svoje rozhodnutia

Učebné osnovy – Človek a spoločnosť, 1. cyklus, 3. ročník

Geografický komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Orientácia podľa svetových strán	sever, juh, východ, západ, kompas	určovanie svetových strán v teréne a na mape	určiť svetové strany v okolí školy a na mape
Mapa a glóbus	mapa, glóbus, legenda, mierka	práca s mapou Slovenska a glóbusom	rozlíšiť mapu a glóbus; využívať legendu mapy
Slovensko na mape	Slovensko, hlavné mesto, susedné štáty	lokalizovanie Slovenska na mape Európy	určiť polohu Slovenska; pomenovať hlavné mesto a susedné štáty
Svetadiely a oceány	svetadiely, oceány	práca s glóbusom, lokalizácia kontinentov	pomenovať svetadiely a oceány
Miestna krajina a jej hodnoty	prírodná pamiatka, kultúrna pamiatka, turistické značenie	vyhľadávanie významných miest regiónu, práca s fotografiami	opísať významné prírodné a kultúrne prvky regiónu
Mesto a vidiek	mesto, dedina, obyvateľstvo	porovnávanie života v meste a na vidieku	vysvetliť rozdiely medzi mestom a vidiekom
Doprava a životné prostredie	ekologická doprava, znečistenie	hodnotenie vplyvu dopravy na životné prostredie	opísať vplyv dopravy na krajinu a navrhovať ekologické riešenia
Cestovanie vo svete	cestovný ruch, turistika	plánovanie cesty podľa mapy	využívať mapu pri plánovaní jednoduchšej cesty
Človek a krajina	ochrana prírody, udržateľnosť	diskusie, projektové aktivity	vysvetliť význam ochrany prírody a zodpovedného správania

Dejepisný komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Plynutie času a historické obdobia	minulosť, súčasnosť, budúcnosť, storočia	vytváranie časových osí, zoradovanie udalostí	orientovať sa v základnej časovej postupnosti udalostí
História mojej obce	kronika, pamiatka, historická	práca s fotografiami a kronikou obce	porovnať minulosť a súčasnosť obce

	budova		
Miesta pamäti regiónu	pomník, pamätník, kultúrna pamiatka	návšteva miestnych pamiatok, projektová práca	pomenovať významné historické miesta regiónu
Život ľudí v minulosti	spôsob života, remeslo, domácnosť	porovnávanie predmetov každodennej potreby	opísať rozdiely medzi životom ľudí v minulosti a dnes
Rodinné a regionálne tradície	tradícia, kultúrne dedičstvo, folklór	skúmanie miestnych zvykov a tradícií	vysvetliť význam tradícií pre život komunity
Historické pramene	fotografia, kronika, list, predmet	skúmanie rôznych historických zdrojov	rozlíšiť základné druhy historických prameňov
Povesti a príbehy regiónu	povešť, legenda, historický príbeh	interpretácia regionálnych povestí	prerozprávať miestnu povesť a odlíšiť ju od skutočnej udalosti
Zmeny v čase	pokrok, zmena, vývoj	porovnávanie dopravy, bývania a školy kedysi a dnes	identifikovať zmeny v živote ľudí v čase a vysvetliť ich príčiny
Môj región včera a dnes	región, dedičstvo, kultúrna krajina	tvorba jednoduchého projektu o regióne	prezentovať poznatky o histórii svojho regiónu

Občiansky komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Pravidlá demokratického spolužitia	pravidlá, právo, povinnosť, zodpovednosť, dohoda	tvorba triednych dohôd, riešenie problémových situácií	spoluvytvárať pravidlá; rešpektovať práva druhých; nieť zodpovednosť za svoje konanie
Obec a samospráva	obec, samospráva, starosta, zastupiteľstvo	projekt o obci, návšteva obecného úradu, rozhovory s predstaviteľmi obce	vysvetliť význam samosprávy; identifikovať funkcie základných inštitúcií obce
Kultúrne tradície a symboly	symboly obce, regiónu a Slovenska, tradície, sviatky	práca s obrazovým materiálom, prezentácie, projekty	rozpoznať symboly obce a štátu; vysvetliť význam tradícií a sviatkov
Zodpovedné hospodárenie	potreby, želania, rozpočet, šetrenie, zdroje	modelové situácie hospodárenia, plánovanie výdavkov	rozlišovať potreby a želania; navrhovať spôsoby šetrenia zdrojov a financií
Aktívne občianstvo	dobrovoľníctvo, pomoc, komunita, iniciatíva	jednoduché prieskumy, projekty pre triedu alebo školu	podieľať sa na aktivitách prospešných pre triedu, školu alebo obec

Mediálna gramotnosť	médiá, reklama, internet, informácia, dezinformácia, fikcia, realita	analýza reklám, porovnávanie správ, diskusia o bezpečnosti na internete	rozpoznať reklamu; uviesť príklady pravdivých a nepravdivých informácií; rozlišovať fikciu a realitu
Ochrana spoločného prostredia	životné prostredie, verejný majetok, zodpovednosť	pozorovanie prostredia, návrhy na jeho zlepšenie, environmentálne aktivity	navrhovať jednoduché riešenia na ochranu spoločného prostredia; zodpovedne sa správať k verejnému majetku

Eticko-osobnostný komponent

Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Rešpektujúca komunikácia	rešpekt, dialóg, tolerancia, argumentácia	diskusie, riešenie modelových situácií	komunikovať slušne a rešpektujúco; obhájiť svoj názor bez urážania druhých
Sebahodnota a osobnostný rast	sebahodnota, cieľ, motivácia	stanovovanie osobných cieľov, reflexia pokroku	uvedomovať si svoje silné stránky a možnosti rozvoja
Empatia a medzilidské vzťahy	empatia, porozumenie, prijatie	diskusie o životných situáciách, práca s príbehmi	prejavovať porozumenie a rešpekt voči potrebám druhých
Tolerancia a rozmanitosť	odlišnosť, tolerancia, rozmanitosť	skupinové projekty, rozhovory o rôznorodosti ľudí	rešpektovať odlišnosti medzi ľuďmi a vnímať ich ako prirodzenú súčasť spoločnosti
Morálne rozhodovanie	hodnoty, česťnosť, spravodlivosť, zodpovednosť	riešenie etických dilem primeraných veku	rozlišovať správne a nesprávne konanie; zdôvodniť svoje rozhodnutia
Prosociálne správanie	dobročinnosť, solidarita, pomoc	plánovanie a realizácia triednych prospešných aktivít	aktívne sa zapájať do pomoci druhým a prospešných činností
Zodpovednosť za vzťahy a komunitu	komunita, spolupráca, spolupodpovednosť	projekty na zlepšenie života v triede a škole	podieľať sa na vytváraní pozitívnych vzťahov v triede a škole
Digitálna slušnosť a bezpečnosť	online komunikácia, rešpekt, bezpečnosť	modelové situácie komunikácie v digitálnom prostredí	správať sa slušne a bezpečne pri komunikácii prostredníctvom digitálnych technológií

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ 2. cyklus

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť v druhom cykle nadväzuje na poznatky a skúsenosti získané v prvom cykle a systematicky rozvíja spoločenskovednú gramotnosť žiakov. Vedie ich k hlbšiemu poznávaniu geografických, historických, občianskych, kultúrnych a eticko-osobnostných súvislostí života človeka a spoločnosti. Žiaci si postupne vytvárajú ucelenejší obraz o fungovaní miestnej komunity, regiónu, Slovenska i sveta a učia sa chápať vzájomné prepojenia medzi človekom, spoločnosťou a prostredím, v ktorom žije.

V druhom cykle má vzdelávacia oblasť naďalej podobu integrovaného predmetu **Človek a spoločnosť**, ktorý prepája geografický, dejepisný, občiansky a eticko-osobnostný komponent. Charakteristickým znakom vzdelávania je postup od blízkeho k vzdialenejšiemu, od konkrétnych skúseností žiaka k širším regionálnym, národným a globálnym súvislostiam. Žiaci rozvíjajú schopnosť skúmať spoločenské javy, analyzovať informácie, porovnávať minulosť so súčasnosťou a hľadať príčiny a dôsledky dejov a procesov.

Predmet podporuje aktívne učenie založené na bádaní, pozorovaní, porovnávaní, diskusii, argumentácii a projektovej práci. Vedie žiakov ku kritickému mysleniu, k zodpovednému občianskemu správaniu, k rešpektovaniu demokratických hodnôt, kultúrnej rozmanitosti a princípov udržateľného rozvoja. Súčasne rozvíja schopnosť pracovať s rôznymi zdrojmi informácií, hodnotiť ich dôveryhodnosť a využívať ich pri riešení problémov.

Významnou súčasťou vzdelávania je formovanie vlastnej identity žiaka, budovanie pozitívneho vzťahu ku komunite, regiónu, Slovenskej republike a európskemu kultúrnemu priestoru. Predmet zároveň rozvíja porozumenie medziľudským vzťahom, podporuje empatiu, spoluprácu a rešpekt voči rôznorodosti ľudí, názorov a kultúr.

Ciele vzdelávania v 2. cykle

Cieľom predmetu Človek a spoločnosť v druhom cykle je, aby žiak:

- rozvíjal schopnosť skúmať, porovnávať a vysvetľovať geografické, historické a spoločenské javy vo svojom okolí i v širšom priestore,
- orientoval sa v regióne, na Slovensku a vo vybraných oblastiach Európy a sveta,
- dokázal identifikovať zmeny v čase a priestore a vysvetľovať ich príčiny a dôsledky,
- poznával významné historické udalosti, osobnosti a kultúrne dedičstvo svojho regiónu, Slovenska a Európy,
- rozumel základným princípom fungovania spoločnosti, demokracie, práv a povinností občanov,
- rozvíjal schopnosť samostatne získavať, vyhľadávať, triediť, analyzovať a interpretovať informácie z rôznych zdrojov,
- kriticky hodnotil informácie vrátane digitálnych a mediálnych zdrojov a vytváral si vlastné argumentačne podložené názory,
- chápal význam ochrany prírody a princípov udržateľného rozvoja vo vzťahu k človeku a spoločnosti,
- rozvíjal schopnosť spolupracovať, komunikovať a podieľať sa na riešení problémov v skupine,

- rešpektoval ľudské práva, demokratické hodnoty, kultúrnu rozmanitosť a odlišnosť jednotlivcov i skupín,
- uvedomoval si vlastnú identitu, svoju príslušnosť ku komunite, regiónu, Slovensku a Európe a rozvíjal pocit spoluzodpovednosti za spoločnosť, v ktorej žije.

Hlavným cieľom druhého cyklu je viesť žiaka od poznávania bezprostredného prostredia k porozumeniu širším spoločenským, historickým a geografickým súvislostiam, aby dokázal zaujať zodpovedný, kritický a aktívny postoj k svetu okolo seba

Učebné osnovy – Človek a spoločnosť, 2. cyklus, 4. ročník (2 hodiny)

Komponent	Téma	Pojmy	Činnosti	Výkonový štandard (žiak vie/dokáže)
Geografický	Moja obec a jej okolie	obec, poloha, orientácia, mapa, svetové strany	pozorovanie okolia, práca s mapou, vychádzka	orientovať sa v okolí školy a obce, určiť svetové strany, používať jednoduchú mapu
Geografický	Región, v ktorom žijem	región, kraj, okres, susedné obce	tvorba schémy regiónu, práca s mapou	určiť polohu svojej obce v regióne a pomenovať významné sídla v okolí
Geografický	Prírodné podmienky regiónu	rieka, potok, vrch, les, chránené územie	pozorovanie krajiny, práca s mapou	opísať základné prírodné prvky regiónu a ich význam
Geografický	Človek a krajina	životné prostredie, ochrana prírody, odpad	diskusia, projektové aktivity	vysvetliť vzťah medzi činnosťou človeka a stavom životného prostredia
Geografický	Slovensko na mape Európy	Slovensko, Európa, hranice, susedné štáty	práca s mapou, lokalizácia štátov	určiť polohu Slovenska v Európe a pomenovať susedné štáty
Geografický	Povrch Slovenska	pohorie, nížina, kotlina, vrchovina	práca s mapou a modelom reliéfu	rozlíšiť základné typy reliéfu Slovenska
Geografický	Vodstvo Slovenska	rieka, povodie, priehrada, jazero	práca s mapou, porovnávanie údajov	lokalizovať najvýznamnejšie rieky a vodné plochy Slovenska
Geografický	Obyvateľstvo a sídla	obec, mesto, krajské mesto, obyvateľstvo	práca so štatistikami, diskusia	charakterizovať rozdiel medzi obcou a mestom

Geografický	Chránené územia Slovenska	národný park, rezervácia, ochrana prírody	projekt, prezentácia	vysvetliť význam ochrany prírody a uviesť príklady chránených území Slovenska
Dejepisný	Čas a história	minulosť, súčasnosť, budúcnosť, generácia	práca s časovou osou	usporiadať udalosti podľa času a orientovať sa na jednoduchej časovej osi
Dejepisný	História mojej obce	kronika, predkovia, historická udalosť	práca s kronikou, fotografiami	uviesť významné udalosti z histórie obce
Dejepisný	Historické pamiatky regiónu	pamiatka, hrad, kostol, kaštieľ, múzeum	exkurzia, tvorba plagátu	identifikovať významné pamiatky regiónu a vysvetliť ich význam
Dejepisný	Významné osobnosti regiónu	osobnosť, rodák, odkaz	vyhľadávanie informácií, prezentácia	predstaviť významnú osobnosť regiónu a jej prínos
Dejepisný	Slovensko v minulosti	história, historický prameň, obdobie	práca s historickými zdrojmi	orientovať sa v základných historických obdobiach
Dejepisný	Veľká Morava	knieža, misia, hlaholika	práca s mapou, diskusia	vysvetliť význam Veľkej Moravy pre naše dejiny
Dejepisný	Cyril a Metod	vzdelanosť, písmo, kultúra	prezentácia, diskusia	charakterizovať význam Cyrila a Metoda pre slovenské dejiny
Dejepisný	Hrady a zámky Slovenska	hrad, zámok, pamiatka	projektové vyučovanie	uviesť príklady významných historických pamiatok Slovenska
Dejepisný	Významné osobnosti slovenských dejín	osobnosť, dedičstvo, prínos	práca so zdrojmi	predstaviť významnú osobnosť slovenských dejín
Občiansky	Pravidlá života v komunite	pravidlá, zodpovednosť, práva, povinnosti	tvorba pravidiel, diskusia	vysvetliť význam pravidiel pre život komunity
Občiansky	Obec a jej samospráva	obecný úrad, starosta, zastupiteľstvo	rozhovor, návšteva obecného úradu	opísať základné úlohy samosprávy
Občiansky	Služby v obci	škola, pošta, obchod, zdravotné stredisko	pozorovanie a mapovanie služieb	vysvetliť význam inštitúcií pre život obyvateľov
Občiansky	Kultúrna rozmanitosť	tradícia, kultúra, zvyky, sviatky	porovnávanie tradícií	rešpektovať kultúrnu rozmanitosť a opísať miestne tradície

Občiansky	Slovensko ako demokratický štát	demokracia, občan, pravidlá	diskusia, modelové situácie	vysvetliť význam demokratických pravidiel
Občiansky	Práva a povinnosti dieťaťa	práva dieťaťa, povinnosti, rešpekt	práca s dokumentmi	rozlíšiť práva a povinnosti dieťaťa
Občiansky	Samospráva a verejné inštitúcie	samospráva, štátna správa, verejná služba	práca s informačnými zdrojmi	charakterizovať základné úlohy samosprávy a verejných inštitúcií
Občiansky	Finančné rozhodovanie v každodennom živote	potreba, želanie, rozpočet	riešenie modelových situácií	rozlišovať medzi potrebami a želaniami
Občiansky	Kultúrna rozmanitosť Slovenska	kultúra, menšina, tradícia	diskusia, prezentácia	rešpektovať rozmanitosť obyvateľov Slovenska
Eticko-osobnostný	Ja a moja identita	identita, jedinečnosť, sebazpoznanie	sebahodnotenie, rozhovor	pomenovať svoje silné stránky a záujmy
Eticko-osobnostný	Medziľudské vzťahy	priateľstvo, rešpekt, pomoc, empatia	rolové hry, skupinové aktivity	prejavovať rešpekt a spolupracovať s ostatnými
Eticko-osobnostný	Konflikty a ich riešenie	konflikt, dohoda, kompromis	modelové situácie	navrhovať primerané riešenia jednoduchých konfliktov
Eticko-osobnostný	Zodpovednosť za svoje konanie	rozhodnutie, dôsledok, zodpovednosť	analýza situácií	posúdiť dôsledky vlastného správania
Eticko-osobnostný	Moja identita a hodnoty	identita, hodnoty, sebazpoznanie	reflexia, rozhovor	uvedomovať si svoje silné stránky a hodnoty
Eticko-osobnostný	Empatia a tolerancia	empatia, tolerancia, rešpekt	rolové hry	prejavovať rešpekt voči odlišnostiam
Eticko-osobnostný	Zodpovedné správanie	rozhodnutie, dôsledok, zodpovednosť	analýza prípadov	posúdiť dôsledky vlastného konania
Eticko-osobnostný	Spolupráca v skupine	tím, spolupráca, komunikácia	skupinové úlohy	efektívne spolupracovať pri riešení spoločných úloh
Eticko-osobnostný	Kritické myslenie a informácie	informácia, zdroj, dôveryhodnosť	práca s médiami	rozlišovať dôveryhodné a nedôveryhodné zdroje informácií
Integrovaný	Kultúrne a prírodné	dedičstvo, tradícia, ochrana	projektové vyučovanie,	prezentovať vybraný prvok kultúrneho alebo

tematický celok	dedičstvo regiónu		exkurzie	prírodného dedičstva regiónu
Integrovaný tematický celok	Náš región včera a dnes	zmena, vývoj, tradícia, modernizácia	porovnávanie fotografií a údajov	porovnať život v regióne v minulosti a v súčasnosti
Integrovaný tematický celok	Poznávame Slovensko	Slovensko, región, symboly	práca s mapou, projekty	orientovať sa na mape Slovenska a poznať jeho základné symboly
Integrovaný tematický celok	Regióny Slovenska	región, tradície, špecifiká	projektové vyučovanie	porovnať vybrané regióny Slovenska
Integrovaný tematický celok	Kultúrne dedičstvo Slovenska	dedičstvo, UNESCO, tradície	prezentácia, exkurzia	uviesť príklady kultúrneho dedičstva Slovenska
Integrovaný tematický celok	Slovensko a Európa	Európska únia, spolupráca	práca s mapou, diskusia	vysvetliť význam spolupráce Slovenska s európskymi krajinami
Integrovaný tematický celok	Projekt „Moja obec“	obec, komunita, identita	skupinový projekt, prezentácia	spracovať a prezentovať informácie o svojej obci
Integrovaný tematický celok	Projekt „Spoznávame Slovensko“	región, kultúra, príroda	skupinový projekt, prezentácia	spracovať a prezentovať informácie o vybranom regióne Slovenska

REGIONÁLNA VÝCHOVA 2. cyklus

Regionálna výchova je integrujúci vyučovací predmet, ktorý prepája poznatky zo všetkých oblastí súčasného vzdelávania. Jej podstatou je poznávanie prírodného, kultúrneho, historického a spoločenského dedičstva vlastného regiónu s dôrazom na budovanie pozitívneho vzťahu žiaka k miestu, kde žije.

Predmet vedie žiakov k poznávaniu svojho bezprostredného prostredia, rodiny, obce, regiónu a vlasti. Prostredníctvom skúmania regionálnych osobitostí rozvíja národné povedomie, kultúrnu identitu a úctu k tradíciám predkov. Súčasne podporuje porozumenie rozmanitosti spoločnosti, toleranciu voči iným kultúram a schopnosť vytvárať pozitívne medziľudské vzťahy.

Regionálna výchova je založená na troch základných princípoch:

- **komplexnosti** – prepája spoločenské, historické, kultúrne, prírodné a environmentálne poznatky,
- **integrovanosti** – umožňuje prepájanie poznatkov z rôznych vzdelávacích oblastí a ich praktické využitie,
- **trvácnosti** – rešpektuje vekové a vývinové osobitosti žiakov a podporuje dlhodobé utváranie hodnôt a postojov.

Významnou súčasťou predmetu je rozvoj osobnej identity žiaka, jeho vzťahu k sebe samému, k ľuďom, k prostrediu, v ktorom žije, a k mravným hodnotám. Žiaci získavajú poznatky o významných osobnostiach regiónu, historických a technických pamiatkach, prírodných zvláštnostiach, folklóre, zvykoslí, ústnej slovesnosti a tradičných remeslách. Predmet vytvára priestor pre zážitkové, bádateľské a projektové učenie a podporuje spoluprácu školy s kultúrnymi ustanovizňami, múzeami, galériami, knižnicami a miestnou komunitou.

Osobitný dôraz sa kladie na poznávanie miestneho prostredia, jeho historických, prírodných a kultúrnych špecifik. Vychádza sa pritom zo zásady postupnosti od blízkeho k vzdialenejšiemu, aby si žiaci vytvárali pevný vzťah k svojmu domovu, obci a regiónu, ktorý sa následne rozširuje na poznávanie Slovenska a európskeho kultúrneho priestoru.

Ciele predmetu Regionálna výchova

Cieľom predmetu Regionálna výchova je formovať osobnosť žiaka, ktorá:

- pozná svoje korene, kultúrne dedičstvo a regionálne tradície,
- vytvára si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a vlasti,
- uvedomuje si vlastnú identitu a príslušnosť k národu,
- prejavuje hrdosť na kultúrne, historické a prírodné hodnoty svojho regiónu,
- pozná významné osobnosti, pamiatky, tradície a zaujímavosti regiónu,
- chápe význam zachovávaného kultúrneho dedičstva a tradičnej ľudovej kultúry,
- rozvíja úctu k práci predchádzajúcich generácií a k výsledkom ich tvorivej činnosti,
- vytvára si pozitívny vzťah k ochrane prírody a životného prostredia,

- rozvíja schopnosť pozorovať, skúmať, porovnávať a vyhodnocovať informácie o svojom okolí,
- dokáže spolupracovať, diskutovať, prezentovať výsledky svojej práce a argumentovať,
- rešpektuje kultúrnu rozmanitosť a prejavuje toleranciu voči odlišnostiam,
- vytvára si vlastný hodnotový systém založený na úcte, zodpovednosti, slobode, tolerancii a humanizme,
- rozvíja kritické a tvorivé myslenie pri poznávaní regionálneho prostredia,
- nadobúda praktické skúsenosti prostredníctvom bádateľských aktivít, projektového vyučovania, exkurzií a terénneho poznávania,
- získava kompetencie potrebné na aktívnu účasť na živote miestnej komunity a na zachovávanie kultúrnej identity regiónu.

Predmet tak prispieva k formovaniu kultúrne uvedomelého, aktívneho a zodpovedného občana, ktorý pozná hodnoty svojho regiónu, váži si ich a dokáže ich odovzdávať ďalším generáciám.

Učebné osnovy – Regionálna výchova, 2. cyklus, 4. ročník

Téma a obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové gramotnosti
Širšie okolie obce	Poznať okolie, okolité obce, začlenenie obce v rámci regiónov.	Občianska gramotnosť, Kultúrna gramotnosť
Moja obec	Správne sa orientovať v obci, vytvoriť plán a mapu obce.	Občianska gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Infraštruktúra obce	Vytvoriť a zaznačiť infraštruktúru obce do mapy.	Občianska gramotnosť, Informačná gramotnosť
Obec v minulosti	Poznať minulosť obce a významné udalosti.	Kultúrna gramotnosť
Obec v súčasnosti	Porovnať minulosť a súčasnosť obce.	Kultúrna gramotnosť, Občianska gramotnosť
Historicky významné budovy v obci	Poznať ich históriu a význam.	Kultúrna gramotnosť
Tvorba makety historickej budovy	Zhotoviť maketu objektu.	Sociálno-emocionálna gramotnosť, Kultúrna gramotnosť
Technické pamiatky v obci	Poznať technické pamiatky a ich význam.	Kultúrna gramotnosť, Informačná gramotnosť
Zhotovenie veternej alebo vodnej turbíny	Pochopiť princíp výroby energie.	Environmentálna gramotnosť, Informačná gramotnosť
Technické pamiatky širšieho okolia	Poznať významné technické pamiatky.	Kultúrna gramotnosť, Občianska gramotnosť

Návrh infotabule	Vytvoriť informačný panel.	Komunikačná gramotnosť, Mediálna gramotnosť
Vianočné zvyky v obci	Poznať miestne tradície.	Kultúrna gramotnosť
Vianočné koledy a vinše	Poznať a prezentovať tradičné prejavy.	Kultúrna gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Štedrovečerný rituál	Poznať tradičné zvyky a obyčaje.	Kultúrna gramotnosť
Novoročné zvykoslovie	Predviesť folklórne prejavy.	Kultúrna gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Tradičný odev a folklór v obci	Poznať tradičný odev a folklór.	Kultúrna gramotnosť
Nácvik tanca a zvykoslovného pásma	Predviesť tradičné prvky.	Sociálno-emocionálna gramotnosť, Kultúrna gramotnosť
Zbierka ľudových piesní	Zhromaždiť miestne piesne a vytvoriť spevník.	Kultúrna gramotnosť, Informačná gramotnosť
Nácvik vybranej piesne	Zaspievať ľudovú pieseň.	Sociálno-emocionálna gramotnosť, Kultúrna gramotnosť
Miestne názvy	Poznať miestne názvy a zakresliť ich do mapy.	Kultúrna gramotnosť, Informačná gramotnosť
Zbierka ľudových receptov	Zhromaždiť miestne recepty.	Kultúrna gramotnosť, Informačná gramotnosť
Tvorba miestneho slovníka	Poznať miestne nárečie.	Komunikačná gramotnosť, Kultúrna gramotnosť
Veľkonočné zvykoslovie	Poznať a porovnať tradície.	Kultúrna gramotnosť
Významné osobnosti v obci	Poznať významných rodákov.	Kultúrna gramotnosť, Občianska gramotnosť
Čítanka významných osobností	Vytvoriť publikáciu o osobnostiach.	Komunikačná gramotnosť, Mediálna gramotnosť
Odkaz významným osobnostiam	Napísať odkaz alebo článok.	Komunikačná gramotnosť, Sociálno-emocionálna gramotnosť
Remeslá v obci v minulosti	Poznať tradičné remeslá.	Kultúrna gramotnosť
Remeslá v obci v súčasnosti	Poznať súčasné remeselné tradície.	Kultúrna gramotnosť, Občianska gramotnosť
Návšteva remeselníka	Oboznámiť sa s remeselnou výrobou.	Kultúrna gramotnosť, Sociálno-emocionálna gramotnosť
Tvorba remeselného výrobku	Samostatne vytvoriť výrobok.	Sociálno-emocionálna gramotnosť
Prírodné zvláštnosti – živá príroda	Poznať flóru, faunu a ochranu prírody.	Environmentálna gramotnosť
Prírodné zvláštnosti – neživá príroda	Poznať prírodné útvary a ich ochranu.	Environmentálna gramotnosť
Opakovanie a zhrnutie	Vytvoriť prezentáciu a kvíz o obci.	Komunikačná gramotnosť, Mediálna gramotnosť, Informačná gramotnosť

Učebné osnovy – Regionálna výchova, 2. cyklus, 5. ročník

1) Osnovy 1. ročník – zjednotené štandardy

Téma a obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové gramotnosti
Opakovanie z 3. ročníka	Poznať okolie, v ktorom žije, okolité obce a ich začlenenie v regióne.	Občianska gramotnosť, Kultúrna gramotnosť
Moja obec – širšie okolie obce	Vymenovať obce mikroregiónu, poznať ich charakteristické znaky.	Občianska gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Podkonice – základná charakteristika	Poznať históriu, symboly a významné objekty obce.	Kultúrna gramotnosť
Podkonice – zvykoslovné tradície a miestne názvoslovie	Poznať miestne tradície a názvy lokalít.	Kultúrna gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Podkonice – prírodné pomery	Poznať flóru, faunu a prírodné zvláštnosti.	Environmentálna gramotnosť
Podkonice – zamestnanie v obci	Porovnať zamestnanie obyvateľov v minulosti a súčasnosti.	Občianska gramotnosť
Podkonice – folklór a kroj	Rozlíšiť pracovný a slávnostný odev.	Kultúrna gramotnosť
Baláže – základná charakteristika	Poznať históriu, symboly, prírodné a kultúrne zvláštnosti obce.	Kultúrna gramotnosť, Environmentálna gramotnosť
Baláže – SNP	Chápať význam protifašistického odboja.	Občianska gramotnosť, Sociálno-emocionálna gramotnosť
Baláže – Kalište	Poznať historický význam Kališťa.	Občianska gramotnosť, Sociálno-emocionálna gramotnosť
Baláže – zvykoslovné tradície	Poznať miestne obyčaje a príslovia.	Kultúrna gramotnosť
Nemce – základná charakteristika	Poznať históriu a významné objekty obce.	Kultúrna gramotnosť
Nemce – prírodné zvláštnosti	Poznať prírodné lokality a ich ochranu.	Environmentálna gramotnosť
Špania Dolina – základná charakteristika	Poznať históriu, symboly a významné objekty.	Kultúrna gramotnosť

Špania Dolina – zvykoslovné tradície (letný slnovrat)	Poznať miestne tradície a ľudové liečiteľstvo.	Kultúrna gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Špania Dolina – zvykoslovné tradície (zimný slnovrat)	Poznať banícke tradície a zimné obyčaje.	Kultúrna gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Špania Dolina – technické pamiatky	Poznať banské technické pamiatky a ich význam.	Kultúrna gramotnosť, Informačná gramotnosť
Špania Dolina – kultúra a folklór	Poznať tradičný odev, jedlá a piesne.	Kultúrna gramotnosť
Špania Dolina – významné osobnosti	Poznať významné osobnosti a ich prínos.	Občianska gramotnosť, Mediálna gramotnosť
Špania Dolina – prírodné zvláštnosti	Poznať faunu, flóru a ochranu prírody.	Environmentálna gramotnosť
Špania Dolina – vychádzka	Prezentovať získané poznatky a vhodne sa správať v teréne.	Sociálno-emocionálna gramotnosť, Občianska gramotnosť
Kynceľová – základná charakteristika	Poznať históriu, symboly a významné objekty.	Kultúrna gramotnosť
Kynceľová – história a osobnosti	Poznať významné osobnosti a historický vývoj.	Kultúrna gramotnosť, Občianska gramotnosť
Moštenica – základná charakteristika	Poznať históriu a významné objekty obce.	Kultúrna gramotnosť
Moštenica – hutý	Porovnať spôsob obživy v minulosti a súčasnosti.	Občianska gramotnosť, Informačná gramotnosť
Moštenica – prírodné zvláštnosti	Poznať prírodné bohatstvo a ochranu prírody.	Environmentálna gramotnosť
Moštenica – vychádzka	Poznať obec a jej inštitúcie priamo v teréne.	Občianska gramotnosť
Moštenica – významné osobnosti	Poznať významných rodákov.	Občianska gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Moštenica – šport	Poznať športové tradície obce.	Občianska gramotnosť
Priechod – základná charakteristika	Poznať históriu, symboly a významné objekty obce.	Kultúrna gramotnosť
Priechod – zvykoslovné tradície a folklór	Poznať miestne zvyky, kroj a piesne.	Kultúrna gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Priechod – prírodné zvláštnosti	Poznať prírodné lokality a ich ochranu.	Environmentálna gramotnosť
Selce – základná charakteristika	Poznať históriu obce a významné objekty.	Kultúrna gramotnosť
Selce – zvykoslovné tradície a folklór	Poznať tradičné zvyky a kroj.	Kultúrna gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Selce – významné osobnosti	Poznať významných rodákov.	Občianska gramotnosť, Komunikačná gramotnosť
Opakovanie a zhrnutie	Zosumarizovať poznatky a vytvoriť nástenku o mikroregiónu.	Komunikačná gramotnosť, Informačná gramotnosť, Občianska gramotnosť

DEJEPIS 2. cyklus

Upravené výchovno-vzdelávacie ciele, obsah vzdelávania a vzdelávací štandard vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť v predmete Dejepis sú v súlade so Štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 31.3.2023 pod číslom 2023/831:7-A2140.

Charakteristika predmetu

Vzdelávacia oblasť človek a spoločnosť, dejepisný komponent sa sústreďuje na komplexný a multidimenzionálny prístup k výučbe histórie, ktorý zahŕňa nielen získavanie faktických historických znalostí, ale aj rozvoj kritického myslenia, analýzy, schopnosti interpretovať historické pramene a pochopenie vzťahov medzi minulosťou a súčasnosťou. Cieľom predmetu je pomôcť žiakovi pochopiť dynamiku dejinných procesov a ich dopad na spoločnosť a jednotlivcov v súčasnosti.

Hlavným cieľom 2. cyklu je, aby žiaci disponovali znalosťami o vybraných spoločenských a historických procesoch a javoch v rôznych kontextoch a situáciách; porozumeli súvislostiam historických a spoločenských javov a procesov; využívali rôzne metódy získavania, spracovávaní, interpretácie informácií a prezentovanie výsledkov vlastného bádania; dokázali poznávať minulosť pomocou práce s jednoduchými historickými prameňmi.

Ciele vzdelávania pre 2. cyklus

Žiak vie/dokáže

- porovnať život v minulosti a súčasnosti na príkladoch z regiónu a Slovenska,
- správne používať pojmy potrebné na skúmanie minulosti,
- identifikovať význam historických udalostí, osobností a miest pamäti vo svojom okolí,
- klásť si základné bádateľské otázky (Čo to je?, Kde to je?, Aké to je?, Prečo to je?, Ako a kedy to vzniklo?, Aký to má vplyv? a i.) a hľadať na ne odpovede,
- rozlíšiť a vyhodnotiť rôzne zdroje informácií,

- získať informácie pre potreby vlastného bádania v detských encyklopédiách alebo na internete,
- sprítomniť vybranú historickú udalosť alebo postavu z minulosti Slovenska,
- vysvetliť význam pamätných dní a štátnych sviatkov v kalendári, zdokumentovať príklady tradícií spojených s regiónom, interpretovať príbeh z minulosti (povešť, legenda, ľudová pieseň),
- rozlišovať blízku a dávnu minulosť, historické obdobia,
- rozlišovať súvislosti, príčiny a dôsledky udalostí v dejinách,
- vysvetliť vzťah medzi prírodnými podmienkami, osídlením a spôsobom života ľudí v súčasnosti a minulosti,
- poznať lokálne a regionálne kultúrno-spoločenské reálie a históriu a ich význam pri budovaní vlastnej kultúrnej identity.

Učebné osnovy – Dejepis, 2. cyklus, 5. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Spôsoby určovania času a zaznamenávania a skúmania minulosti	Časová os, storočie, tisícročie, letopočet, múzeum, archív, knižnica, galéria, skanzen, pomník, pamätník, pamätná tabuľa, socha, virtuálna expozícia, kultúrna a technická pamiatka, organizácia	Identifikovanie rôznych spôsobov určovania času (lineárny / historický a cyklický / prírodný). Zoradňovanie udalostí na časovej osi, určovanie ich vzájomných vzťahov. Tvorba časovej priamky z rodinnej histórie. Identifikovanie spôsobov vnímania a identifikovania minulosti. Návšteva pamäťovej inštitúcie – múzeum, archív, galéria . Skúmanie rôznorodých	• Klásť si základné bádateľské otázky (Čo to je?, Kde to je?, Aké to je?, Prečo to je?, Ako a kedy to vzniklo?, Aký to má vplyv? a i.) a hľadať na ne odpovede. • Rozlíšiť a vyhodnotiť rôzne zdroje informácií. • Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore. • Sprítomniť vybranú historickú udalosť alebo postavu z minulosti Slovenska. • Mapovať miesta pamäti v regióne a na Slovensku. • Vysvetliť význam pamätných dní a štátnych sviatkov v kalendári. • Rozvíjať jedinečnosť seba samého, pomenovať základné zložky vlastnej identity a svoje sociálne roly,	Čitateľská, vizuálna, sociálna a emocionálna gramotnosť.

	UNESCO, vybrané profesie súvisiace so skúmaním minulosti /archeológ, etnológ, archivár, muzeológ, historik) historické pramene, hmotné, ústne, písomné, primárne, sekundárne.	prameňov o minulosti. Mapovanie miest pamätí na Slovensku. Zaznamenanie a vysvetlenie významu pamätných dní a štátnych sviatkov kalendári. Tematická sonda z regionálnej histórie – ochrana kultúrneho a historického dedičstva; interpretácia povesti, legendy, ľudovej piesne.	uplatňovať rešpektujúci prístup k druhým. Poznať lokálne a regionálne kultúrno-spoločenské reálie a históriu a ich význam pri budovaní vlastnej kultúrnej identity.	
Počiatky ľudskej spoločnosti	Zberač, lovec, migrácia – osídlenie sveta – mapa, najstaršie stopy človeka na svete (Venuša, mohyla).	Zaznamenávanie lokalít najstarších stôp života človeka – hmotné a archeologické pramene. Rozpoznávanie zmien v životných podmienkach pravekých ľudí v súvislosti s pravými objavmi a vynálezmi (oheň, pästný klin, bronz, železo, koleso a i.)	• Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na geografickej a historickej mape. • Opísať význam jednotlivých hospodárskych činností na zabezpečenie ľudských potrieb. • Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore. • Rozlíšiť blízku a dávnu minulosť, historické obdobia. Ilustrovať príklady kultúrnych, umeleckých prejavov človeka na konkrétnych príkladoch.	Čitateľská, vizuálna, digitálna, mediálna gramotnosť, interkultúrna gramotnosť, sociálna a emocionálna gramotnosť.

Prvé civilizácie	Počiatky poľnohospodárstva mestské štáty, riečne civilizácie, rozvrstvenie spoločnosti, náboženské predstavy, vynález písma, staroveké poznanie a veda (matematika, architektúra, medicína, kultúra a umenie).	Identifikovanie vplyvu prírodných faktorov a zdrojov na ľudské osídlenie a činnosť človeka v minulosti, vzťahu človeka a prírody, domestikácia. Charakteristika vybranej starovekej civilizácie – vláda, každodenný život, náboženstvo, kultúra.	• Charakterizovať vybrané príklady kultúr v minulosti. • Rozlišovať súvislosti, príčiny a dôsledky udalostí v dejinách. • Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore. • Rozlišovať súvislosti, príčiny a dôsledky udalostí v dejinách. • Ilustrovať príklady kultúrnych, umeleckých a náboženských prejavov človeka na konkrétnych príkladoch.	Čitateľská, vizuálna, digitálna, mediálna gramotnosť, interkultúrna gramotnosť, sociálna a emocionálna gramotnosť.

DEJEPIŠ; 3. cyklus

Hlavným cieľom 3. cyklu je, aby žiaci disponovali znalosťami o vybraných spoločenských a historických procesoch a javoch v rôznych kontextoch a situáciách; porozumeli súvislostiam historických a spoločenských javov a procesov; využívali rôzne metódy získavania, spracovávanía, interpretácie informácií a prezentovanie výsledkov vlastného bádania; dokázali poznávať minulosť pomocou práce s jednoduchými historickými prameňmi; orientovali sa v zdrojoch informácií, prejavili kritický a rozlišujúci postoj k médiám.

Ciele vzdelávania pre 3. cyklus

- Žiak vie/dokáže
- disponovať dejepisnou a spoločenskovednou terminológiou a osvojené pojmy používať v správne kontexte,
- orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase,
- zovšeobecniť základné znaky historického obdobia a črty jeho umeleckého vyjadrenia,
- vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov,
- zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny,
- vybrať vhodné zdroje informácií potrebné pri hľadaní odpovedí na otázky historického alebo spoločenskovedného charakteru a vyvodiť z nich správne závery,
- rozlíšiť fakty, argumenty, názory a interpretácie; podstatné informácie od nepodstatných,
- argumentačne obhájiť pozíciu v diskusii na základe analyzovaných textových a iných zdrojov,
- použiť rôzne druhy máp ako zdroj informácií o spoločenských a historických javoch, procesoch a vzťahoch medzi nimi,
- zhodnotiť príčiny a dôsledky historických javov a procesov,
- zhodnotiť význam historického javu, osobnosti alebo procesu pre európsku kultúru a svetové dejiny,
- charakterizovať príčiny (faktory) zániku ríše, kultúry, civilizácie na vybranom príklade,
- zhodnotiť krátkodobé a dlhodobé dôsledky historického javu, procesu, osobnosti,
- interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia,
- rozpoznať vplyv historických udalostí na každodenný život ľudí, uviesť príklady z každodenného života rôznych skupín, vrstiev obyvateľstva v konkrétnom historickom období,
- porovnať formy revolúcií na vybraných príkladoch, porozumieť a reflektovať etický rozmer v dejinách,
- rozpoznať dezinformácie a nepravdivé mediálne obsahy,
- vedieť zhodnotiť spoločenské a historické aspekty európskej integrácie.

Učebné osnovy – Dejepis, 3. cyklus, 6. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Starovekí Gréci	Antika, polis, kolonizácia, otroctvo, tyran, demokracia, kolonizácia, umenie.	Porovnanie spoločnosti v Sparte a Aténach. Charakterizovanie základných princípov aténskej demokracie a porovnanie s modernou zastupiteľskou demokraciou. Tematická sonda - grécke divadlo, architektúra, literatúra, olympijské hry, výchova.	- Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. - Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. - Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. - Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív. - Charakterizovať príčiny (faktory) zániku ríše, kultúry, civilizácie na vybranom príklade. - Interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia.	Čitateľská, vizuálna, digitálna, interkultúrna, občianska gramotnosť.
Staroveký Rím	Republika, patricijovia, plebejci, cisárstvo, provincie, Limes romanus, Gerulata, náboženské predstavy	Zaznamenávanie priebehu a dôsledkov rímskej expanzie na mape. Porovnávanie rôznych foriem vlády v starovekom Ríme. Identifikovanie odkazu starovekého Ríma v európskom umení, kultúre a v práve. Tematická sonda - každodenný život v starovekom Ríme.	- Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. - Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. - Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. - Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív. - Charakterizovať príčiny (faktory) zániku ríše, kultúry, civilizácie na vybranom príklade. - Rozpoznať vplyv historických udalostí na	Čitateľská a občianska gramotnosť.

			každodenný život ľudí, uviesť príklady z každodenného života rôznych skupín, vrstiev obyvateľstva v konkrétnom historickom období.	

Učebné osnovy – Dejepis, 3. cyklus, 7. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Stredovek	Veľká Morava, byzantská misia, kráľ, léno, hrad, šľachta, poddaní, duchovenstvo, kláštor, stredoveké mesto, remeslá, cech, univerzita, Franská ríša, islam, korán, Arabská ríša, Byzantská ríša, románsky sloh, gotika, katedrála, stredoveké Uhorsko, kolonizácia banské mestá.	Opis života na stredovekom hrade a dedine, v stredovekom meste a kláštore. Spoznávanie úlohy cirkvi a zbožnosti v živote stredovekého človeka. Interpretácia prínosu významnej stredovekej osobnosti. Návšteva historicky významnej lokality. Interpretácia vybranej stredovekej legendy. Tematická sonda z regionálnych dejín – stopy stredoveku v regióne.	- Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. - Zhodnotiť príčiny a dôsledky historických javov a procesov. - Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. - Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. - Interpretovať spoločenské a historické javy /udalosti z rôznych perspektív. - Charakterizovať príčiny (faktory) zániku ríše, kultúry, civilizácie na vybranom príklade. - Rozpoznať vplyv historických udalostí na každodenný život ľudí, uviesť príklady každodenného života v rôznych skupín, vrstiev obyvateľstva v konkrétnom historickom období.	Vizuálna, čitateľská a interkultúrna gramotnosť.

			• Interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia. Pochopiť úlohu svetových náboženstiev v spoločnosti a kultúre.	
Novovek	Renesancia, humanizmus, Academia Istropolitana, Nový svet, objavitelia, dobyvatelia, objavení, kolonializmus, kolónie Reformácia, protestant, katolík, turecký vpád, Bratislava – hlavné mesto Uhorska	Analyzovanie predpokladov európskej expanzie a kolonizácie v novoveku. Porovnanie krátkodobých a dlhodobých dôsledkov európskej kolonizácie vybranej krajiny. Opis kultúry vybranej neeurópskej civilizácie. Porovnanie východísk a prejavov reformácie a protireformácie. Charakteristika podstaty a východísk nového svetonázoru v období humanizmu a renesancie. Tematická sonda - priebeh a dôsledky kolonizácie jednej z európskych krajín. Tematická sonda z regionálnych dejín – príbeh novovekej stavby alebo osobnosti.	• Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. • Zovšeobecniť základné znaky historického obdobia a črty jeho umeleckého vyjadrenia, vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. • Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. • Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív. • Interpretovať dobové svedectvo/umelecké dielo z vybraného obdobia. • Pochopiť úlohu svetových náboženstiev v spoločnosti a kultúre. • Rozpoznať hlavné idey reformných hnutí v Európe. • Porovnať formy revolúcií na vybraných príkladoch. • Zhodnotiť príčiny a dôsledky migrácie.	Vizuálna, čitateľská a interkultúrna gramotnosť. Vizuálna, čitateľská, občianska interkultúrna, environmentálna gramotnosť.

Učebné osnovy – Dejepis, 3. cyklus, 8. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti		
Obdobie revolúcií a reforiem	Konštitučná monarchia, absolutistická monarchia, osvietenstvo, Veľká revolúcia, viedenský kongres, politika rovnováhy síl, priemyselná revolúcia, industrializácia, kapitalizmus, hnutie za zrušenie otroctva, nacionalizmus, národný štát, imperializmus, liberalizmus, konzervativizmus, socializmus, boj za nezávislosť kolónií, tereziánske a josefínske reformy, náboženská sloboda, revolučný rok 1848/1849, Slovenská národná rada,	Analyzovanie vývoja predstáv o správe vecí verejných. Analyzovanie priemyselnej revolúcie ako zásadného zlomu v dejinách ľudstva. Zhodnotenie vplyvu industrializácie na globalizáciu a životné prostredie. Identifikovanie predpokladov vzniku zjednotených národných štátov a vplyvu na mocenské pomery v Európe. Zhodnotenie cieľov a foriem politiky veľmocí a jej dôsledkov na dnešný svet. Analyzovanie postavenia pôvodného obyvateľstva vo vybranej európskej kolónii. Porovnanie procesu spoločenských zmien cestou reforiem a revolúcií. Porovnanie cieľov a výsledkov slovenského národného hnutia. Zhodnotenie dôsledkov rakúsko-uhorského vyrovnania. Tematická sonda z regionálnych dejín - príčiny a dôsledky vysťahovalectva zo Slovenska do	- Zaujať informovaný postoj k vybraným spoločenským javom, procesom, udalostiam alebo výzvam od lokálnej po globálnu úroveň. - Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. - Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. - Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. - Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív. - Analyzovať význam a činitele ovplyvňujúce rozmiestnenie kľúčových hospodárskych činností v súčasnosti a v minulosti. - Rozpoznať hlavné idey reformných hnutí v Európe. Zhodnotiť procesy modernizácie spoločnosti na vybranom príklade. Porozumieť a reflektovať etický rozmer v dejinách.	Vizuálna, čitateľská, občianska, interkultúrna, environmentálna gramotnosť.

	slovenské politické programy, rakúsko- uhorské vyrovnanie, modernizácia, maďarizácia.	záhoria v porovnaní so súčasnosťou. Tematická sonda – zrod konceptu uplatňovanie, dodržiavanie, rešpektovanie ľudských a občianskych práv.		

Učebné osnovy – Dejepis, 3. cyklus, 9. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	gramotnosti (prieniky)
Prvá svetová vojna	Trojopolok, Dohoda, zákopová vojna, fronty, zázemie, odboj, československé légie, Versaillský systém, nástupnícke štáty.	Analýza príčin prvej svetovej vojny na základe historických prameňov. Identifikovanie kľúčových medzníkov v priebehu prvej svetovej vojny. Zhodnotenie podmienok života na fronte a v zázemí. Zhodnotenie cieľov a výsledkov zahraničného a domáceho odboja. Interpretácia príbehu z veľkej vojny na základe dobových prameňov a umeleckého diela z pohľadu žien a detí. Zaznamenanie na mape zmien hraníc na základe Versaillského systému.	- Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. - Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. - Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. - Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív. - Interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia. - Rozpoznať vplyv historických udalostí na každodenný život ľudí, uviesť príklady z každodenného života	Vizuálna a čitateľská, environmentálna gramotnosť.

		Tematická sonda z regionálnych dejín – pamätné miesta, pamäťové inštitúcie, pamätníky.	rôznych skupín, vrstiev obyvateľstva v konkrétnom období. Analyzovať zmeny v počte a rozmiestnení obyvateľstva na globálnej a regionálnej úrovni.	
Európa a Československo medzi dvoma svetovými vojnami	Svetová hospodárska kríza, parlamentná demokracia, politická pluralita, diktatúra, komunizmus, fašizmus, nacizmus, propaganda, gulag, politika appeasementu, Československá republika, národnostná politika, rozvoj kultúry, spolkový život, moderný slovenský národ, centralizmus, autonómia, T. G. Masaryk, M. R. Štefánik.	Porovnanie kapitalizmu a centrálne plánovanej ekonomiky. Identifikovať základné medzníky vzniku prvej Československej republiky. Analýza vzťahov národnostných menšín. Porovnanie demokratických a nedemokratických režimov. Porovnanie diktatúry a parlamentnej demokracie Zaznamenanie na mape zmien hraníc na základe Versaillského systému.	• Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. • Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. • Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. • Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív. • Interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia. • Rozpoznať vplyv historických udalostí na každodenný život ľudí, uviesť príklady z každodenného života rôznych skupín, vrstiev obyvateľstva v konkrétnom období. • Posúdiť výhody života v demokratickom zriadení v porovnaní s autoritatívnym režimom. • Rozpoznať dezinformácie a nepravdivé mediálne obsahy.	Vizuálna a čitateľská, mediálna, občianska, interkultúrna gramotnosť.
Druhá svetová vojna a Slovenská republika	Mníchovská dohoda, Viedenská arbitráž, fašistická os, protihitlerovsk	Tematická sonda z regionálnych dejín – pamätné miesta, pamäťové inštitúcie, pamätníky. Tematická sonda z regionálnych dejín –	• Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. • Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. • Zaujať postoj k vybranému historickému	Vizuálna, čitateľská, mediálna, občianska, interkultúrna a finančná gramotnosť.

	á koalícia, totálna vojna, protifašistický odboj, cenzúra, perzekúcie, genocída, holokaust, koncentračné tábory, štátostrana, totalitný politický systém, židovský kódex, deportácie, arizácia, kolaborácia, odboj, Slovenské národné povstanie, konferencie Veľkej trojky, Spravodliví medzi národmi.	pamätné miesta, pamäťové inštitúcie, pamätníky	javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. • Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív. • Interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia. • Identifikovať rôzne zdroje vlastnej kultúrnej identity od lokálnej po globálnu. • Utvárať zdravú formu patriotizmu a úctu k národu.	
Studená vojna	Marshallov plán, OSN, supervelmoci, železná opona, disent, samizdat, studená vojna, hospodárske a vojenské bloky, jadrové zbrane, dekolonizácia,	Interpretácia povojnového sveta – obnova, premeny Európy. Charakteristika bipolárneho sveta. Identifikácia prejavov občianskeho odporu obyvateľstva vo východnom bloku. Vystihnutie základných	• Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. • Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. • Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. • Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych	Vizuálna, čitateľská, mediálna, občianska a interkultúrna gramotnosť.

	svet ako „globálna dedina“, pád železnej opony, zjednotenie Nemecka, rozpad ZSSR, európska integrácia. Národný front, februárový prevrat, zbor povereníkov.	predpokladov, cieľov a medzníkov procesu európskej integrácie. Zhodnotenie príčin a dôsledkov dekolonizácie na vybranom príklade. Tematická sonda – život počas socializmu v regióne. Tematická sonda – rola médií v spoločnosti na vybranom príklade. Tematická sonda – osudy menšín v povojnovej Európe na vybranom príklade. Analýza dôsledkov februárového prevratu. Zhodnotenie predpokladov a cieľov pokusu o reformu socializmu.	perspektív. • Interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia. • Rozpoznať vplyv historických udalostí na každodenný život ľudí, uviesť príklady z každodenného života rôznych skupín, vrstiev obyvateľstva v konkrétnom historickom období. • Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. • Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. • Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. • Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív. • Interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia.	
Československo za železnou oponou	Politické procesy, menová reforma, znárodnenie, kolektivizácia, industrializácia, socialistický realizmus, reformný proces, okupácia 1968, normalizácia, Charta 77, disent,	Identifikovanie premien krajiny, mesta a dediny. Tematická sonda – spomienky svedkov okupácie 1968. Tematická sonda – prejavy normalizácie v každodennom živote ľudí. Tematická sonda - osudy menšín v povojnovej Európe na vybranom príklade.	• Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. • Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. • Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. • Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív. • Interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia.	Vizuálna, čitateľská, environmentálna, mediálna gramotnosť. Čitateľská, občianska, mediálna finančná gramotnosť.

	samizdat, sviečková manifestácia, nežná revolúcia, vlny emigrácie z Československa. Parlamentná demokracia, vznik Slovenskej republiky, privatizácia, reštitúcia, plnenie kritérií demokratického štátu, vstup Slovenskej republiky do NATO a Európskej únie, prijatie eura, korupcia, autoritárske tendencie politikov a politických strán, populizmus, globalizácia.	Analýza umeleckého dobového a súčasného diela k totalite. Analýza hlavných zmien v Československu po roku 1989. Porovnanie cieľov a následkov spoločensko-ekonomickej transformácie po roku 1989. Objasnenie hlavných príčin a dôsledkov rozdelenia Československa. Rozpoznanie pozitívnych a negatívnych znakov vnútropolitického vývoja Slovenskej republiky. Rozvíjanie historickej empatie na citlivé témy pre hlbšie porozumenie historických procesov. Diskutovanie o úlohe historickej pamäte pri vyrovnávaní sa s minulosťou.	• Rozpoznať vplyv historických udalostí na každodenný život ľudí, uviesť príklady z každodenného života rôznych skupín, vrstiev obyvateľstva v konkrétnom historickom období. • Orientovať sa v kľúčových historických obdobiach v priestore a čase. • Vymedziť hlavné medzníky kľúčových historických procesov. • Zaujať postoj k vybranému historickému javu, osobnosti a procesu významnému pre európsku kultúru a svetové dejiny. • Interpretovať spoločenské a historické javy alebo udalosti z rôznych perspektív • Interpretovať dobové svedectvo alebo umelecké dielo z vybraného obdobia. • Utvárať zdravú formu patriotizmu a úctu k národu • Vysvetliť na vybranom príklade zmeny a prepojenosť v súčasnom svete vplyvom globalizácie. • Identifikovať rôzne zdroje vlastnej kultúrnej identity od lokálnej po globálnu.	

GEOGRAFIA

Upravené výchovno-vzdelávacie ciele, obsah vzdelávania a vzdelávací štandard vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť v predmete geografia sú v súlade so Štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 31.3.2023 pod číslom 2023/831:7-A2140.

Charakteristika predmetu

V predmete Geografia sa zameriame na objasňovanie prírodných zákonitostí na našej planéte. Vysvetľujeme podstatu javov a procesov, ktoré na Zemi prebiehajú a uvedomíme si princípy, na ktorých je postavená existencia života. Porozumieme vzťahom medzi jednotlivými zložkami a prvkami krajiny a pochopíme ich silnú vzájomnú previazanosť. Základnou zručnosťou, rozvíjanou v geografii, je práca s mapovými podkladmi v tlačenej a digitálnej podobe. Naučíme sa mapu vyhľadať, čítať, pracovať s ňou, analyzovať jej obsah a interpretovať ho, orientovať sa v nej a podľa nej v neznámom prostredí.

Geografický komponent objasňuje špecifiká rôznych miest, rozmiestnenie ľudí a ich činností, vzájomné vzťahy medzi javmi a procesmi, ktoré sa na Zemi odohrávajú a vyvíjajú. Žiaci skúmajú interakcie medzi prírodnými zložkami a zároveň vzťahy medzi nimi a človekom. Rozvíjajú svoju schopnosť myslieť vsúvislostiach a porozumieť problémom na rôznych úrovniach, od lokálnej po globálnu. Rôzne aspekty priestoru skúmajú pomocou širokej škály prameňov, čím umožňujú sa v ňom orientovať a zároveň v ňom konať spôsobom, ktorý je zodpovedný voči životnému prostrediu a potrebám druhých. V procese poznávania priestoru sa žiaci učia klásť a odpovedať na otázky.

GEOGRAFIA; 2.cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je rozvíjať poznatky z oblasti geografických, historických a spoločenskovedných javov a procesov. Formujú sa základy aktívneho občianstva, žiaci sú vedení k uvedomeniu si práv, povinností a zároveň aj možnosti pozitívne ovplyvňovať svet vo svojom bezprostrednom okolí. Žiaci dokážu spolupracovať na riešení výziev a konfliktov. Rozvíjajú svoje schopnosti pracovať s mapou a inými zdrojmi informácií pri skúmaní prírodných a spoločenských pomerov Slovenska. Zároveň dokážu poznávať minulosť pomocou práce s jednoduchými historickými prameňmi.

Ciele

- Rozvíjať poznanie z oblasti spoločenských, geografických a historických procesov a javov.
- Samostatne využívať základné metódy získavania, analýzy a interpretácie informácií.
- Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore.
- Posúdiť vzájomné vzťahy medzi krajinou a činnosťou človeka na Slovensku, uviesť význam chránených území pri ochrane prírody a krajiny.
- Rozvíjať jedinečnosť seba samého, pomenovať základné zložky vlastnej identity a svoje sociálne roly, uplatňovať rešpektujúci prístup k druhým.
- Komunikovať konštruktívne a s ohľadom na spolupatričnosť a spoluprácu žiakov.
- Poznať a zhodnocovať vlastné charakterové črty aj s ohľadom na druhých.
- Chápať zmysel a význam pravidiel, povinností a uplatňovať práva ako člen komunity.
- Rozlíšiť dôveryhodnosť zdrojov informácií a bezpečne sa správať v online prostredí.
- Aktívne sa angažovať v aktivitách na skvalitnenie fungovania školy a/alebo obce.

Učebné osnovy – Geografia, 2. cyklus, 5. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti		
Využívanie mapy ako zdroja informácií	Mapové znaky, vrstevnice, nadmorská výška, digitálne mapy, GPS, navigácia	Vyhľadávanie objektov, trás a osvojenie si základov merania vzdialenosti na mape. Rozpoznávanie základných tvarov reliéfu (rovina, údolie, vrch) pomocou vrstevníc a kót. Určovanie nadmorskej výšky a prevýšenia medzi vybranými bodmi na turistickej mape. Tvorba jednoduchej tematickej mapy s využitím mapových znakov (bodových/líniových/plošných).	Interpretovať mapové znaky na rôznych druhoch máp pomocou legendy a použiť grafickú mierku. Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na geografickej mape Naplánovať vychádzku alebo výlet pomocou turistickej mapy a orientovať sa podľa nej v teréne. Klást si základné bádateľské otázky (Čo to je?, Kde to je?, Aké to je?, Prečo to je?, a i.) a hľadať na ne odpovede. Porovnať a usporiadať skúmané javy, procesy a udalosti podľa určených kritérií.	Vizuálna gramotnosť Čitateľská gramotnosť Mediálna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť

			Prezentovať svoje zistenia jasne a zrozumiteľne s využitím vhodných pojmov a pomocou vizuálneho spracovania. interpretovať mapové znaky na rôznych druhoch máp pomocou legendy a použiť grafickú mierku,	
Poloha a rozloha Slovenska, rozpoznávanie prírody našej vlasti	Susedné štáty Slovenska, najznámejšie prírodné prvky na mape Slovenska, územná ochrana prírody, vegetačné stupne, Meteorologické prvky, poveternostné javy, predpoveď počasia, podnebie, horotvorná činnosť, riečna a ľadovcová dolina, tiesňava, kaňon, prírodné pamiatky.	Ako človek pretvára krajinu? Opis krajiny a spôsobov jej využívania na príkladoch rôznych typov krajín zo Slovenska – na základe práce s fotografiami a leteckými snímkami. Usporiadanie rastlinstva a živočíšstva podľa nadmorskej výšky pomocou nákresu. Identifikovanie nebezpečných poveternostných javov vyskytujúcich sa na Slovensku. Interpretovanie jednoduchej grafickej, textovej, televíznej predpovede počasia. Modelovanie pohorí na príkladoch vrásového a sopečného pohoria. Rozpoznávanie procesov vzniku vybraných tvarov zemského povrchu vytvorených činnosťou vody, ľadovca a vetra na konkrétnych príkladoch zo Slovenska a z iných častí Zeme. Identifikovanie cenných a turistických atraktívnych prírodných lokalít na Slovensku, vo svete.	Správne používať pojmy potrebné na skúmanie geografických javov a procesov. Identifikovať rozmanitosť prírody a obyvateľstva Zeme na vybraných príkladoch. Interpretovať predpoveď počasia. Posúdiť vzájomné vzťahy medzi krajinou a činnosťou človeka, uviesť význam chránených území pri ochrane prírody krajiny. Uviesť príklady, ako človek využíva a pretvára krajinu. Interpretovať predpoveď počasia. Opísať vznik pohorí a vybraných tvarov zemskeho povrchu vytvorených činnosťou vody, ľadovca a vetra. Klást si základné bádateľské otázky a hľadať na ne odpovede, Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na mape. Porovnať a usporiadať skúmané javy, procesy a udalosti podľa určených kritérií. Prezentovať svoje zistenia jasne a zrozumiteľne s využitím vhodných pojmov a pomocou vizuálneho spracovania.	Vizuálna gramotnosť Čitateľská gramotnosť Mediálna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť
Obyvateľstvo Slovenska a jeho činnosť v krajine	Počet obyvateľov Slovenska, etnická a kultúrna rozmanitosť,	Porovnávanie počtu obyvateľov Slovenska s inými štátmi Európy (viac ako/menej ako)	Správne používať pojmy potrebné na skúmanie minulosti, geografických a spoločenskovedných javov a procesov.	Vizuálna gramotnosť Čitateľská gramotnosť

	administratívne členenie, hlavné mesto, krajské mestá, Významné sídla, kultúrne pamiatky, pamiatky UNESCO, cestovný ruch	Spoznávanie, že Slovensko nie je domovom len pre Slovákov a že Slováci nežijú len na Slovensku. Zisťovanie dôvodov sťahovania ľudí – v rámci Slovenska, zo Slovenska a na Slovensko. Členenie územia Slovenska na kraje, okresy a kultúrne (tradičné) regióny. Identifikovanie hlavných hospodárskych činností na Slovensku. Odhaľovanie pôvodu vybraných tovarov bežnej spotreby, spôsobu ich výroby, dopravy k spotrebiteľom a zhodnocovania po využití.	Uviesť základnú charakteristiku obyvateľstva SR z hľadiska počtu, rozmiestnenia, národnostného a náboženského zloženia. Opísať význam jednotlivých hospodárskych činností na zabezpečenie ľudských potrieb. Vysvetliť dôvody pohybu ľudí na príkladoch z o SR a sveta. Posúdiť vzájomné vzťahy medzi krajinou a činnosťou človeka, uviesť význam chránených území pri ochrane prírody krajiny. Vysvetliť vzťah medzi prírodnými podmienkami, osídlením a spôsobom života ľudí v súčasnosti a minulosti. Získať informácie pre potreby vlastného bádania v detských encyklopédiách alebo na internete. Porovnať a usporiadať skúmané javy, procesy a udalosti podľa určených kritérií. Interpretovať a vytvárať grafické zobrazenia vzťahov medzi procesmi alebo javmi (mapa mysle, graf, schéma a i.). Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na geografickej mape.	Digitálna gramotnosť Mediálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť
Poznávanie Zeme a jej rozmanitosť	Všeobecno-geografická mapa sveta, politická mapa sveta, prírodná a kultúrna rozmanitosť.	Rozpoznávanie geografických útvarov ako sú ostrov, polostrov, súostrovie, more, záliv, prieliv, prieplav a ústie na obrázku, mape a glóbose. Základná orientácia na mape sveta a glóbose spojená s vyhľadávaním a zaraďovaním významných objektov (štát, pohorie, rieka, mesto, pamiatka) k jednotlivým svetadielom. Opis a porovnávanie vybraných riek sveta pomocou fotografií, satelitných snímok a mapy – činnosť rieky v rôznych	Identifikovať rozmanitosť prírody a obyvateľstva Zeme na vybraných príkladoch. Rozpoznať prírodné a kultúrno-historické pamiatky, ktoré sú dôležité z hľadiska národnej a regionálnej identity alebo sú významnými lokalitami cestovného ruchu na Slovensku. Vysvetliť vzťah medzi prírodnými podmienkami, osídlením a spôsobom života ľudí v súčasnosti a minulosti. Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na mape.	Vizuálna gramotnosť Čitateľská gramotnosť Digitálna gramotnosť Mediálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť

		častiach toku (erózia, prenos, ukladanie materiálu) a vplyv rieky na život človeka. Spoznávanie rozmanitosti sveta prostredníctvom najznámejších prírodných a kultúrno-historických pamiatok. Porovnávanie prírodných podmienok a spôsobu života na Slovensku a vo vybranom štáte Európy a sveta. Tematický deň	Klást si základné bádateľské otázky a hľadať na ne odpovede. Dohodnúť sa v rámci skupiny na spoločnom riešení úlohy. Získať informácie pre potreby vlastného bádania v detských encyklopédiách alebo na internete. Prezentovať svoje zistenia jasne a zrozumiteľne s využitím vhodných pojmov a pomocou vizuálneho spracovania. Opísať vznik pohorí a vybraných tvarov zemského povrchu vytvorených činnosťou vody, ľadovca a vetra.	Environmentálna gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť

GEOGRAFIA; 3. cyklus

Hlavný cieľ

Hlavným cieľom 3. cyklu je porozumieť vybraným geografickým, historickým, kultúrnym, náboženským, hospodárskym a politickým špecifikám v rôznych častiach sveta. Žiaci rozvíjajú svoj pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti a k potrebe udržateľnosti života na Zemi. Aktívne sa zapájajú do riešenia aktuálnych výziev a problémov. Uvedomujú si vlastnú identitu v globalizovanom svete. Rešpektujú a prejavujú ohľaduplnosť voči iným ľuďom, kultúram a duchovným hodnotám. Žiaci kriticky pristupujú k zdrojom informácií a mediálnym obsahom. Disponujú rozvinutými spôsobilosťami získavať, vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe.

Ciele

- využívať znalosti o vybraných geografických javoch a procesoch v širších súvislostiach a rôznych kontextoch
- vyberať, navrhnúť a uplatniť metódy a postupy získavania, analýzy a interpretácie informácií vedúce k riešeniu rôznych úloh, výziev a problémov
- posúdiť vzájomnú previazanosť prírodných zložiek krajiny s činnosťou človeka na regionálnej a globálnej úrovni, poznať možnosti vedúce k udržateľnému spôsobu života na Zemi
- komunikovať konštruktívne s ohľadom na perspektívu iných ľudí a na prehĺbovanie osobných vzťahov
- uplatňovať vnútorné motivácie na konanie dobra

Učebné osnovy – Geografia, 3. cyklus, 6. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti		
Zdroje geografického poznávania	geografická sieť, nultý poludník, poludníky, rovník, rovnobežky, obratníky, polárne kružnice, zemské pologule, časové pásma, číselná mierka mapy, satelitná snímka,	Určovanie polohy vybraných objektov na mape pomocou geografických súradníc a vlastnej polohy v teréne pomocou GPS. Určovanie času v rôznych častiach Zeme s využitím mapy časových pásiem. Určovanie a porovnávanie usporiadania objektov a javov na mapách rôzneho druhu – identifikácia priestorových vzťahov (analýza mapy). Formulovanie záverov a jednoduchých hypotéz na základe mapy (interpretácia). Tvorba jednoduchšej tematickej mapy s využitím bodových, plošných alebo líniových znakov.	• disponovať geografickou terminológiou a osvojené pojmy používať v správne kontexte, • vybrať vhodné zdroje informácií potrebné pri hľadaní odpovedí na otázky geografického charakteru a vyvodit' z nich správne závery, • určiť geografickú polohu objektov na mape a použiť grafickú mierku, • použiť rôzne druhy máp ako zdroj informácií o geografických javoch, procesoch a vzťahoch medzi nimi, • orientovať sa v neznámom priestore pomocou mapy alebo GPS, • vytvoriť tematickú mapu v papierovej alebo digitálnej podobe, • preniesť údaje z jednej formy do druhej (napr. z tabuľky • do grafu, zo schémy do textu a naopak),	Čitateľská a vizuálna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Digitálna gramotnosť
Planéta Zem a prírodné krajinné sféry	Tvar a pohyby Zeme, sklon zemskej osi, stavba Zeme, platňová tektonika, prírodné riziká a hrozby, atmosféra, klimatotvorné činitele, klimatický diagram, podnebie (klíma), podnebné	Objasňovanie súvisu tvaru Zeme, pohybov Zeme a sklonu zemskej osi so striedaním dňa a noci, striedaním ročných období a existenciou podnebných pásiem na Zemi. Opis stavby Zeme a skúmanie vplyvu platňovej tektoniky na formovanie zemskeho povrchu na vybraných príkladoch zo sveta (napríklad Himaláje, Andy a Východoafrická priekopová prepadlina). Určovanie príčin a dôsledkov seizmickej	• disponovať geografickou terminológiou a osvojené pojmy používať v správne kontexte, • použiť rôzne druhy máp ako zdroj informácií o geografických javoch, procesoch a vzťahoch medzi nimi, • vybrať vhodné zdroje informácií potrebné pri hľadaní odpovedí na geografické otázky a vyvodit' z nich správne závery, • opísať dôsledky tvaru a pohybov Zeme, sklonu zemskej osi na život na Zemi, • zhodnotiť vplyv geologických procesov na	Čitateľská a vizuálna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť

	pásma, výšková stupňovitost, šírková pásmovitost, typy krajín (biómy), pevninské a horské ľadovce.	a vulkanickej činnosti; lokalizovanie oblastí na Zemi, ktoré sú touto činnosťou najviac zasiahnuté. Lokalizovanie najznámejších povrchových celkov (pohoria, nížiny a i.) a prvkov vodstva na mape sveta a ich porovnanie. Rozpoznávanie rozdielu medzi počasím a podnebím. Základná charakteristika podnebných pásiem na základe teploty vzduchu a množstva zrážok spojená s vymedzením ich priestorového rozšírenia. Určovanie vplyvu klimatotvorných činiteľov (geografická šírka, vzdialenosť od morí a oceánov, morské prúdy, nadmorská výška, činnosť človeka) na podnebie a typy krajín na Zemi. Identifikovanie príčin, dôsledkov a oblastí výskytu monzúnov, tropických cyklón a tornád. Porovnávanie vybraných typov krajín (biómov) z hľadiska prírodných pomerov, činnosti človeka a ich priestorového rozšírenia na Zemi. Porovnávanie pevninských a horských ľadovcov – oblasti výskytu, význam, príčiny a dôsledky topenia ľadovcov.	formovanie povrchu Zeme, • určiť príčiny a dôsledky prírodných katastrof, oblasti ich výskytu a možnosti predchádzania ich vzniku alebo zmiernenia nimi spôsobených škôd, • porovnať vplyv rôznych prírodných podmienok na život na Zemi, • posúdiť vplyv klimatotvorných činiteľov na podnebie na Zemi, v Európe a na Slovensku, • porovnať základné charakteristiky podnebných pásiem, • vysvetliť vznik vegetačných pásiem a ich usporiadanie na Zemi, v Európe a na Slovensku, • vysvetliť, ako človek ovplyvňuje životné prostredie od lokálnej po globálnu úroveň, • identifikovať prejavy a dôsledky klimatickej zmeny v rôznych častiach Zeme, • vytvoriť tematickú mapu v digitálnej alebo papierovej podobe, • preniesť údaje z jednej formy do druhej (napr. z tabuľky do grafu, zo schémy do textu a naopak) - interpretácia a tvorba klimatických diagramov, • prezentovať výsledky svojej práce vo verbálnej, textovej a vizuálnej podobe s využitím správnej terminológie,	
Obyvateľstvo Zeme	Populácia, vývoj počtu obyvateľov, rozmiestnenie obyvateľstva, hustota zaľudnenia, najľudnatejšie	Lokalizovanie husto a riedko zaľudnených oblastí na Zemi spojené s identifikáciou faktorov, ktoré vplývajú na rozmiestnenie obyvateľstva. Porovnávanie počtu obyvateľov jednotlivých svetadielov a vybraných štátov pomocou	• opísať základné spoločné znaky, podobnosti a rozdiely medzi svetovými náboženstvami a kultúrami a porozumieť vplyvu náboženstiev pre kultúrne systémy v ľudských spoločnostiach a každodenný život, identifikovať rôzne zdroje vlastnej kultúrnej identity od lokálnej po globálnu, utvárať zdravú formu	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna

	štáty a mestá sveta, veková pyramída, kultúrna rozmanitosť, svetové náboženstvá, migrácia, urbanizácia.	Štatistických údajov v rôznej podobe; identifikovanie najľudnatejších štátov a miest sveta. Posudzovanie vývoja svetovej populácie a určenie dôvodov, pre ktoré existujú rozdiely vo vývoji a počte obyvateľov medzi jednotlivými svetadielmi alebo štátmi. Spoznávanie rozmanitosti obyvateľstva z náboženského, kultúrneho a jazykového hľadiska. Skúmanie príčin a dôsledkov migrácie na vybraných príkladoch zo sveta. (TEMATICKÝDEŇ) Skúmanie príčin a dôsledkov urbanizácie na vybraných príkladoch zo sveta	patriotizmu a úctu k národu. -hodnotiť význam historického javu, procesu pre európsku kultúru a svetové dejiny, zhodnotiť krátkodobé a dlhodobé dôsledky historického javu, procesu, osobnosti, - analyzovať význam a činitele ovplyvňujúce rozmiestnenie kľúčových hospodárskych činností v súčasnosti a v minulosti, - rozpoznať vplyv geografických podmienok na každodenný život ľudí, uviesť príklady z každodenného života rôznych skupín, vrstiev obyvateľstva v konkrétnej geografickej oblasti, - pochopiť úlohu svetových náboženstiev v spoločnosti a kultúre, - zhodnotiť príčiny a dôsledky migrácie, - analyzovať zmeny v počte a rozmiestnení obyvateľstva na globálnej a regionálnej úrovni, - vysvetliť na vybraných príkladoch zmeny a prepojenosť v súčasnom svete vplyvom globalizácie	gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť
Geografia v teréne	Geografický prieskum, primárne a sekundárne zdroje informácií.	Práca s mapou a GPS v miestnej krajine: Získavanie a vyhodnocovanie primárnych kvantitatívnych (namerané alebo spočítané údaje) a kvalitatívnych dát (napríklad v podobe náčrtku, fotografie, videa, prieskumu verejnej mienky) o skúmanom jave alebo procese v miestnej krajine. Výber a analýza dostupných sekundárnych dát vhodných pri riešení jednoduchého prieskumu zameraného na miestnu krajinu.	- vybrať vhodné zdroje informácií potrebné pri hľadaní odpovedí na geografické otázky a vyvodíť z nich správne závery , - rozlíšiť fakty, argumenty, názory a interpretácie; podstatné informácie od nepodstatných , - preniesť údaje z jednej formy do druhej (napr. z tabuľky do grafu, zo schémy do textu a naopak) , - sformulovať predpoklad a navrhnúť spôsoby alebo postupy jeho možného overenia ,	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Finančná gramotnosť,

		Interpretácia dát a prezentácia výsledkov prieskumu.	• argumentačne obhájiť pozíciu v diskusii na základe analyzovaných textových a iných zdrojov , • podieľať sa v rámci skupiny na návrhu a overení postupu riešenia úlohy , • ohodnotiť svoju hotovú prácu a navrhnúť možnosti jej zlepšenia , • prezentovať výsledky svojej práce vo verbálnej, textovej a vizuálnej podobe s využitím správnej terminológie , • určiť geografickú polohu objektov na mape a použiť číselnú mierku , • použiť rôzne druhy máp ako zdroj informácií o geografických javoch, procesoch a vzťahoch medzi nimi , • orientovať sa v neznámom priestore pomocou mapy alebo GPS , • vytvoriť tematickú mapu v papierovej alebo digitálnej podobe , • realizovať jednoduchý geografický prieskum v miestnej krajine	Digitálna gramotnosť a Sociálna a emocionálna gramotnosť

Učebné osnovy – Geografia, 3. cyklus, 7. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
	Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	
Regióny sveta Európa	Najznámejšie moria, ostrovy, polostrovy, zálivy, rieky a povrchové celky Európy, podnebné pásma a typy krajín Európy, rozmanitosť obyvateľstva, štáty Európy, hlavné a iné významné mestá európskych štátov, Európska únia, významné regióny, priestorové vzťahy.	Vymedzenie hraníc Európy a určenie polohy najvýznamnejších európskych ostrovov, polostrovov, morí, zálivov, povrchových celkov, riek a jazier na všeobecno-geografickej mape. Posudzovanie vplyvu Golského prúdu a prevládajúceho západného prúdenia vzduchu na vznik podnebných pásiem Európy. Porovnávanie charakteristík podnebných pásiem Európy na základe klimatických diagramov. Zhodnotenie hospodárskeho významu riek na príklade vybranej európskej rieky. Zdôvodňovanie rozmiestnenia jednotlivých typov krajín v Európe spojené s ich základnou charakteristikou. Analýza údajov o počte, rozmiestnení, národnostnej, jazykovej a náboženskej	• disponovať geografickou terminológiou a osvojené pojmy používať v správnom kontexte, lokalizovať kľúčové geografické prvky na mape sveta, Európy a Slovenska, • porovnať geografické špecifiká vybraných regiónov a štátov v Európe a vo svete, • zhodnotiť demografické javy a procesy vo svete, vybraných regiónoch a na Slovensku, • uviesť príčiny a dôsledky regionálnych rozdielov vo svete, v Európe a na Slovensku, • zhodnotiť geografické, spoločenské a historické aspekty európskej integrácie, • zaujať informovaný postoj k vybraným spoločenským javom, procesom, udalostiam alebo výzvam od lokálnej po globálnu úroveň, • posúdiť vplyv klimatotvorných činiteľov na podnebie na Zemi, v Európe a na Slovensku, • porovnať základné charakteristiky podnebných pásiem alebo podnebných oblastí, • vysvetliť vznik vegetačných pásiem a ich usporiadanie v Európe, • vysvetliť, ako človek ovplyvňuje životné prostredie od lokálnej po globálnu	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Digitálna gramotnosť a Sociálna a emocionálna gramotnosť

		štruktúre obyvateľstva Európy – kultúrna diverzita Európy. Určovanie polohy európskych štátov, ich hlavných a ďalších významných miest na mape. Porovnávanie geografických špecifik vybraných oblastí a štátov Európy (napríklad Spojené kráľovstvo, Nemecko, Francúzsko, Rusko, Poľsko, Ukrajina, Česko, Maďarsko, Taliansko, Španielsko, Švédsko). Identifikovanie geografických aspektov európskej integrácie (Európska únia, Schengenský priestor, eurozóna, kandidátske štáty) – vzájomné prepojenie Európy na vybraných príkladoch. Analýza vybraných výziev a problémov súčasnej Európy a hľadanie možností ich riešenia (napríklad konflikty a vojny, migrácia, starnutie obyvateľstva, environmentálne problémy, regionálne rozdiely, zdroje energie) Porovnávanie prírodných podmienok a spoločensko-hospodárskych	úroveň, • identifikovať prejavy a dôsledky klimatickej zmeny v rôznych častiach Zeme, • uviesť možnosti vedúce k udržateľnejšiemu spôsobu života. • zaujať informovaný postoj k vybraným spoločenským javom, procesom, udalostiam a výzvam od lokálnej po globálnu úroveň, • rozlišovať vybrané mediálne obsahy ako zdroj • informácií o aktuálnom dianí doma a vo svete,	

		charakteristík vybraných štátov alebo regiónov sveta, identifikovanie ich spoločných a odlišných znakov.		
Regióny sveta	Vybrané regióny a štáty sveta	Ostatné regióny sveta: Spoznávanie geografických špecifik významných štátov alebo regiónov sveta (napríklad Čína, India, Japonsko, Blízky východ, Austrália, USA, Brazília, Nigéria, Arktída). Porovnávanie prírodných podmienok vybraných štátov alebo regiónov sveta, identifikovanie ich spoločných a odlišných znakov.	• porovnať geografické špecifiká vybraných regiónov a štátov vo svete,	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Digitálna gramotnosť a Sociálna a emocionálna gramotnosť
Geografia v teréne	geografický prieskum, primárne a sekundárne zdroje informácií.	Získavanie a vyhodnocovanie primárnych kvantitatívnych (namerané alebo spočítané údaje) a kvalitatívnych dát (napríklad v podobe náčrtku, fotografie, videa, prieskumu verejnej mienky) o skúmanom jave alebo procese v miestnej krajine. Výber a analýza dostupných sekundárnych dát vhodných pri riešení jednoduchého Prieskumu zameraného na miestnu krajinu.	• sformulovať predpoklad a navrhnúť spôsoby alebo postupy jeho možného overenia, • argumentačne obhájiť pozíciu v diskusii na základe analyzovaných textových a iných zdrojov, • podieľať sa v rámci skupiny na návrhu a overení postupu riešenia úlohy, • ohodnotiť svoju hotovú prácu a navrhnúť možnosti jej zlepšenia, prezentovať výsledky svojej práce • vo verbálnej, textovej a vizuálnej podobe • s využitím správnej terminológie, • prakticky využívať spoločenské a komunikačné návyky, • využiť svoj potenciál smerom k podnikavosti a inovatívnosti vnímať	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť, Finančná gramotnosť Digitálna gramotnosť a Sociálna a emocionálna gramotnosť

		Interpretácia dát a prezentácia výsledkov prieskumu. (TEMATICKÝ DEŇ)	rôzne perspektívy a dôvody, ktoré formujú názory a postoje iných ľudí.	

Učebné osnovy – Geografia, 3. cyklus, 8. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Slovensko	Významné povrchové celky, rieky a sídla na mape Slovenska, činitele ovplyvňujúce podnebie Slovenska, klimatické oblasti, využívanie krajiny, regionálne rozdiely, počet a štruktúra obyvateľstva, hospodárstvo Slovenska, výroba elektrickej energie.	porovnávanie polohy, rozlohy a počtu obyvateľov Slovenska v európskom a globálnom kontexte. Určovanie polohy významných povrchových celkov, riek a vodných plôch v rôznych častiach Slovenska s posúdením ich vplyvu na osídlenie a činnosť človeka Identifikovanie činiteľov ovplyvňujúcich podnebie Slovenska; Určovanie hlavných podnebných oblastí na mape a stručný opis ich charakteristík (teplota vzduchu, množstvo zrážok). Rozpoznávanie krajinej pokrývky Slovenska a identifikovanie jej premien pričinením človeka – aj so zameraním na miestnu krajinu. Hľadanie príčin rozdielov vo vodnom stave vybraných vodných tokov na Slovensku	- zhodnotiť vplyv geologických procesov na formovanie povrchu Zeme, - určiť príčiny a dôsledky prírodných katastrof, oblasti ich výskytu a možnosti predchádzania ich vzniku alebo zmierňovania nimi spôsobených škôd, - porovnať vplyv rôznych prírodných podmienok na život na Zemi, - posúdiť vplyv klimatotvorných činiteľov na podnebie Slovenska, - porovnať základné charakteristiky podnebného pásma a nadmorskej výšky, - vysvetliť vznik vegetačných pásiem a ich usporiadanie na Slovensku, - vysvetliť, ako človek ovplyvňuje životné prostredie od lokálnej po globálnu úroveň, - identifikovať rôzne skupiny a komunity, do ktorých patrí, chcem patriť, môžem patriť, - uplatňovať prosociálnosť ako integrujúcu zložku vlastnej identity,	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Digitálna gramotnosť a Sociálna a emocionálna gramotnosť

		počas roka; identifikácia faktorov, ktoré vedú k vzniku povodní, a možnosti ich predchádzania. Analýza údajov o počte, rozmiestnení, národnostnej, náboženskej a vekovej štruktúre obyvateľstva Slovenska spojená s posúdením zmien v čase – aj so zameraním na kraj a obec. Porovnávanie vybraných sídiel Slovenska z hľadiska polohy, počtu obyvateľov a funkcií, ktoré poskytujú svojim obyvateľom a návštevníkom. Identifikovanie kľúčových odvetví hospodárstva na Slovensku a vo vybranom regióne s posúdením ich vplyvu na zamestnanosť, zahraničný obchod a životné prostredie. Skúmanie pôvodu na Slovensku vyrobenej elektriny z hľadiska využívania obnoviteľných a neobnoviteľných zdrojov energie alebo výroby podľa typov elektrární. Určovanie geografických podmienok vhodných na využívanie obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku, prípadne aj v miestnej krajine (napríklad vodná, slnečná, veterná, geotermálna). Posudzovanie zmien vo využívaní krajiny a ich dôsledkov na životné prostredie a spoločnosť na vybraných príkladoch zo Slovenska (napríklad výstavba nových obytných štvrtí, rekreačných objektov,	• rešpektovať druhých bez ohľadu na sociálne a ekonomické zázemie, zdravotný stav, etnickú, kultúrnu, náboženskú príslušnosť, pôvod, svetonázor, vek, pohlavie alebo sebavnímanie, • opísať základné spoločné znaky, podobnosti a rozdiely medzi svetovými náboženstvami a kultúrami a porozumieť vplyvu náboženstiev pre kultúrne systémy v ľudských spoločnostiach a každodenný život, • identifikovať rôzne zdroje vlastnej kultúrnej identity od lokálnej po globálnu, • utvárať zdravú formu patriotizmu a úctu k národu • uviesť možnosti vedúce k udržateľnejšiemu spôsobu života. • analyzovať význam a činitele ovplyvňujúce rozmiestnenie kľúčových hospodárskych činností v súčasnosti a v minulosti, • rozpoznať vplyv historických udalostí na každodenný život ľudí, uviesť príklady z každodenného života rôznych skupín, vrstiev obyvateľstva v konkrétnom historickom období, • zhodnotiť príčiny a dôsledky migrácie,	

		priemyselných závodov, diaľnic alebo obchvatov; rekultivácia nevyužívaného priemyselného areálu alebo niekdajšej lokality ťažby surovín). (TEMATICKÝ DEŇ) Porovnávanie hospodársky najviac a najmenej rozvinutých oblastí Slovenska – príčiny a dôsledky existujúcich regionálnych rozdielov. Analýza cestovného ruchu na Slovensku s posúdením jeho silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození – aj so zameraním na príklady z regiónov alebo obcí. Prípadové štúdie o výzvach a problémoch Slovenska alebo jeho regiónov (napríklad vyľudňovanie vidieka, suburbanizácia, starnutie obyvateľstva, nezamestnanosť, environmentálne problémy, prírodné riziká a hrozby, nedostatočná dopravná infraštruktúra, migrácia do zahraničia)		
Geografia v teréne	geografický prieskum, primárne a sekundárne zdroje informácií.	Získavanie a vyhodnocovanie primárnych kvantitatívnych (namerané alebo spočítané údaje) a kvalitatívnych dát (napríklad v podobe náčrtku, fotografie, videa, prieskumu verejnej mienky) o skúmanom jave alebo procese v miestnej krajine. Výber a analýza dostupných sekundárnych dát vhodných pri riešení jednoduchého Prieskumu zameraného na miestnu	• preniesť údaje z jednej formy do druhej • (napr. z tabuľky do grafu, zo schémy do textu a naopak), • sformulovať predpoklad a navrhnúť spôsoby alebo postupy jeho možného overenia, • argumentačne obhájiť pozíciu v diskusii na základe analyzovaných textových a iných zdrojov, • podieľať sa v rámci skupiny na návrhu a overení postupu riešenia úlohy, • ohodnotiť svoju hotovú prácu a navrhnúť	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť, Finančná gramotnosť Digitálna gramotnosť a Sociálna

		krajinu. Interpretácia dát a prezentácia výsledkov prieskumu. (TEMATICKÝ DEŇ)	možnosti jej zlepšenia, –prezentovať výsledky svojej práce vo verbálnej, textovej a vizuálnej podobe s využitím správnej terminológie, • prakticky využívať spoločenské a komunikačné návyky,	a emocionálna gramotnosť

Učebné osnovy – Geografia, 3. cyklus, 9. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	gramotnosti (prieniky)
Činnosť ľudí na Zemi	Štruktúra hospodárstva (primárny, sekundárny, terciárny a kvartérny sektor), potravínové, surovinové a energetické zdroje, významné hospodárske oblasti, globálny obchod, medzinárodná deľba práce.	Činnosti: klasifikácia, posudzovanie významu a dôsledkov rôznych hospodárskych činností, príčiny ich priestorového rozmiestnenia. Lokalizovanie oblastí s koncentráciou vybraných hospodárskych činností (napríklad ťažba ropy, zemného plynu, uhlia alebo drahých kovov, výroba automobilov, oblečenia, elektroniky, pestovanie poľnohospodárskych plodín, služby, cestovný ruch) a určenie činiteľov, ktoré ich podmieňujú. Odhaľovanie, ako vývoj v doprave a informačných technológiách mení časové v vzdialenosti medzi miestami a regiónmi, čím sa mení ich relatívna geografická poloha. Ilustrovanie vzájomného prepojenia	• vysvetliť, ako človek ovplyvňuje životné prostredie od lokálnej po globálnu úroveň • identifikovať prejavy a dôsledky klimatickej zmeny v rôznych častiach Zeme, • uviesť možnosti vedúce k udržateľnejšiemu spôsobu života • zaujať informovaný postoj k vybraným spoločenským javom, procesom, udalostiam a výzvam od lokálnej po globálnu úroveň,	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Digitálna gramotnosť a Sociálna a emocionálna gramotnosť

		súčasného sveta prostredníctvom globálneho obchodu na príkladoch vybraných komodít od miesta získavania surovín a spracovania, cez dopravu až po miesta spotreby so základným posúdením vplyvu globalizácie na výrobcov, spotrebiteľov a životné prostredie v rôznych častiach sveta. (TEMATICKÝ DEŇ)		
Výzvy a problémy súčasného sveta	Pojmy: ukazovatele rozvoja (napr. HDP/obyv., prístup ku vzdelaniu, miera dojčenskej úmrtnosti, stredná dĺžka života, počet detí na jednu ženu, HDI – index ľudského rozvoja), nerovnosť, chudoba, konflikty, porušovanie ľudských práv, utečenci, klimatická zmena, environmentálne problémy, medzinárodná spolupráca, humanitárna a rozvojová pomoc, udržateľnosť.	identifikovanie rozdielov v spoločenských a hospodárskych podmienkach medzi hospodársky viac a menej rozvinutými štátmi sveta na základe vybraných ukazovateľov. Posudzovanie vplyvu chudoby a zlých životných podmienok na život v menej rozvinutých regiónoch sveta; možnosti pomoci a rozvoja na vybraných príkladoch. Analýza príčin a dôsledkov najzávažnejších environmentálnych problémov (napríklad dlhodobé sucho, znižovanie biodiverzity, dezertifikácia, znečistenie oceánov, riek a ovzdušia) – od lokálnej až po globálnu úroveň; hľadanie možností ich riešenia na úrovni jednotlivca a celej spoločnosti. Identifikovanie súčasných aj predpokladaných prejavov a dôsledkov klimatickej zmeny na príkladoch zo Slovenska a vo svete.	- vysvetliť základné ekonomické vzťahy medzi štátom a občanmi, rozlišovať vybrané mediálne obsahy ako zdroj informácií aktuálnom dianí doma a vo svete, - rozpoznať dezinformácie a nepravdivé mediálne obsahy, - aplikovať environmentálne poznanie do vlastných postojov a správania, - aplikovať stratégie aktívneho občianstva za účelom pozitívnej zmeny, - zaujať aktívny postoj proti prejavom ľudskej neznášanlivosti a prejaviť solidaritu k znevýhodneným skupinám obyvateľstva, - navrhnuť, realizovať a vyhodnotiť primerane náročný dobrovoľnícky projekt, - zhodnotiť príčiny a dôsledky migrácie, - analyzovať zmeny v počte a rozmiestnení obyvateľstva na globálnej a regionálnej úrovni, - vysvetliť na vybraných príkladoch	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Digitálna gramotnosť a Sociálna a emocionálna gramotnosť

			zmeny a prepojenosť v súčasnom svete vplyvom globalizácie.	
Geografia v teréne	geografický prieskum, primárne a sekundárne zdroje informácií.	Získavanie a vyhodnocovanie primárnych kvantitatívnych (namerané alebo spočítané údaje) a kvalitatívnych dát (napríklad v podobe náčrtku, fotografie, videa, prieskumu verejnej mienky) o skúmanom jave alebo procese v miestnej krajine. Výber a analýza dostupných sekundárnych dát vhodných pri riešení jednoduchého Prieskumu zameraného na miestnu krajinu. Interpretácia dát a prezentácia výsledkov prieskumu. (TEMATICKÝ DEŇ)	• preniesť údaje z jednej formy do druhej (napr. z tabuľky do grafu, zo schémy do textu a naopak), • sformulovať predpoklad a navrhnúť spôsoby alebo postupy jeho možného overenia, • argumentačne obhájiť pozíciu v diskusii na základe analyzovaných textových a iných zdrojov, • podieľať sa v rámci skupiny na návrhu a overení postupu riešenia úlohy, • ohodnotiť svoju hotovú prácu a navrhnúť možnosti jej zlepšenia, prezentovať výsledky svojej práce vo verbálnej, textovej a vizuálnej podobe s využitím správnej terminológie, • prakticky využívať spoločenské a komunikačné návyky, • využiť svoj potenciál smerom k podnikavosti a inovatívnosti vnímať rôzne perspektívy a dôvody, ktoré formujú názory a postoje iných ľudí.	Digitálna gramotnosť Interkultúrna gramotnosť Environmentálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť, Finančná gramotnosť Digitálna gramotnosť a Sociálna a emocionálna gramotnosť

OBČIANSKA NÁUKA

Upravené výchovno-vzdelávacie ciele, obsah vzdelávania a vzdelávací štandard vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť v predmete Občianska náuka sú v súlade so Štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 31.3.2023 pod číslom 2023/831:7-A2140.

Charakteristika predmetu

Predmet občianska náuka prispieva k vytváraniu a rozvoju sociálneho a občianskeho vedomia žiakov. Prostredníctvom vymedzených pojmov a výkonov sprostredkuje potrebné vedomosti, zručnosti a nadobudnutie spôsobilostí, ktoré im umožnia orientovať sa v sociálnom prostredí a v bežných životných situáciách. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Vede ich k poznávaniu svojej rodiny, školy, obce, regiónu, Slovenska a Európskej únie. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva, umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti, ktorej jedným z dôležitých predpokladov je kritické myslenie.

OBČIANSKA NÁUKA; 3. cyklus

Ciele predmetu

- využívať znalosti o vybraných spoločenských javoch a procesoch v širších súvislostiach a rôznych kontextoch
- vyberať, navrhnúť a uplatniť metódy a postupy získavania, analýzy a interpretácie informácií vedúce k riešeniu rôznych úloh, výziev a problémov
- porozumieť významu a princípom spoločenských a historických javov a procesov
- posúdiť vzájomnú previazanosť prírodných zložiek krajiny s činnosťou človeka na regionálnej a globálnej úrovni, poznať možnosti vedúce k udržateľnému spôsobu života na Zemi
- rozpoznať osobnostné, sociálne, kultúrne stránky svojej identity a rešpektovať pozitívne prvky rozmanitosti ľudí a skupín v blízkom aj širšom okolí
- komunikovať konštruktívne s ohľadom na perspektívu iných ľudí a na prehlbovanie osobných vzťahov
- uplatňovať vnútorné motivácie na konanie dobra
- chápať zmysel a význam pravidiel a povinností, uplatňovať práva ako člen demokratickej spoločnosti
- analyzovať mediálne obsahy, vrátane sociálnych sietí a ich vplyv na správanie a postoje ľudí, regulovať vlastné správanie v online prostredí
- participovať na prospešných aktivitách na rôznej úrovni, aplikovať stratégie aktívneho občianstva a spoluzodpovednosti za Slovensko, Európu a svet

Učebné osnovy – Občianska náuka, 3. cyklus, 6. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Identita a sociálny rozvoj človeka	Sociálne skupiny, sociálne vzťahy, štruktúra spoločnosti	Vypracovanie zoznamu osôb, vecí a činností, ktoré napomáhajú udržaniu vlastnej psychickej pohody. Význam konkrétnych materiálnych i duševných potrieb a užitočnosti ich napĺňania (subjektívna a objektívna hodnota vecí). Zostavenie vlastnej hierarchie potrieb a hodnôt. Osvojovanie znakov zdravých vzťahov (rešpekt, dôvera, vzájomná podpora, kompromisy, komunikácia, počúvanie, práca s emóciami, rovnosť, úprimnosť, starostlivosť, súhlas, bezpečie). Aplikovanie pravidiel a zásad slušného správania sa v spoločnosti (bontón), význam.	- Prakticky využívať spoločenské a komunikačné návyky v rôznych spoločenských skupinách (rodina, škola). - Slobodne prijať jednoduché záväzky v skupine a plniť ich. - Rozlíšiť kvalitu priateľstva a rozhodovať sa pre cnostné priateľstvá. - Plánovať svoju krátkodobú a dlhodobú budúcnosť v súlade so svojím potenciálom, potrebami a hranicami a prijímať zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú jeho životné smerovanie. - Využívať zásady empatickeho a súčasne asertívneho správania v spoločenských vzťahoch.	Sociálna a emocionálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Občianska gramotnosť
Moc, autorita, riadenie, občianske ideály a nástroje aktívneho občianstva	Občianske ideály	Diskutovanie o formálnych a neformálnych autoritách v mojom okolí. Reagovanie na nenávisťné prejavy a diskriminačné situácie (vrátane online prostredia).	Rešpektovať druhých bez ohľadu na sociálne a ekonomické zázemie, zdravotný stav, etnickú, kultúrnu, náboženskú príslušnosť, pôvod, svetonázor, vek, pohlavie alebo sebavnímanie.	Sociálna a emocionálna gramotnosť Občianska gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Finančná gramotnosť

Kritický prístup k mediálnemu obsahu	Mediálny obsah, dezinformácie, kyberbezpečnosť	Využívanie nástrojov na overovanie relevantnosti a pravdivosti informácií. Regulyovanie vlastného správania v mediálnom prostredí (sociálne siete, virtuálna realita, umelá inteligencia), vrátane objemu stráveného času.	• Vybrať vhodné zdroje informácií pri hľadaní odpovedí a vyvodiť z nich správne závery. • Rozlíšiť fakty, argumenty, názory a interpretácie, podstatné informácie od nepodstatných. • Rozlišovať vybrané mediálne obsahy ako zdroj informácií o aktuálnom dianí doma a vo svete. • Rozpoznať dezinformácie a nepravdivé mediálne obsahy. • Eticky a rešpektujúco sa prezentovať v online prostredí. • Identifikovať vhodné a nevhodné mediálne obsahy a ich vplyv na sebaobraz a vlastné postoje.	Občianska gramotnosť, Digitálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť
Uvažovanie o spoločenských výzvach súčasnosti	Fakt, argument, tvrdenie, názor, diskusia.	Otázky vzťahu človeka a prírody (individuálne a systémové riešenia environmentálnych problémov). Etické limity a otázky hospodárskeho využívania prírody a zvierat.	• Aplikovať environmentálne poznanie do vlastných postojov a správania. • Uviesť možnosti vedúce k udržateľnejšiemu spôsobu života.	Environmentálna gramotnosť

Učebné osnovy – Občianska náuka, 3. cyklus, 7. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Identita a sociálny rozvoj človeka	Základné pojmy psychológie, osobnosť človeka, sociálne skupiny, štruktúra spoločnosti.	Posudzovanie dôvodov záujmu psychológie o duševnú stránku človeka (biologický, psychologický, sociálny a filozofický spôsob nazerania na človeka). Ilustrovanie významu základných pojmov a konceptov psychológie na reálnych životných situáciách: pamäť, myslenie, zabúdanie, emócie, nálady, afekty; osobnosť, temperament, talent, nadanie, vlohy; štýly učenia; význam vôle pri prekonávaní prekážok; mentálne zdravie; poruchy správania, sebavedomie; sebahodnotenie. Analyzovanie rôznych faktorov vplývajúcich na formovanie názorov a postojov a spoločenskú rolu človeka. Ilustrovanie pojmov majorita, minority, subkultúra, kontrakultúra, alternatívne kultúry (príklady kultúrnej rozmanitosti) v kontexte noriem spoločnosti.	• Identifikovať podmienky a faktory pôsobiace na rozvoj človeka. • Odlíšiť morálne dobré konanie od čisto užitočného alebo príjemného. • Posúdiť vplyv rôznych faktorov na správanie, rozhodovanie a formovanie názorov a postojov človeka. • Identifikovať rôzne skupiny a komunity, do ktorých patrí, chce / môže patriť. • Uplatňovať prosociálnosť ako integrujúcu zložku vlastnej identity. • Opísať základné spoločné znaky, podobnosti a rozdiely medzi svetovými náboženstvami a kultúrami a porozumieť vplyvu náboženstiev pre kultúrne systémy v ľudských spoločnostiach a každodenný život. • Pochopiť úlohu svetových náboženstiev v spoločnosti a kultúre. • Rozlíšiť rôzne typy správania k druhým a zvoliť si to, ktoré je spravodlivé a prosociálne. • Vytvárať slobodné a zodpovedné priateľské vzťahy. • Vnímať rôzne perspektívy a dôvody, ktoré formujú názory a postoje iných ľudí. • Vyberať, navrhnúť a uplatniť metódy a postupy získavania, analýzy	Sociálna a emocionálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť Občianska gramotnosť

		Skúmanie vplyvu rodových očakávaní na naše správanie, vzťahy a spoločnosť. Aplikovanie princípov zodpovedného a informovaného rozhodovania o správaní sa k sebe a k druhým ľuďom v duchu hodnôt osobnej slobody, rešpektu k slobode iných a kultivovaného spolužitia v spoločnosti.	a interpretácie informácií vedúce k riešeniu rôznych úloh a problémov. Klást si otázky relevantné pre poznávanie seba vo vzťahu k druhým a okolitému svetu.	
Slovensko ako súčasť sveta	Integrácia, globalizácia	Ilustrovanie globálnych fenoménov súčasnosti na konkrétnych príkladoch: migrácia, kultúrna rozmanitosť, politické, ekonomické a informačné prepojenia, popkultúra, konsumerizmus.	- Zhodnotiť príčiny a dôsledky migrácie. - Vysvetliť na vybraných príkladoch zmeny a prepojenosť v súčasnom svete vplyvom globalizácie. - Vysvetliť, ako človek ovplyvňuje životné prostredie od lokálnej po globálnu úroveň. - Zaujať informovaný postoj k vybraným spoločenským javom, procesom, udalostiam alebo výzvam od lokálnej po globálnu úroveň. - Rozpoznať osobnostné, sociálne, kultúrne stránky svojej identity a rešpektovať pozitívne prvky rozmanitosti ľudí a skupín v blízkom aj širšom okolí. - Identifikovať rôzne zdroje vlastnej kultúrnej identity od lokálnej po globálnu.	Sociálna a emocionálna gramotnosť Občianska gramotnosť Digitálna gramotnosť
Kritický prístup k mediálnemu obsahu	Mediálny obsah, dezinformácie, kyberbezpečnosť	Rozpoznávanie vhodných a nevhodných obsahov v médiách a ich vplyv na sebaobraz a vzťahy (rasizmus,	Vybrať vhodné zdroje informácií pri hľadaní odpovedí a vyvodiť z nich správne závery.	Digitálna gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť

		násilie, sexizmus a sexuálny obsah v mediálnom prostredí a ich vplyv na sebaobraz a vzťahy). Porovnávanie virtuálneho sveta a reálneho sveta, vzťahov, ktoré si vytvárame, vplyv sociálnych sietí na osobnosť človeka.	• Rozlíšiť fakty, argumenty, názory a interpretácie, podstatné informácie od nepodstatných. • Rozlišovať vybrané mediálne obsahy ako zdroj informácií o aktuálnom dianí doma a vo svete. • Rozpoznať dezinformácie a nepravdivé mediálne obsahy. • Eticky a rešpektujúco sa prezentovať v online prostredí. • Identifikovať vhodné a nevhodné mediálne obsahy a ich vplyv na sebaobraz a vlastné postoje.	
Uvažovanie o spoločenských výzvach súčasnosti	Fakt, argument, tvrdenie, názor, diskusia	Postavenie menších a znevýhodnených skupín na Slovensku. Mier a vojna.	• Zaujať aktívny postoj proti prejavom ľudskej neznášanlivosti a prejať solidaritu k znevýhodneným skupinám obyvateľstva.	Občianska gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť

Učebné osnovy – Občianska náuka, 3. cyklus, 8. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Moc, autority, riadenie, nástroje aktívneho občianstva	Demokracia, voľby, štát, deľba moci, štátne inštitúcie, tretí sektor, zneužívanie moci	Vysvetlenie podstaty decentralizácie moci: od riadenia obce k riadeniu na úrovni štátu. Vymedzenie orgánov a inštitúcií podieľajúcich sa na správe obcí, samosprávnych krajov, štátu a vzťahov medzi nimi. Vysvetlenie deľby štátnej moci a ich vzájomnej kontroly na konkrétnych príkladoch. Príklady prepojenia riadenia štátu na každodenný občiansky život. Analyzovanie významu a mechanizmu volieb na rôznych úrovniach a súvisiacich procesov, volebný program a kampaň. Uvedenie príkladov a zdôvodnenia významu tretieho sektora (občianske združenia, neziskové organizácie, nadácie). Využívanie nástrojov občianskej participácie a nespokojnosti (protest, petícia, referendum, politické organizovanie). Poznávanie možností komunikácie s inštitúciami, úradmi, digitálne služby štátu a rôznych úradov ako nástroj obmedzenia byrokracie. Pomenovanie znakov demokratického spôsobu rozhodovania a riadenia štátu.	• Zdôvodniť význam rozdelenia moci na rozličných príkladoch. • Posúdiť výhody života v demokratickom zriadení v porovnaní s autoritatívnym režimom. • Orientovať sa v sociálnej a politickej štruktúre spoločnosti. • Vysvetliť spôsoby, ako môže občan ovplyvňovať správu vecí verejných a politické rozhodnutia. • Utvárať zdravú formu patriotizmu a úctu k národu.	Občianska gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť

		Rozbor príkladov zneužívania moci, populizmu, ohýbania pravdy a polarizácie, rodinkárstva, príčiny a dôsledky korupcie. Identifikovanie roly občana pri zabezpečovaní bezpečnosti a obrany štátu (krízové situácie, branná povinnosť), úlohy, poslanie a využitie jednotlivých zložiek bezpečnostného systému a systému obrany (OS SR, PZ SR, HaZZ).		
Rovnosť a spravodlivosť	Právo, funkcie práva, hierarchia právnych predpisov, odvetvia práva, ústava, ľudské práva	Porovnanie intuitívneho pochopenia spravodlivosti a inštitucionálneho poňatia práva. Rozlišovanie rôznych odvetví práva s dôrazom na občianske, pracovné, rodinné a trestné právo. Ilustrovanie významu Ústavy SR na vybraných príkladoch. Rozlíšenie medzi činmi, ktoré sú legálne a nelegálne, rozdiel medzi priestupkom a trestným činom, nahlasovanie protiprávneho konania, trestné oznámenie. Poznávanie orgánov právnej ochrany a funkcie súdov. Argumentácia v otázkach spravodlivosti, nespravodlivosti na vzorových situáciách. Zdôvodnenie existencie ochrany ľudských práv a slobôd, generácie ľudských práv. Analyzovanie dokumentov: Všeobecná deklarácia ľudských práv, Dohovor o právach dieťaťa. Rozpoznávanie násilného správania (na verejnosti, fyzické aj psychické násilie,	• Chápať zmysel a význam pravidiel a povinností. • Zdôvodniť praktický význam právnych poznatkov pre budovanie svojho právneho vedomia. • Reagovať adekvátne v situáciách, pri ktorých je ohrozená integrita alebo porušovanie práva. • Uplatňovať vnútorné motivácie na konanie dobra. • Rešpektovať život človeka ako najvyššiu hodnotu. • Chrániť život vo všetkých formách. • Robiť správne a morálne dobré rozhodnutia aj vtedy, keď sa nikto nepozera.	Občianska gramotnosť Sociálna a emocionálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť

		rasistické a extrémistické správanie.) Zdokumentovanie príkladov porušovania ľudských, detských a občianskych práv. Sociálne a ekonomické zázemie, zdravotný stav, etická, kultúrna a náboženská príslušnosť, pôvod, svetonázor, pohlavie alebo sebavnímanie.		
Uvažovanie o spoločenských výzvach súčasnosti	Fakt, argument, tvrdenie, názor, diskusia	Spravodlivosť (oko za oko, zub za zub; chudoba a bohatstvo), mier a vojna.	• Zhodnotiť procesy modernizácie spoločnosti vo vybraných príkladoch.	Sociálna a emocionálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť
Kritický prístup k mediálnemu obsahu	Mediálny obsah, dezinformácie, kyberbezpečnosť	Analyzovanie protiprávneho konania, zásad a foriem pomoci v téme kybernetického obťažovania (šikana, zneužívanie, sexting, grooming) Analyzovanie vplyvu médií, dezinformácií, reklamy a inej audiovizuálnej produkcie na správanie ľudí a verejnú mienku.	• Vybrať vhodné zdroje informácií pri hľadaní odpovedí a vyvodiť z nich správne závery. • Rozlíšiť fakty, argumenty, názory a interpretácie, podstatné informácie od nepodstatných. • Rozlišovať vybrané mediálne obsahy ako zdroj informácií. • Rozpoznať vybrané mediálne obsahy ako zdroj informácií. • Eticky a rešpektujúco sa prezentovať v online prostredí. • Identifikovať vhodné a nevhodné mediálne obsahy a ich vplyv na sebaobraz a vlastné postoje. • Pomenovať zásady kyberbezpečnosti.	Občianska gramotnosť Digitálna gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť

Učebné osnovy – Občianska náuka, 3. cyklus, 9. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Ekonomické vzťahy	Konkurencia, princípy a limity fungovania trhového mechanizmu, práca, dopyt a ponuka – ich vzájomný vzťah, spotreba, ochrana spotrebiteľa, finančné inštitúcie	Vysvetlenie podstaty ekonomických vzťahov: príklady pracovného trhu v rôznych lokalitách, regiónoch a sektoroch, čo znamená byť zamestnávateľom, zamestnancom, podnikateľom, vlastníkom, nezamestnaným, práca na dohodu, TPP, DOVP, živnosť, stáž, brigáda, zamestnanecké benefity, hrubá a čistá mzda, priemerná a minimálna mzda, rôzne faktory vplývajúce na dopyt a ponuku. Analýza vzťahov medzi pojmami zisk, príjem, náklady cez príklady: cena tovarov, služieb a práce v závislosti od miesta a spôsobu výroby, cena bývania v závislosti od lokality; cena tovarov a služieb v závislosti od etických princípov podnikania. Posudzovanie vplyvu vývoja cien základných potravín, surovín a energií na život občanov v štáte. Zostavenie jednoduchého modelového rozpočtu domácnosti s rozlíšením jednorazových a pravidelných príjmov a výdavkov versus štátny rozpočet. Diskutovanie o jednoduchých príkladoch služieb štátu (sociálne politiky, dôchodkový systém, sociálne a zdravotné poistenie, podpora	- Vysvetliť základné ekonomické vzťahy medzi štátom a občanmi. - Sformulovať predpoklad a navrhnúť spôsoby alebo postupy jeho možného overenia. - Prezentovať výsledky svojej práce vo verbálnej, textovej a vizuálnej podobe s využitím správnej terminológie. - Podieľať sa v rámci skupiny na návrhu a overení postupu riešenia úlohy. - Argumentačne obhájiť pozíciu v diskusii na základe analyzovaných textov a iných zdrojov. - Ohodnotiť svoju prácu a navrhnúť možnosti zlepšenia.	Sociálna a emocionálna gramotnosť Finančná gramotnosť Občianska gramotnosť

		v nezamestnanosti, dávky v hmotnej núdzi): dôvody platenia daní a odvodov, preferencie pri plánovaní štátneho rozpočtu: príjmy a výdavky, význam fiškálnej zodpovednosti štátu (dlh, deficit) pre udržateľný ekonomický systém. Diskutovanie o príkladoch ekonomickej sociálnej nerovnosti na lokálnej, regionálnej a celoštátnej úrovni; faktory vplývajúce na ekonomický a spoločenský status a mobilitu (sociálny a kultúrny kapitál, majetok, moc, prestíž, vzdelanie, prostredie, generačná chudoba, rodinkárstvo, diskriminácia). Rozpoznanie rôznorodosti finančných inštitúcií a ich služieb. Zostavenie projektového návrhu s prvkami podnikavosti a inovatívnosti: exkluzivita, originalita nápadu, podnikateľský a nepodnikateľský zámer, získanie zdrojov, granty, crowdfunding, zbierka, startup, nadácie, harmonogram projektu, ľudské zdroje, marketing a reklama, spoločenská zodpovednosť.		
Kritický prístup k mediálnemu obsahu	Mediálny obsah, dezinformácie, kyberbezpečnosť	Kritická analýza formy a obsahu na vybranom príklade internetovej diskusie alebo príspevku s nepravdivou informáciou.	• Rozlíšiť fakty, argumenty, názory a interpretácie, podstatné informácie od nepodstatných. • Rozlišovať vybrané mediálne obsahy ako zdroj informácií o aktuálnom dianí doma a vo svete. • Rozpoznať dezinformácie a nepravdivé mediálne obsahy. • Eticky a rešpektujúco sa prezentovať v online prostredí.	Digitálna gramotnosť Občianska gramotnosť Čitateľská a vizuálna gramotnosť

			• Identifikovať vhodné a nevhodné mediálne obsahy a ich vplyv na sebaobraz a vlastné postoje.	
Uvažovanie o spoločenských výzvach súčasnosti	Fakt, argument, tvrdenie, názor, diskusia	Riziká zadĺženia a neschopnosti splácať finančné záväzky.	• Sformulovať predpoklad a navrhnúť spôsoby alebo postupy jeho možného overenia.	

ETICKÁ VÝCHOVA

Upravené výchovno-vzdelávacie ciele, obsah vzdelávania a vzdelávací štandard vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť v predmete Etická výchova sú v súlade so Štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 31.3.2023 pod číslom 2023/831:7-A2140.

Charakteristika predmetu

Úlohou predmetu etická výchova je formovanie osobnosti žiaka s vlastnou osobnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a univerzálne ľudské hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem.

ETICKÁ VÝCHOVA; 1.cyklus

Hlavným cieľom 1. cyklu je podporovať u žiakov schopnosť skúmať svoju obec, jej blízke okolie a vzťahy medzi ľuďmi. Žiaci pozorujú, porovnávajú a zaznamenávajú vybrané aspekty fungovania komunity, v ktorej žijú. Vedia sa orientovať vo svojom okolí a poznajú jeho špecifiká. Poznajú základné časové intervaly. Sú si vedomí, že súčasnosť je výsledkom konania v minulosti. Vnímajú jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých. Rešpektujú základné pravidlá spolunažívania a komunikácie. Zaujímajú sa o svoje okolie a sú ochotní zapájať sa do aktivít na jeho zlepšovanie.

- Identifikovať javy, procesy, udalosti a osoby významné pre život žiaka, komunitu a obec.
- S pomocou učiteľa využívať základné metódy získavania, analýzy a interpretácie informácií, osvojiť si základy spolupráce v skupine.
- Identifikovať zmeny v čase a priestore vo svojom okolí.
- Rozlišovať a skúmať vzťahy medzi prírodným prostredím a činnosťou človeka na lokálnej úrovni, rozumieť potrebe starostlivosti o životné prostredie na príkladoch z miestnej krajiny.

- Uvedomiť si jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých.
- Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom.
- Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní.
- Chápať zmysel a význam pravidiel, práv a povinností vo svojom živote i v spolužití s inými.
- Vysvetliť, odkiaľ sa berú informácie, aké sú ich zdroje a rozumieť dôsledkom rôznych typov správ.
- Zapájať sa do prospešnej aktivity na úrovni triedy a školy.

Učebné osnovy – Etická výchova 1. cyklus, 1. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Orientácia v okolí školy, v obci a jej blízkom okolí	Miestna krajina, orientácia, poloha v priestore	Určovanie orientačných bodov v okolí školy, vyhľadávanie vybraných objektov, vytváranie predstáv o priestorových vzťahoch v škole, v obci a jej okolí. Určovanie relatívnej polohy vybraného objektu voči inému objektu (rovno, vpravo, vľavo, hore, dole, blízko, ďaleko, pred, za a i.) v teréne alebo na mape (v pláne) a navigácia na trase medzi nimi s využitím orientačných bodov. Opis a zaznamenávanie cesty do školy alebo k inému objektu v obci a miestnej krajine. Hľadanie odpovedí na otázky o krajine mimo nášho zorného poľa: Kam vedie táto cesta?	Určiť orientačné body v okolí školy. Orientovať sa v priestore podľa orientačných bodov. Orientovať sa v známom priestore na základe jeho zobrazenia v pláne a na jednoduchšej mape. Získať informácie pozorovaním vo svojom okolí.	Spoločensko-vedná
Orientácia v pláne a na mape	Plán, mapa, mapové znaky, legenda	Vyjadrovanie žiackych predstáv o priestorovom rozmiestnení objektov v triede a v okolí školy z vertikálneho pohľadu (vtáčej perspektívy) formou jednoduchých modelov alebo náčrtkov.	Orientovať sa v známom priestore na základe jeho zobrazenia v pláne a na jednoduchšej mape. Používať pojmy potrebné na orientáciu v miestnej krajine.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

Orientácia v pláne a na mape	Plán, mapa, mapové znaky, legenda	Tvorba jednoduchého orientačného plánu (mapového náčrtku) obce alebo jej častí na základe leteckej snímky. Orientácia plánu a orientácia v pláne.	Prezentovať výsledky svojej práce krátkym slovným opisom a v podobe nákresu, plagátu alebo modelu. Získať informácie pozorovaním vo svojom okolí.	Spoločensko-vedná
Procesy v miestnej krajine a ich vplyv na človeka a životné prostredie	Prírodné a umelé prostredie, počasie, cestovanie, doprava, mesto a vidiek, spôsob života	Posudzovanie vplyvu rôzneho prostredia na človeka (napr. prírodné a umelé, tiché a hlučné, upravené a neupravené, nové a staré, jednotné a rôznorodé). Pozorovanie počasia a jeho vplyvu na prírodu a ľudí počas dňa a roka spojené s grafickým zaznamenávaním oblačnosti a jednoduchým zápisom nameraných hodnôt teploty vzduchu. Identifikovanie dôvodu, cieľa a pravidelnosti cestovania ľudí vo svojej rodine a v rodinách spolužiakov. Porovnávanie vhodnosti jednotlivých druhov dopravy v obci.	Rozpoznať vzájomné vzťahy medzi človekom a krajinou na príkladoch z miestnej krajiny. Opísať vplyv počasia na krajinu a život ľudí počas dňa a roka. Uplatňovať šetrný vzťah k prírodným zdrojom a životné mu prostrediu vo svojom okolí. Identifikovať zmeny v čase a priestore vo svojom okolí. Opísať kam, ako a prečo cestujú jemu blízki ľudia. Vieť rozhovor za účelom získania potrebných informácií k vybranej téme. Zaznamenať, porovnať a triediť informácie slovné, pomocou zápiskov alebo jednoduchých grafických organizérov. Podieľať sa v rámci skupiny na spoločnom riešení úlohy podľa predpísaného postupu. Prezentovať výsledky svojej práce krátkym slovným opisom a v podobe nákresu, plagátu alebo modelu.	Prírodovedná Spoločensko-vedná
Orientácia v čase	Časová postupnosť, plánovanie času, meranie času, kalendár	Určovanie vzájomných vzťahov (pred/po) medzi susednými a nesusednými dňami a mesiacmi, opakujúci sa cyklus s vytváraním celkov (deň, týždeň, mesiac, rok. Zoradovanie postupnosti udalostí (skôr, neskôr, nedávno, dávno, dnes, včera, predvčera, zajtra, pozajtra...).	Identifikovať zmeny v čase a priestore vo svojom okolí. Lustrovať plynutie času na vybraných príkladoch z minulosti rodiny. Porovnať obrazy obce v minulosti a v súčasnosti. Určiť vzájomné vzťahy medzi dňami, mesiacmi, cyklami.	Spoločensko-vedná

Pozorovanie zmien v čase	Rodostrom, vzájomné rodinné vzťahy, povest', pamiatky	Určovanie základných vzťahov medzi členmi rodiny z pozície žiaka a z pozície iného člena. Zostavovanie trojgeneračného rodostromu ako vizualizácie rodinných vzťahov.	Pomenovať roly, ktoré zastáva v rodine, triede, Kamarátskych skupinách. Pomenovať, čo ho spája s ostatnými. Prerozprávať príbeh viažuci sa k obci alebo regiónu. Aktívne rozvíjať vzťahy v rodine a v komunite.	Spoločensko-vedná
Poznávanie pravidiel vo svojom živote	Pravidlá, školský poriadok, férovosť	Spoznávanie zmyslu pravidiel pre život ľudí (na príklad-de pravidiel hry). Opísanie pravidiel v rodine žiaka a po ukázanie na ich význam. Spoločná tvorba pravidiel života v triede, počas vyučovania i mimo neho, a za- viazanie sa dodržiavať ich (fair play). Zdôvodňovanie konkrétnych pravidiel v školskom poriadku alebo v obci.	Spoluvytvárať a rešpektovať pravidlá platné v triede a škole. Podieľať sa na uskutočnení opatrenia na zlepšenie života v triede a škole. Pravidlá správania v škole a doma. Dodržiava fair play.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Život obce a vzťahy v komunite	Obec, inštitúcie, komunita, súkromný a verejný priestor, symboly, sviatky, tradície, rozmanitosť	Identifikovanie významných inštitúcií a služieb v obci s posúdením ich funkcie pre život komunity podľa podmienok obe (napríklad obecný úrad, obchody, služby, kostol, pošta, policajná a hasičská stanica, lekáreň, ambulancia, železničná a autobusová stanica alebo zastávka, kultúrne a komunitné centrum, zberný dvor, útulok pre zvieratá, čistiareň odpadových vôd, výrobný podnik, poľnohospodárske družstvo). Rozpoznávanie príkladov používania identifikačných znakov, symbolov a vlajok.	Orientovať sa v priestore podľa orientačných bodov. Identifikovať inštitúcie a služby v obci a ich funkcie. Získať a interpretovať informácie z obrazových zdrojov (obrázky, fotografie, ilustrácie, video) a veku primeraných textov umeleckej a vecnej literatúry. Uviesť jednoduché príklady rozmanitosti v bezprostrednom okolí. Stručne opísať význam kľúčových osôb, úradov, inštitúcií, občianskych iniciatív a udalostí v komunite a obci.	Spoločensko-vedná
Zodpovedné hospodárenie	Povolania, tovary a služby, cena, peniaze, šetrenie	Oboznamovanie sa s deľbou práce na konkrétnych príkladoch v komunite a v obci. Spoznáva nie rôznych povolání so základným opisom ich pracovnej náplne.	Uviesť jednoduché príklady rozmanitosti v bezprostrednom okolí. Preukázať citlivosť voči rôznym potrebám ľudí v blízkom okolí (k spolužiakom, kamarátom, susedom).	Spoločensko-vedná

			Pomenovať roly, ktoré zastáva v rodine, triede. Kamarátskych skupinách Vysvetliť, prečo ľudia vykonávajú rôzne povolania. Vymenovať rôzne povolania a ich pracovnú náplň.	
Základy aktívneho občianstva	Aktívny obyvateľ obce, spolupráca, pomoc, dobro činnosť	Identifikovanie činností, ktoré zlepšujú kvalitu prostredia a zdravie ľudí v obci a činností, ktoré sú pre prostredie a zdravie ľudí škodlivé.	Vytvoriť predstavu o hrdinskom alebo morálnom vzore v konaní postáv rozličných príbehov. Pomenovať príčiny a dôsledky ľudského správania, s ktorými sa stretáva.	Spoločensko-vedná Prírodovedná
Vyjadrovanie zdvorilosti ako znak úcty	Slušnosť, úcta, pozdrav, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, klade nie otázok, súhlas a nesúhlas, počúvanie.	Používanie pravidiel slušnej a rešpektujúcej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu (pozdrav, oslovenie, úsmev, pozdravenie). Aktívne používanie prejavov zdvorilosti (prosím, ďakujem, prepáč) a uvedomovanie si ich dôsledkov.	Používať elementárne pravidlá slušnej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu. Vypočúť si myšlienky a názory druhých, rešpektovať ich spôsob uvažovania.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

Učebné osnovy – Etická výchova, 1. cyklus, 2. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti		
Orientácia v okolí školy, v obci a jej blízkom okolí	Miestna krajina, orientácia, poloha v priestore, prírodné a historické prvky, turistické značenie	Orientovanie sa podľa svetových strán v teréne. Využívanie turistického značenia pri plánovaní výletov a orientácii v teréne. Spoznávanie prírodných a historických prvkov Sereďe a jej okolia vrátane posúdenia ich stavu (udržiavaný, neudržiavaný, bezpečný, nebezpečný a i.). Rozlišovanie pojmov súvisiacich s prírodnými a historickými prvkami Sereďe.	Určiť polohu svojej obce, Slovenska a svetadielov na mapách rôznej mierky. Mať prehľad o významných prírodných, kultúrnych a historických prvkoch vo svojom okolí. Čítať obsah jednoduchej mapy s porozumením významu v nej použitých farieb a základných mapových znakov. Orientovať sa v známom priestore na základe jeho zobrazenia v pláne a na jednoduchej mape. Orientovať sa podľa svetových strán. Využívať turistické značenie.	Prírodovedná Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Orientácia v okolí školy, v obci a jej blízkom okolí	Miestna krajina, orientácia, poloha v priestore, prírodné a historické prvky, turistické značenie	Hľadanie odpovedí na otázky o krajine mimo nášho zorného poľa: „Odkiaľ a kam tečie Váh? Kam sa dostaneme, keď pôjdeme touto cestou / vlakom zo železničnej stanice?“	Získať a interpretovať informácie z obrazových zdrojov (obrázky, fotografie, ilustrácie, video) a veku primeraných textov umeleckej a vecnej literatúry. Získať informácie pozorovaním vo svojom okolí.	Prírodovedná Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Orientácia v pláne a na mape	Grafická mierka, vzdialenosť, svetové strany, poloha na mape, letecká snímka, glóbus, svetadiely a oceány	Určovanie svetových strán na mape. Nazeranie na krajinu v rôznej mierke od blízkeho k vzdialenému, od malého k veľkému. Odhadovanie skutočnej vzdialenosti medzi bodmi na mape pomocou grafickej mierky. Lokalizovanie svojho bydliska a školy na leteckej snímke a mape veľkej mierky.	Čítať obsah jednoduchej mapy s porozumením významu v nej použitých farieb a základných mapových znakov. Určiť polohu svojej obce, Slovenska a svetadielov na mapách rôznej mierky. Orientovať sa podľa svetových strán. Využívať turistické značenie. Orientovať sa v priestore podľa orientačných bodov. Orientovať sa v známom priestore na základe jeho zobrazenia v pláne a na jednoduchej mape.	Prírodovedná Spoločensko-vedná

Orientácia v pláne a na mape	Grafická mierka, vzdialenosť, svetové strany, poloha na mape, letecká snímka, glóbus, svetadiely a oceány	Rozpoznávanie základných prvkov obsahu mapy a glóbusu (farby, tvary) pomocou legendy. Určovanie polohy obce na mape Slovenska a polohy Slovenska na mape Európy. Pomenovanie svetadielov a oceánov na glóbuse na jednoduchšej mape sveta.	Získať a interpretovať informácie z obrazových zdrojov (obrázky, fotografie, ilustrácie, video) a veku primeraných textov umeleckej a vecnej literatúry. Určiť svetové strany na mape. Odhadnúť vzdialenosť na mape, lokalizovať svoje bydlisko na leteckej snímke. Určiť polohu Slovenska na mape Európy.	Prírodovedná Spoločensko-vedná
Procesy v miestnej krajine a ich vplyv na človeka a životné prostredie	Prírodné a umelé prostredie, počasie, cestovanie, doprava, mesto a vidiek, spôsob života.	Identifikovanie dôvodu (za prácou, vzdelaním, službami, oddychom, poznaním, priateľmi), cieľa (blízka obec, krajské mesto, zahraničie) a pravidelnosti (denne, týždenne, mesačne, ročne) cestovania ľudí vo svojej rodine a v rodinách spolužiakov. Porovnávanie vhodnosti jednotlivých druhov dopravy v obci spojené s posúdením ich vplyvu na životné prostredie. Hľadanie rozdielov medzi mestom a vidieckou obcou na žiakom známych príkladoch. Uvažovanie nad výhodami a nevýhodami bývania vo veľkom meste, malom meste, vidieckej obci alebo satelite. Identifikovanie základných podobností a odlišností Serede (prírodné prostredie, architektúra, spôsob života) a vybranej obce zo zahraničia.	Rozpoznať vzájomné vzťahy medzi človekom a krajinou na príkladoch z miestnej krajiny. Uplatňovať šetrný vzťah k prírodným zdrojom a životnému prostrediu vo svojom okolí. Identifikovať zmeny v čase a priestore vo svojom okolí. Opísať kam, ako a prečo cestujú ľudia z rodiny alebo blízkeho okolia. Získať informácie pozorovaním vo svojom okolí. Viest rozhovor za účelom získania potrebných informácií k vybranej téme. Získať a interpretovať informácie z obrazových zdrojov (obrázky, fotografie, ilustrácie, video) a veku primeraných textov umeleckej a vecnej literatúry. Zaznamenať, porovnať a triediť informácie slovne, pomocou zápiskov alebo jednoduchých grafických organizérov. Podieľať sa v rámci skupiny na spoločnom riešení úlohy podľa predpísaného postupu. Prezentovať výsledky svojej práce krátkym slovným opísaním a v podobe nákresu, plagátu alebo modelu.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

Základy práce s mediálnym obsahom	Zdroje informácií, médiá, reklama.	Identifikovanie spôsobov vzniku a rôznych podôb šírenia informácií. Identifikovanie druhov médií a dôvody ich využívania (zdroj informácií a zábavy).	Pomenovať rôzne zdroje informácií. Rozpoznať druhy a základnú úlohu médií. Identifikovať zdroj šírenia informácií.	Spoločensko-vedná Informatická
Poznávanie pravidiel vo svojom živote	Pravidlá, školský poriadok, férovosť	Spoznávanie zmyslu pravidiel pre život ľudí (na príklade pravidiel hry). Opísanie pravidiel v rodine žiaka a poukázanie na ich význam. Spoločná tvorba pravidiel života v triede, počas vyučovania i mimo neho, a zaviazanie sa dodržiavať ich (fair play). Zdôvodňovanie konkrétnych pravidiel v školskom poriadku alebo v obci.	Spoluvytvárať a rešpektovať pravidlá platné v triede a škole. Uplatňovať svoje práva a povinnosti v rôznych životných situáciách. Zapájať sa do prospešnej aktivity na úrovni triedy a školy. Podieľať sa na uskutočnení opatrenia na zlepšenie života v triede a škole. Opísať význam a dodržiavanie pravidiel.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Pozorovanie zmien v čase	Rodostrom, vzájomné rodinné vzťahy, povest', pamiatky.	Prerozprávanie alebo stvárnenie príbehu (povešť, legenda) spojeného s obcou alebo jej okolím. Pozorovanie zmien v čase na príklade ľudí, krajiny, budov a artefaktov. Porovnávanie spôsobu života ľudí v súčasnosti a minulosti (škola, hračky, práca a zamestnania, odev, obchod) na základe informácií získaných z rôznych prameňov.	Opísať vlastnú jedinečnosť a jedinečnosť druhých. Pomenovať roly, ktoré zastáva v rodine, triede, kamarátskych skupinách. Pomenovať, čo ho spája s ostatnými. Prerozprávať príbeh viažuci sa k obci alebo regiónu. Pozorovať zmeny v čase, spôsobu života ľudí v súčasnosti a minulosti. Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom. Aktívne rozvíjať vzťahy v rodine a v komunite.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Pozorovanie zmien v čase	Rodostrom, vzájomné rodinné vzťahy, povest', pamiatky.	Pátranie po najstarších pamiatkach v obci, Miestach pamäti (najstarší hrob na cintoríne, artefakty v rodine, historické budovy, pamätníky, staré stromy a pod.).	Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom. Aktívne rozvíjať vzťahy v rodine a v komunite.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

Učebné osnovy – Etická výchova, 1. cyklus, 3. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti:		
Poznávanie pravidiel vo svojom živote	Pravidlá, školský poriadok, férovosť	Spoznávanie zmyslu pravidiel pre život ľudí (na príklade pravidiel hry). Opísanie pravidiel v rodine žiaka a poukázanie na ich význam. Spoločná tvorba pravidiel života v triede, počas vyučovania i mimo neho, a zaviazanie sa dodržiavať ich (fair play). Zdôvodňovanie konkrétnych pravidiel v školskom poriadku alebo v obci.	Spoluvytvárať a rešpektovať pravidlá platné v triede a škole. Uplatňovať svoje práva a povinnosti v rôznych životných situáciách. Zapájať sa do prospešnej aktivity na úrovni triedy a školy. Podieľať sa na uskutočnení opatrenia na zlepšenie života v triede a škole. Opísať význam a dodržiavanie pravidiel.	Spoločensko-vedná
Život obce a vzťahy v komunite	Obec, inštitúcie, komunita, súkromný a verejný priestor, symboly, sviatky, tradície, rozmanitosť.	Rozlišovanie súkromného a verejného priestoru na konkrétnych príkladoch v obci a jej okolí. Zhodnotenie využitia a udržiavania verejných priestorov na príklade žiakom známeho verejného priestoru. Identifikovanie miest náboženského charakteru v obci a ich významu pre spoločenstvo veriacich. Identifikovanie významných kultúrnych a športových podujatí v obci a jej okolí. Rozpoznávanie príkladov používania identifikačných znakov, symbolov a vlajok štátne a obecné symboly, symboly EÚ, logá). Oboznamovanie sa s pôvodom a rôznymi spôsobmi slávania sviatkov a dodržiavania tradícií vo svojej rodine, v rodine priateľov, spolužiakov, v obci, cirkvi a spoločnosti. Spoznávanie rozmanitosti kultúrnych prejavov a preukazovanie citlivosti voči druhým v	Identifikovať inštitúcie a služby v obci a ich funkcie. Získať a interpretovať informácie z obrazových zdrojov (obrázky, fotografie, ilustrácie, video) a veku pri meraných textoch umeleckej a vecnej literatúry. Prezentovať výsledky svojej práce krátkym slovným opisom av podobe nákresu, plagátu alebo modelu. Uviesť jednoduché príklady rozmanitosti v bezprostrednom okolí. Preukázať citlivosť voči rôznym potrebám ľudí v blízkom okolí (k spolužiakom, kamarátom, susedom). Identifikovať javy, procesy, udalosti a osoby významné pre život žiaka, komunitu a obec. Stručne opísať význam kľúčových osôb, úradov, inštitúcií, občianskych iniciatív a udalostí v komunite obci.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

		bezprostrednom okolí (triede, škole, obci)	Rozlíšiť súkromný a verejný priestor. Identifikovať významné miesta v obci.	
Zodpovedné hospodárenie	Povolania, tovary a služby, cena, peniaze, šetrenie.	Rozlíšenie ponuky tovarov a služieb v najbližšom okolí. Odhad, zistenie a porovnanie cien vybraných tovarov a služieb. Diskutovanie o potrebe starostlivosti o svoje, o zverené či zdieľané veci a statky.	Chápať zmysel a význam pravidiel, práv a povinností vo svojom živote i v spolužití s inými. Vysvetliť, prečo ľudia vykonávajú rôzne povolania. Posúdiť vlastné možnosti kúpy vybraného tovaru a služby.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Zodpovedné hospodárenie	Povolania, tovary a služby, cena, peniaze, šetrenie.	Osvojovanie si návykov smerujúcich k šetrnému zaobchádzaniu so svojimi zdrojmi, prírodnými zdrojmi a životným prostredím (predchádzanie vzniku odpadu a jeho separovanie, šetrenie spotreby vody a elektrickej energie).	Vysvetliť, prečo ľudia vykonávajú rôzne povolania. Posúdiť vlastné možnosti kúpy vybraného tovaru a služby.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Základy aktívneho občianstva	Aktívny obyvateľ obce, spolupráca, pomoc, dobročinnosť.	Skúmanie vybraného problému v obci a jej okolí, ktorý je spôsobený nevhodnou činnosťou človeka (napr. nevhodné zaobchádzanie so zvieratami, vandalizmus, znečistenie verejných priestorov, nelegálna skládka, spaľovanie odpadu, parkovanie na chodníkoch, vizuálny smog). Realizácia jednoduchého prieskumu s cieľom identifikovať možnosti zlepšenia života a prostredia v triede, škole, obci a jej blízkom okolí. Identifikovanie konkrétnych potrieb solidarity v škole a okolí alebo doma a okolí (napr. vo vzťahu k novým spolužiakom z iných oblastí a krajín, k ľuďom so špeciálnymi a inými potrebami a znevýhodnením, k starším, chorým osobám). Riešenie modelových situácií (napr. koho ako požiadať o pomoc, tiesňové linky).	Že vlastnosti a schopnosti je možné rozvíjať. Riadiť sa podľa priorít v rozličných druhoch hodnôt čo je nevyhnutné, potrebné, užitočné, prospešné a príjemné. Zapájať sa do prospešnej aktivity na úrovni triedy a školy. Podieľať sa na uskutočnení opatrenia na zlepšenie života v triede a škole.	Spoločensko-vedná

Základy práce s mediálnym obsahom	Zdroje informácií, médiá, reklama.	Identifikovanie spôsobov vzniku a rôznych podôb šírenia informácií. Rozlišovanie fikcie a reality, zdrojov informácií (kniha, správy, youtube, televízia, rozprávka). Identifikovanie druhov médií a dôvody ich využívania (zdroj informácií a zábavy). Navrhovanie zásad veku primeraného využívania rôznych médií a neublížujúce ho správania v online priestore voči iným Odlíšenie pravdivej a nepravdivej (zavádzajúcej) informácie a pomenovanie jej dôsledkov na konkrétnych príkladoch. Pomenovanie vplyvu reklamy na naše túžby a správanie.	Pomenovať rôzne zdroje informácií. Rozpoznať druhy a základnú úlohu médií. Identifikovať, ktoré mediálne výstupy sú reklamou. Uviesť príklad nepravdivej správy. Rozlišovať fikciu a realitu a dôvody ich využívania.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Vyjadrovanie zdvorilosti ako znak úcty	Slušnosť, úcta, pozdrav, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, kladenie otázok, súhlas a nesúhlas, počúvanie.	Používanie pravidiel slušnej a rešpektujúcej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu (pozdrav, oslovenie, úsmev, odzdravenie). Aktívne používanie prejavov zdvorilosti (prosím, ďakujem, prepáč) uvedomovanie si ich dôsledkov.	Aktívne rozvíjať vzťahy v komunite. Používať elementárne pravidlá slušnej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu. Vypočúť si myšlienky a názory druhých, rešpektovať ich spôsob uvažovania.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

ETICKÁ VÝCHOVA; 2. cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je rozvíjať poznatky z oblasti geografických, historických a spoločenskovedných javov a procesov. Formujú sa základy aktívneho občianstva, žiaci sú vedení k uvedomeniu si práv, povinností a zároveň aj možností pozitívne ovplyvňovať svet vo svojom bezprostrednom okolí. Žiaci dokážu spolupracovať na riešení výziev a konfliktov. Rozvíjajú svoje schopnosti pracovať s mapou a inými zdrojmi informácií pri skúmaní prírodných a spoločenských pomerov Slovenska. Zároveň dokážu poznávať minulosť pomocou práce s jednoduchými historickými prameňmi.

- Rozvíjať poznanie z oblasti spoločenských, geografických a historických procesov a javov.
- Samostatne využívať základné metódy získavania, analýzy a interpretácie informácií.
- Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore.
- Posúdiť vzájomné vzťahy medzi krajinou a činnosťou človeka na Slovensku, uviesť význam chránených území pri ochrane prírody a krajiny.
- Rozvíjať jedinečnosť seba samého, pomenovať základné zložky vlastnej identity a svoje sociálne roly, uplatňovať rešpektujúci prístup k druhým.
- Komunikovať konštruktívne a s ohľadom na spolupatričnosť a spoluprácu žiakov.
- Poznať a zhodnocovať vlastné charakterové črty aj s ohľadom na druhých.
- Chápať zmysel a význam pravidiel, povinností a uplatňovať práva ako člen komunity.
- Rozlíšiť dôveryhodnosť zdrojov informácií a bezpečne sa správať v online prostredí.
- Aktívne sa angažovať v aktivitách na skvalitnenie fungovania školy a/alebo obce.

Učebné osnovy – Etická výchova, 2. cyklus, 4. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Využívanie mapy ako zdroja informácií	Mapové znaky, druhy máp, turistická mapa, grafická mierka.	Určovanie prvkov obsahu máp – čítanie mápy. Rozpoznávanie druhov máp a príkladov ich využitia, osvojenie si základov práce s nimi (všeobecno-geografická, topografická, tematická mapa). Určovanie nadmorskej výšky a prevýšenia medzi vybranými bodmi na turistickej mape.	Interpretovať mapové znaky na rôznych druhoch máp pomocou legendy a použiť grafickú mierku. Napláňovať vychádzku alebo výlet pomocou turistickej mapy a orientovať sa podľa nej v teréne. Poznať názvy a rozmiestnenie najdôležitejších geografických prvkov na mape Slovenska. Klásť si základné bádateľské otázky (Čo to je?, Kde to je?, Aké to je?, Prečo to je? a i.) a hľadať na ne odpovede. Porovnať a usporiadať skúmané javy, procesy a udalosti podľa určených kritérií.	Spoločensko-vedná Prírodovedná

Poloha a rozloha Slovenska, rozpoznávanie prírody našej vlasti	Susedné štáty Slovenska, najznámejšie prírodné prvky na mape Slovenska, územná ochrana prírody	Opis polohy a porovnávanie rozlohy Slovenska (väčšia ako / menšie ako) voči susedným štátom a v rámci Európy. Určovanie polohy najvýznamnejších po vrchových celkov, riek, vodných plôch a chránených území na mape Slovenska spojené s ich základnou charakteristikou.	Vymedziť polohu Slovenska voči susedným štátom a porovnať jeho rozlohu v rámci Európy. Identifikovať rozmanitosť prírody Zeme na vybraných príkladoch zo Slovenska. Vysvetliť význam územnej ochrany prírody na príkladoch chránených území na Slovensku. Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na mape.	Spoločensko-vedná Prírodovedná
Poloha a rozloha Slovenska, rozpoznávanie prírody našej vlasti	Susedné štáty Slovenska, najznámejšie prírodné prvky na mape Slovenska, územná ochrana prírody	Ako človek pretvára krajinu? Opis krajiny a spôsobov jej využívania na príkladoch rôznych typov krajín zo Slovenska – na základe práce s fotografiami a leteckými snímkami. Usporiadanie rastlínstva a živočíchov podľa nadmorskej výšky pomocou nákresu. Zdôvodnenie významu ochrany prírody a krajiny na vybraných príkladoch chránených území, osvojovanie si zásad správania sa a pohybu v prírode.	Rozpoznať prírodné pamiatky, ktoré sú dôležité z hľadiska národnej a regionálnej identity alebo sú významnými lokalitami cestovného ruchu na Slovensku. Posúdiť vzájomné vzťahy medzi krajinou a činnosťou človeka na Slovensku, uviesť význam chránených území pri ochrane prírody a krajiny. Získať informácie pre potreby vlastného bádania v detských encyklopédiách alebo na internete. Správne používať pojmy potrebné na skúmanie geografických javov a procesov.	Spoločensko-vedná Prírodovedná Jazyková a komunikačná
Obyvateľstvo Slovenska a jeho činnosť v krajine	Počet obyvateľov Slovenska, etnická a kultúrna rozmanitosť, administratívne členenie, hlavné mestá, krajské mestá, významné sídla, kultúrne pamiatky, pamiatky UNESCO, cestovný ruch.	Členenie územia Slovenska na kraje, okresy a kultúrne (tradičné) regióny. Určovanie polohy hlavného mesta, krajských miest a ďalších dôležitých sídiel na mape Slovenska spojené s opisom toho, čím sú známe alebo jedinečné. Spoznávanie najvýznamnejších kultúrno historických pamiatok na Slovensku s dôrazom na pamiatky v regióne, v ktorom sídli škola. Vyhľadávanie zaujímavých turistických cieľov v SR podľa osobných preferencií spojené s tvorbou plánu poznávacieho výletu.	Rozpoznať kultúrno-historické pamiatky, ktoré sú dôležité z hľadiska národnej a regionálnej identity alebo sú významnými lokalitami cestovného ruchu na Slovensku. Získať informácie pre potreby vlastného bádania v detských encyklopédiách alebo na internete. Posúdiť vzájomné vzťahy medzi krajinou a činnosťou človeka na Slovensku, uviesť význam chránených území pri ochrane prírody a krajiny. Vysvetliť význam územnej ochrany prírody na príkladoch chránených území na Slovensku. Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na geografickej mape	Spoločensko-vedná Prírodovedná Jazyková a komunikačná

			Správne používať pojmy potrebné na skúmanie geografických a spoločenskovedných javov a procesov.	
Poznávanie Zeme a jej rozmanitosti	Všeobecnogeografi c-ká mapa, prírodná a kultúrna rozmanitosť.	Základná orientácia na mape spojená s vyhľadávaním a zaraďovaním významných objektov (štát, pohorie, rieka, mesto, pamiatka). Porovnávanie prírodných podmienok a spôsobu života na Slovensku a vo vybranom štáte Európy a sveta.	Poznať názvy a rozmiestnenie najdôležitejších geografických prvkov na mape Slovenska a sveta. Správne používať pojmy potrebné na skúmanie geografických javov a procesov. Vysvetliť vzťah medzi prírodnými podmienkami, osídle ním a spôsobom života ľudí v súčasnosti a minulosti. Uviesť príklady, ako človek využíva a pretvára krajinu. Prezentovať svoje zistenia jasne a zrozumiteľne s využitím vhodných pojmov a pomocou vizuálneho spracovania. Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na geografickej mape.	Spoločensko-vedná Prírodovedná Jazyková a komunikačná
Spôsoby určovania času a zaznamenávaní a a skúmania minulosti	Časová os, storočie, tisícročie, letopočet, múzeum, archív, knižnica, galéria, skanzen, pomník, pamätník, pamätná tabuľa, socha, virtuálna expozícia, kultúrna a technická pamiatka, organizácia UNESCO, vybrané profesie súvisiace so skúma ním minulosti	Identifikovanie rôznych spôsobov určovania času (lineárny/ historický a cyklický/prírodný). Zoraďovanie udalostí na časovej osi, určovanie ich vzájomných vzťahov. Tvorba časovej priamky z rodinnej histórie / z vybraného historického obdobia.	Identifikovať význam historických udalostí, osobností a miest pamäti vo svojom okolí. Rozlišovať súvislosti, príčiny a dôsledky udalostí v dejinách. Klást si základné bádateľské otázky (Čo to je?, Kde to je?, Aké to je?, Prečo to je?, Ako a kedy to vzniklo?, Aký to má vplyv? a i.) a hľadať na ne odpovede. Interpretovať a vytvárať grafické zobrazenia vzťahov medzi procesmi alebo javmi (časová os).	Spoločensko-vedná Prírodovedná Informatívna

	/archeológ, etnológ, archivár, muzeológ, historik) historické pramene – hmotné, ústne, písomné, primárne, sekundárne.			
Počiatky ľudskej spoločnosti	Zberač, lovec, migrácia – osídlenie sveta – mapa, naj staršie stopy človeka na svete (Venuša, mohyla).	Zaznamenávanie lokalít najstarších stôp života človeka – hmotné a archeologické pramene.	Identifikovať význam historických udalostí, osobností a miest pamäti vo svojom okolí. Rozlíšiť a vyhodnotiť rôzne zdroje informácií. Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore. Porovnať život v minulosti a súčasnosti na príkladoch z regiónu a Slovenska.	Spoločensko-vedná Prírodovedná Jazyková a komunikačná
Prvé civilizácie	Počiatky poľnohospodárstva , mestské štáty, riečne civilizácie, rozvrstvenie spoločnosti, náboženské predstavy, vynález písma, staroveké poznávanie a veda (matematika, architektúra, medicína, kultúra a umenie)	Identifikovanie vplyvu prírodných faktorov a zdrojov na ľudské osídlenie a činnosť človeka v minulosti, vzťahu človeka a prírody, domestifikácia.	Samostatne využívať základné metódy získavania, analýzy a interpretácie informácií. Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na geografickej a historickej mape. Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore. Ilustrovať príklady kultúrnych, umeleckých a náboženských prejavov človeka na konkrétnych príkladoch.	Spoločensko-vedná Prírodovedná Jazyková a komunikačná
Rozlišovanie pravidiel, práv a povinností	Práva a povinnosti obyvateľstva obce.	Zisťovanie, na čo mám ako obyvateľ obce nárok.	Komunikovať konštruktívne a s ohľadom na spolupatričnosť a spoluprácu žiakov. Komunikovať s využitím jednoduchej, vecne správnej argumentácie. Rozpoznať práva a povinnosti z perspektívy obyvateľa obce.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

Možnosti zlepšovania života vo svojom okolí a v obci	Samosprávne riadenie, starosta, primátor, poslanec, miestny úrad, obecné zastupiteľstvo, voľby.	Diskusia o právach a povinnostiach v škole a v obci. Monitorovanie činnosti triednej samosprávy a žiackeho parlamentu. Poznávanie starostlivosti o obec so starostlivosťou o domácnosť. Porovnanie typov služieb, ktoré poskytuje obec.	Vysvetliť úlohu úradov, inštitúcií, občianskych iniciatív v obci a jej okolí na konkrétnych príkladoch. Zdôvodniť úlohu a význam fungovania zastupiteľskej demokracie na príklade žiackeho parlamentu obecnej samosprávy. Tvoriť a udržiavať pozitívne medziľudské vzťahy s ľuďmi v blízkom okolí, ktorí majú odlišné potreby (v škole). Viesť rešpektujúci, oceňujúci a konštruktívny dialóg s druhými.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Zodpovedné hospodárenie	Platená práca, mzda, rodinný rozpočet, bankový účet, platobná karta.	Získanie prehľadu o rodinnom rozpočte, príjmy a výdavky na fiktívnom príklade. Porovnávanie cien vybraných tovarov na základe rôznych kritérií – veľkosť tovaru, rôzni výrobcovia a poskytovatelia, mies to výroby, vzácnosť, vplyv na životné prostredie.	Analyzovať na jednoduchých príkladoch vzťah cien a vybraných komodít. Porozumieť, že na jednotlivé udalosti, javy, procesy a osoby môže existovať viacero pohľadov.	Spoločensko-vedná Informatívna
Základy aktívneho občianstva	Práva dieťaťa, analyzovanie a riešenie problému	Diskutovanie o právach dieťaťa, ktoré sa dodržiavajú alebo porušujú v prostredí žiaka. Aktívne prejavovanie solidarity s deťmi, ktoré dlhodobo trpia nedodržiavaním ich práv.	Rozpoznať práva a povinnosti z perspektívy obyvateľa obce. Uplatňovať empatiu a asertivitu pri vzťahoch s ľuďmi v okolí. Uvedomiť si vlastnú osobnosť ako dobrú šancu pre život. Aktívne sa angažovať v aktivitách na skvalitnenie fungovania školy. V spolupráci s druhými navrhnúť a uskutočniť aktivitu na riešenie vybraného problému vo svojom okolí alebo aktivitu na pomoc druhým pre podporu solidarity a spoločného dobra.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Mediálna gramotnosť	Bezpečnosť v online prostredí, reklama, dôveryhodnosť informácií	Posúdenie pravdivosti / zavádzania reklamy na vybranom príklade.	Rozlíšiť dôveryhodnosť zdrojov informácií a bezpečne sa správať v online prostredí. Rozlíšiť kvalitu informačných zdrojov a rôznych typov médií. Uviesť príklady dôveryhodných/nedôveryhodných zdrojov informácií.	Spoločensko-vedná Informatívna Jazyková a komunikačná

Učebné osnovy – Etická výchova, 2. cyklus, 5. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti		
Využívanie mapy ako zdroja informácií	Mapové znaky, vrstevnice, nadmorská výška, digitálne mapy, GPS, navigácia	Vyhľadávanie objektov, trás a osvojenie si základov merania vzdialenosti na mape. Rozpoznávanie základných tvarov reliéfu (rovina, údolie, vrch) pomocou vrstevníc a kót. Určovanie nadm. výšky a prevýšenia medzi vybranými bodmi na turistickej mape. Tvorba jednoduchej tematickej mapy s využitím map. znakov (bodových/ líniových/plošných).	Interpretovať mapové znaky na rôznych druhoch máp pomocou legendy a použiť grafickú mierku. Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na geografickej mape. Naplánovať vychádzku alebo výlet pomocou turistickej mapy a orientovať sa podľa nej v teréne. Klást si základné bádateľské otázky (Čo to je?, Kde to je?, Aké to je?, Prečo to je?, a i.) a hľadať na ne odpovede. Porovnať a usporiadať skúmané javy, procesy a udalosti podľa určených kritérií. Prezentovať svoje zistenia jasne a zrozumiteľne s využitím vhodných pojmov a pomocou vizuálneho spracovania.	Spoločensko-vedná Prírodovedná Informatívna
Poloha a rozloha Slovenska, rozpoznávanie prírody našej vlasti	Meteorologické prvky, poveternostné javy, predpoveď počasia, podnebie, horotvorná činnosť, riečna a ľadovcová dolina, tiesňava, kaňon, prírodné pamiatky.	Interpretovanie jednoduchej grafickej, textovej, televíznej predpovede počasia. Modelovanie pohorí na príkladoch vrásového a sopečného pohoria. Rozpoznávanie procesov vzniku vybraných tvarov zemského povrchu vytvorených činnosťou vody, ľadovca a vetra na konkrétnych príkladoch zo Slovenska a z iných častí Zeme. Identifikovanie cenných a turistických atraktívnych prírodných lokalít na Slovensku, vo svete.	Správne používať pojmy potrebné na skúmanie geografických javov a procesov. Identifikovať rozmanitosť prírody a obyvateľstva Zeme na vybraných príkladoch. Interpretovať predpoveď počasia. Posúdiť vzájomné vzťahy medzi krajinou a činnosťou človeka, uviesť význam chránených území pri ochrane prírody krajiny. Uviesť príklady, ako človek využíva a pretvára krajinu. Interpretovať predpoveď počasia. Opísať vznik pohorí a vybraných tvarov zemského povrchu vytvorených činnosťou vody, ľadovca a vetra. Klást si základné bádateľské otázky a hľadať na ne odpovede.	Spoločensko-vedná Prírodovedná Jazyková a komunikačná

			Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na mape. Porovnať a usporiadať skúmané javy, procesy a udalosti podľa určených kritérií. Prezentať svoje zistenia jasne a zrozumiteľne s využitím vhodných pojmov a pomocou vizuálneho spracovania.	
Obyvateľstvo Slovenska a jeho činnosť v krajine	Významné sídla, kultúrne pamiatky, pamiatky UNESCO, cestovný ruch	Porovnávanie počtu obyvateľov Slovenska s inými štátmi Európy (viac ako/menej ako) Spoznávanie, že Slovensko nie je domovom len pre Slovákov a že Slováci nežijú len na Slovensku. Zisťovanie dôvodov sťahovania ľudí – v rámci Slovenska, zo Slovenska a na Slovensko. Identifikovanie hlavných hospodárskych činností na Slovensku. Odhaľovanie pôvodu vybraných tovarov bežnej spotreby, spôsobu ich výroby, dopravy k spotrebiteľom a zhodnocovania po využití.	Správne používať pojmy potrebné na skúmanie minulosti, geografických a spoločenskovedných javov a procesov. Uviesť základnú charakteristiku obyvateľstva SR z hľadiska počtu, rozmiestnenia, národnostného a nábož. zloženia. Opísať význam jednotlivých hospodárskych činností na zabezpečenie ľudských potrieb. Vysvetliť dôvody pohybu ľudí na príkladoch zo SR a sveta. Posúdiť vzájomné vzťahy medzi krajinou a činnosťou človeka, uviesť význam chránených území pri ochrane prírody krajiny. Vysvetliť vzťah medzi prírodnými podmienkami, osídlením a spôsobom života ľudí v súčasnosti a minulosti. Získať informácie pre potreby vlastného bádania v detských encyklopédiách alebo na internete. Porovnať a usporiadať skúmané javy, procesy a udalosti podľa určených kritérií. Interpretovať a vytvárať grafické zobrazenia vzťahov medzi procesmi alebo javmi (mapa mysle, graf, schéma a i.). Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na geografickej mape.	Spoločensko-vedná Prírodovedná Jazyková a komunikačná
Poznávanie Zeme a jej rozmanitosť	Všeobecnogeografická mapa sveta, politická mapa	Rozpoznávanie geografických útvarov ako sú ostrov, polostrov, súostrovie, more, záliv, prieliv, prielav a ústie na	Identifikovať rozmanitosť prírody a obyvateľstva Zeme na vybraných príkladoch. Rozpoznať prírodné a kultúrno-historické	Spoločensko-vedná Prírodovedná Jazyková a

	sveta, prírodná a kultúrna rozmanitosť.	obrázku, mape a glóbusu. Základná orientácia na mape sveta a glóbusu spojená s vyhľadávaním a zaraďovaním významných objektov (štát, pohorie, rieka, mesto, pamiatka) k jednotlivým svetadielom. Opis a porovnávanie vybraných riek sveta pomocou fotografií, satelitných snímok a mapy – činnosť rieky v rôznych častiach toku (erózia, prenos, ukladanie materiálu) a vplyv rieky na život človeka. Spoznáva nie rozmanitosť sveta prostredníctvom najznámejších prírodných a kultúrno historických pamiatok.	pamiatky, ktoré sú dôležité z hľadiska národnej a regionálnej identity alebo sú významnými lokalitami cestovného ruchu na Slovensku. Vysvetliť vzťah medzi prírodnými podmienkami, osídlením a spôsobom života ľudí v súčasnosti a minulosti. Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na mape. Klásť si základné bádateľské otázky a hľadať na ne odpovede. Dohodnúť sa v rámci skupiny na spoločnom riešení úlohy. Získať informácie pre potreby vlastného bádania v detských encyklopédiách alebo na internete. Prezentovať svoje zistenia jasne a zrozumiteľne s využitím vhodných pojmov a pomocou vizuálneho spracovania. Opísať vznik pohorí a vybraných tvarov zemského povrchu vytvorených činnosťou vody, ľadovca a vetra.	komunikačná
Spôsoby určovania času a zaznamenávania a skúmania minulosti	Časová os, storočie, tisícročie, letopočet, múzeum, archív, knižnica, galéria, skanzen, pomník, pamätník, pamätná tabuľa, socha, virtuálna expozícia, kultúrna a technická pamiatka, organizácia UNESCO, vybrané profesie súvisiace so skúmaním minulosti	Návšteva pamäťovej inštitúcie – múzeum, archív, galéria . Skúmanie rôznorodých prameňov o minulosti. Mapovanie miest pamätí na Slovensku. Zaznamenanie a vysvetlenie významu pamätných dní a štátnych sviatkov kalendári. Tematická sonda z regionálnej histórie – ochrana kultúrneho a historického dedičstva; interpretácia povesti, legendy, ľudovej piesne.	Klásť si základné bádateľské otázky (Čo to je?, Kde to je?, Aké to je?, Prečo to je?, Ako a kedy to vzniklo?, Aký to má vplyv? a i.) a hľadať na ne odpovede. Rozlíšiť a vyhodnotiť rôzne zdroje informácií. Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore. Sprítomniť vybranú historickú udalosť alebo postavu z minulosti Slovenska. Mapovať miesta pamäti v regióne a na Slovensku. Vysvetliť význam pamätných dní a štátnych sviatkov v kalendári, pomenovať základné zložky vlastnej identity a svoje sociálne roly, uplatňovať rešpektujúci prístup k druhým. Poznať lokálne a regionálne kultúrno-spoločenské reálie a históriu a ich význam pri budovaní vlastnej kultúrnej identity.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

	/archeológ, etnológ, archivár, muzeológ, historik) historické pramene – hmotné, ústne, písomné, primárne, sekundárne.			
Počiatky ľudskej spoločnosti	Zberač, lovec, migrácia – osídlenie sveta – mapa, najstaršie stopy človeka na svete (Venuša, mohyla).	Rozpoznávanie zmien v životných podmienkach pravekých ľudí v súvislosti s pravými objavmi a vynálezmi (ohneň, pästný klin, bronz, železo, koleso a i.)	Opísať rozmiestnenie vybraných javov a procesov na geografickej a historickej mape. Opísať význam jednotlivých hospodárskych činností na zabezpečenie ľudských potrieb. Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore. Rozlíšiť blízku a dávnu minulosť, historické obdobia. Ilustrovať príklady kultúrnych, umeleckých a náboženských prejavov človeka na konkrétnych príkladoch.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Prvé civilizácie	Počiatky poľnohospodárstva, mestské štáty, riečne civilizácie, rozvrstvenie spoločnosti, náboženské predstavy, vynález písma, staroveké poznanie a veda (matematika, architektúra, medicína, kultúra a umenie)	Charakteristika vybranej starovekej civilizácie – vláda, každodenný život, náboženstvo, kultúra.	Charakterizovať vybrané príklady kultúr v minulosti. Rozlišovať súvislosti, príčiny a dôsledky udalostí v dejinách. Porovnať zmeny života ľudskej spoločnosti v čase a priestore. Rozlišovať súvislosti, príčiny a dôsledky udalostí v dejinách. Ilustrovať príklady kultúrnych, umeleckých a náboženských prejavov človeka na konkrétnych príkladoch.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Rozlišovanie pravidiel, práv a povinností	Práva a povinnosti obyvateľstva obce.	Poznávanie rôznych nariadení, daní a poplatkov, ich zdôvodnenie a dôsledky nedodržiavania (pálenie záhradného	Rozpoznať práva a povinnosti z perspektívy obyvateľa obce. Vysvetliť úlohu úradov, inštitúcií, občianskych	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

		odpadu, nočný pokoj, parkovanie, poplatok za psa, nelegálne skládky odpadu a i.)	iniciatív obci a jej okolí na konkrétnych príkladoch. Uplatňovať empatiu a asertivitu pri vzťahoch s ľuďmi v okolí. Porozumieť, že na jednotlivé udalosti, javy, procesy a osoby môže existovať viacero pohľadov.	
Možnosti zlepšovania života vo svojom okolí a v obci	Samosprávne riadenie, starosta, primátor, poslanec, miestny úrad, obecné zastupiteľstvo, voľby. Popis procesu volieb do zastupiteľských orgánov na lokálnej úrovni.	Komunikovanie požiadavky z pozície žiaka vedeniu školy alebo pozície občana na obecnom / mestskom úrade. Opis príkladov situácií, ktoré rieši obecné zastupiteľstvo. Riešenie susedských konfliktov na konkrétnych príkladoch.	Rešpektovať pravidlá platné v škole aj v obci a vyžadovať ich dodržiavanie. Samostatne využívať základné metódy získavania, analýzy a interpretácie informácií. Porovnať rôzne pohľady a názory na vybranú tému ale bo problém. V spolupráci s druhými navrhnúť a uskutočniť na riešenie vybraného problému vo svojom okolí aktivitu na pomoc druhým pre podporu solidarity a spoločného dobra.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Zodpovedné hospodárenie	Platená práca, mzda, rodinný rozpočet, bankový účet, platobná karta.	Posúdenie rozdielu medzi prácou a inými činnosťami. Analyzovanie zdrojov odmeny za prácu – učiteľ/ka, mama, dôchodca, predavač/ka, výrobca zmrzliny.	Dohodnúť sa v rámci skupiny na spoločnom riešení úlohy. Analyzovať na jednoduchých príkladoch vzťah cien a vybraných komodít.	Spoločensko-vedná Informatívna Jazyková a komunikačná
Základy aktívneho občianstva	Práva dieťaťa, analyzovanie a riešenie problému	Vypracovanie spoločného vyhlásenia triedy zastupiteľstvu obce k aktuálnej téme.	Rozpoznať práva a povinnosti z perspektívy obyvateľa obce. Vysvetliť úlohu úradov, inštitúcií, občianskych iniciatív v obci a jej okolí na konkrétnych príkladoch. Zdôvodniť úlohu a význam fungovania zastupiteľskej demokracie na príklade žiackeho parlamentu a obecnej samosprávy.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná
Mediálna gramotnosť	Bezpečnosť v online prostredí, reklama, dôvery hodnosť informácií	Identifikovanie dôveryhodných a nedôveryhodných zdrojov informácií.	Poznať zásady správania sa v online prostredí aj vo vzťahu k iným. Pomenovať prínosy a riziká sociálnych sietí, audiovizuálnej produkcie a reklamy.	Spoločensko-vedná Jazyková a komunikačná

ETICKÁ VÝCHOVA; 3. cyklus

Ciele

- osvojiť si postoje podporujúce kultivované medziľudské vzťahy
- rešpektovať základné pravidlá spolunažívania a komunikácie
- vnímať jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých
- rešpektovať názory a cítenie iných ľudí
- zaujímať sa o svoje okolie, zapájať sa do aktivít na jeho zlepšovanie
- získavať spôsobilosť, rozlišovať dobro od zla a konať v prospech dobra

Učebné osnovy – Etická výchova, 3. cyklus, 6. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	gramotnosti (prieniky)
Črty dobrého charakteru	Dôstojnosť človeka, cnosť, dobré konanie, motivácia, pravdivosť, čestnosť, odvaha.	Rozlišovanie dobra a zla, identifikovanie cnostného konania v činnosti postáv. Rozvíjanie vnútornej motivácie konať dobro prostredníctvom analyzovania príčin a dôsledkov konania. Rozpoznávanie motívov pre objavovanie pravdy, rozvíjanie čestnosti a odvahy. Rozvíjanie vlastného sebapoznania, sebahodnotenia, sebaúcty a sebaovládania. Diskusia o dôstojnosti ako nemennej danosti každého človeka dôstojnosti ako inštrumentálnej hodnote (nadobúdanej/strácaanej konkrétnymi rozhodnutiami). Reflexia morálnej hodnoty a autenticity vzoru verejne známej osoby. Odlíšenie	• rozlíšiť rôzne typy správania k druhým a zvoliť si to, ktoré je spravodlivé a • prosociálne, • identifikovať cnosti v konaní reálnych • alebo zobrazených postáv, • odlíšiť morálne dobré konanie • od čisto užitočného alebo príjemného, • robiť správne a morálne dobré rozhodnutia aj vtedy, keď sa nikto nepozera,	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

		legalizmu (formálneho plnenia pravidiel) od zmyslu pre spravodlivosť		
Rozvíjanie empatie v praxi	Druhy empatie, význam empatie, modelovanie empatie.	Rozvíjanie empatie – porozumenie afektívnych kľúčov v komunikácii druhých; porozumenie životného kontextu druhých; otvorenosť druhému, aktívne počúvanie, primeraná citová reakcia na situáciu druhého. Uvedomovanie si a uplatňovanie kognitívnej a emocionálnej empatie. Reflexia empatie a jej významu v medziľudských vzťahoch, faktory ovplyvňujúce empatiu.	• rešpektovať druhých bez ohľadu na sociálne a ekonomické zázemie, • zdravotný stav, etnickú, kultúrnu, náboženskú príslušnosť, pôvod, svetonázor, vek, pohlavie alebo sebavnímanie,	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.
Trénovanie asertivity v praxi	Asertivita, modelové Situácie.	Rozpoznávanie asertivity a typov správania (pasívne, agresívne, asertívne) a ich identifikácia v interpersonálnom kontakte. Reakcia na konštruktívnu kritiku ako podnet na vlastný sebarozvoj. Vyjadrovanie nesúhlasu a obhajovanie vlastnej dôstojnosti v prípade manipulatívneho, ale bo násilného správania druhých, najmä pri pokusoch o zneužitie. Uplatnenie asertívnych techník v modelových situáciách, ich význam v medziľudskej komunikácii.	• vyberať, navrhnúť a uplatniť metódy a postupy získavania, analýzy a interpretácie informácií vedúce k riešeniu rôznych úloh, výziev a problémov. • využívať zásady empatického a súčasne asertívneho správania v spoločenských vzťahoch, • posúdiť vplyv rôznych faktorov na správanie, rozhodovanie a formovanie názorov a postojov človeka.	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

Učebné osnovy – Etická výchova, 3. cyklus, 7. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti		
Črty dobrého charakteru	Práca na sebe.	Práca na sebe a sebarozvoj – kladenie si primerane náročných cieľov pre integrálny rozvoj fyzickej, duševnej, sociálno- vzťahovej a duchovnej oblasti.	- rozpoznať osobnostné, sociálne, kultúrne stránky svojej identity a rešpektovať pozitívne prvky rozmanitosti ľudí a skupín v blízkom aj širšom okolí - plánovať svoju krátkodobú a dlhodobú budúcnosť v súlade so svojim potenciálom a potrebami - a hranicami a prijímať zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú jeho životné smerovanie identifikovať	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.
Vytváranie a udržiavanie vzťahov s druhými	Vlastná identita, vernosť záväzkom a zdôvodnenie, typy priateľstva, spolupráca, druhy správania.	Diskusia o hraniciach medzi vlastnou nezávislosťou, rešpektovaním a prijatím druhých. Posilňovanie priateľstva a spolupráce - ich význam pre zdravý rozvoj človeka. Rozlíšenie, vysvetlenie a uplatňovanie správania v prospech druhého, prosociálneho správania, ktoré nenaruší vlastnú identitu a identitu osoby druhého. Slobodné prijatie záväzkov a vernosť k nim ako predpoklad zrelosti (napr. prijímanie úloh v rodine, v žiackom kolektíve, v záujmových skupinách, v partnerských vzťahoch) a zdôvodnenie ich akceptácie. Rozpoznanie rozdielov v typoch priateľstva:	- uplatňovať prosociálnosť ako integrujúcu zložku vlastnej identity, - identifikovať rôzne skupiny a komunity, - do ktorých patrím, chcem patriť, môžem patriť, - identifikovať rôzne zdroje vlastnej kultúrnej identity od lokálnej po globálnu, - rozlíšiť kvalitu priateľstva a rozhodovať sa pre cnostné priateľstvá, - slobodne prijať jednoduché záväzky v skupine a splniť ich,	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

		priateľstvo založené na vášni a pocitoch, na výhodnosti a cnostné priateľstvo (kvôli dobru).		
Rozvíjanie empatie v praxi	Rozvíjanie empatie, Súcit.	Nacvičovanie empatie v modelových situáciách, význam empatie pri riešení problémov.	• uplatňovať vnútorné motivácie na konanie dobra • vnímať rôzne perspektívy a dôvody, ktoré formujú názory a postoje iných ľudí prakticky využívať	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.
Trénovanie asertivity v praxi	Oprávnený nárok, konštruktívna kritika.	Účinné spôsoby reakcie na šikanovanie, sexuálne zneužívanie alebo obťažovania a spôsoby vyhľadania pomoci a podpory (úradu, služby, Dôveryhodná osoba, psychologická pomoc...) pre seba alebo niekoho iného v prípade násillia.	• chápať zmysel a význam pravidiel a povinností, uplatňovať práva ako člen demokratickej spoločnosti • analyzovať sociálne siete, regulovať vlastné správanie v online prostredí-zaujať aktívny postoj proti • prejavom ľudskej neznášanlivosti,	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.
Trénovanie asertivity v praxi	Oprávnený nárok, konštruktívna kritika.	Porozumenie vlastným právam a právam druhých, ich aplikovanie vo svojom konaní a správaní. Hájenie oprávnených nárokov a potrieb pre seba i druhých Hľadanie konštruktívnych riešení konfliktných situácií – hľadanie Konsenzu, prípadne kompromisu a dohody, zásady nenásilnej komunikácie.	• zdôvodniť praktický význam právnych poznatkov pre budovanie svojho právneho vedomia, • prakticky využívať komunikačné návyky, eticky a rešpektujúco sa prezentovať v online prostredí, • pomenovať zásady kyberbezpečnosti,	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

Rodina, intimita, sexualita a rodičovstvo	Hodnota života, priateľstvo, láska, intimita, sex, manželstvo, rodičovstvo, zrelosť, pripravenosť, partnerský život.	Prijímanie vlastnej primeranej zodpovednosti v rodine. Utváranie predstáv o budúcom partnerovi, charakteristiky a zodpovednosti dlhodobých záväzkov: partnerstva, manželstva a rodičovstva. Uvažovanie o hodnote života – počatie a prenatalný vývin ľudského plodu. Rozlíšenie pohlavnej zrelosti od pripravenosti na rodičovstvo, výhody a nevýhody rôznych foriem metód plánovania rodičovstva. Diskusia o predčasnom sexuálnom styku, jeho príčinách a dôsledkoch (právnych, zdravotných, sociálnych, vzťahových...). Pomenovanie nevyhnutných pilierov zodpovedného a informovaného rozhodovania človeka o sexuálnom správaní a rešpektovanie rozhodnutia druhých osôb. Porozumenie významu sebaregulácie a vzdialenej prípravy na partnerský život. Rešpektovanie a spoluvytváranie pravidiel života v rodine. Reflexia zdravej a nezdravej kritickosti v rodine. Rozlíšenie pojmov vzťah, priateľstvo, láska, dôvera a intimita. Diskutovanie o sexuálnej identite a zrelosti a ich integrácii do osobnosti človeka.	• porozumieť významu a princípom spoločenských a historických javov a procesov pomenovať dôležité faktory, ktoré utvárajú identitu a osobnú integritu človeka vo vzťahu k témam intimity, sexuality a sexuálneho správania a rodičovstva • vytvárať slobodné a zodpovedné priateľské vzťahy	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

Učebné osnovy - ETICKÁ VÝCHOVA, 3. cyklus, 8. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti		
Nácvik diskusie o etických témach a riešenie morálnych dilem	Morálna dilema, pravidlá diskusie, morálne usudzovanie, hodnoty, prosociálnosť a solidarita, ľudská dôstojnosť, bioetické otázky, etika v súčasnom svete.	Zostavenie a nácvik pravidiel rešpektujúcej diskusie v skupine. Rozpoznanie a porozumenie prítomnosti morálnej dilemy v danej životnej situácii. Formulovanie problému hlavnej postavy morálnej dilemy. Kultivované obhajovanie svojho názoru aj v prípade, že nie je v zhode s názorom väčšiny v referenčnej skupine (v triede, v rovesníckej skupine a pod.). Opísanie hodnôt ovplyvňujúcich naše správanie a rozhodovanie. Rozvíjanie komplexnej prosociálnosti a ľudskej dôstojnosti (byť aktívnymi, ochotný zasadiť sa za dobro v skupine a v prospech marginalizovaných skupín). Porozumenie solidarite (vojnové konflikty, chudoba, problémy menej rozvinutých krajín sveta). Postup tvorby argumentov, oboznámenie sa argumentačnými faulmi, a tak práca s konceptom kritického myslenia. Nácvik a uplatňovanie argumentačných spôsobilostí v diskusii s ohľadom na riešený aktuálny etický problém. Porozumenie morálnej dileme a morálnemu problému cez konflikt	- komunikovať konštruktívne s ohľadom na perspektívu iných ľudí a na prehlbovanie osobných vzťahov - rozlíšiť fakty, argumenty, názory a interpretácie; podstatné informácie od nepodstatných, - klásť si otázky relevantné pre poznávanie samého seba, vo vzťahu k druhým a okolitému svetu, - zaujať aktívny postoj proti prejavom ľudskej neznášanlivosti a prejaviť solidaritu k znevýhodneným skupinám obyvateľstva, - analyzovať a vyhodnotiť morálne dilematickú situáciu, - rozlíšiť rôzne typy správania k druhým a zvoliť si to, ktoré je spravodlivé a prosociálne, - utvárať zdravú formu patriotizmu a úctu k národu.	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

		hodnôt. Základné argumentácie objavujúce sa v spoločnosti v biotických otázkach života (od počatia po smrť človeka, telesnosť a sexualita, zdravie a krása, "vylepšovanie" ľudského tela, eutanázia, interrupcia, prenatálna medicína, výskumy na ľuďoch a zvieratách, etické aspekty vzťahu k zvieratám, genetické modifikácie) s rešpektom k rôznym názorom vzhľadom na kontroverziu niektorých tém.. Uvedomovanie si morálnych princípov a hľadanie etických limitov vo svete vedy, techniky a kultúry.		
Poznávanie etických aspektov ekonomiky	Práca, podnikanie, peniaze, konzum, šetrnosť, umiernenosť, solidarita.	Uvažovanie nad konzumným spôsobom života, umiernenosťou a šetrnosťou, štedrosťou, prajnosťou, podnikavosťou (etickými aspektmi finančnej kultúry). Rozlišovanie funkcií peňazí – Ako cieľ alebo prostriedok, materiálne a nemateriálne hodnoty. Identifikovanie a porovnanie konzumného a nekonzumného (udržateľného) spôsobu života cez prejavy a vonkajšie znaky, ich hodnotové ukotvenie.	• analyzovať mediálne obsahy a ich vplyv na správanie a postoje ľudí • využiť svoj potenciál smerom k podnikavosti a inovatívnosti • identifikovať podmienky a faktory pôsobiace na rozvoj človeka, • rozlišovať vybrané mediálne obsahy ako zdroj	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.
Poznávanie etických aspektov ekonomiky	Práca, podnikanie, peniaze, konzum, šetrnosť, umiernenosť, solidarita.	Odhaľovanie manipulácií vedúcich ku konzumnému spôsobu života (nadspotrebe) a orientácia na rozvoj viacerých stránok človeka. Spoznávanie vzťahov medzi ekonomikou a uplatňovaním prosociálnosti: solidarita, subsidiarita, dobrovoľníctvo, charita.	• rozpoznať dezinformácie a nepravdivé mediálne obsahy, • identifikovať vhodné a nevhodné Mediálne obsahy a ich vplyv na sebaobraz a vlastné postoje.	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

		Hľadanie hraníc súcitu –súciť ako aktívna motivácia/ ľútosť ako pasívny pocit. Rozlišovanie hraníc pomoci, ktorá naozaj pomáha, ktorá ubližuje zneužíva.		
Kultivovanie medzinábožen-ského dialógu a dialógu veriacich a neveriacich	Zmysel náboženstva, medzináboženský dialóg, úcta, rešpekt.	Uvažovanie nad veľkými otázkami ľudstva (Prečo vznikol svet?, Prečo žijem?) a skúmanie odpovedí rôznych náboženstiev. Hľadanie spoločných etických prienikov v medzináboženskom dialógu vs. polarizácia spoločnosti. Rešpektovanie ľudí s iným vierovyznaním a bez vyznania. Reflexia úcty k posvätnému v živote ľudí súčasnej doby. Diskusia o aktuálnych problémoch – sekty, kulty, zneužívanie, náboženská a antináboženská neznášanlivosť.	- opísať základné spoločné znaky, podobnosti a rozdiely medzi svetovými náboženstvami a kultúrami - porozumieť vplyvu náboženstiev pre kultúrne systémy v ľudských spoločnostiach a každodenný život, orientovať sa v sociálnej a politickej štruktúre spoločnosti, pochopiť úlohu svetových náboženstiev v spoločnosti a kultúre	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

Učebné osnovy - ETICKÁ VÝCHOVA, 3. cyklus, 9. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard Žiak vie/dokáže:	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti		
	Hodnota zdravia, telesné a duševné zdravie, závislosti, zodpovednosť za život a zdravie, zdravá sebaláska a seba prijatie.	Rozlíšenie telesného a duševného zdravia (well-being) a ich vzájomného súvisu (psychosomatika). Duševné zdravie a duševná hygiena – prevencia úzkosti a depresívnych tendencií (možnosti aktívnej psychohygieny). Diskusia o látkových a nelátkových závislostiach a zdravom životnom štýle. Reflexia o zmysle života. Reflexia o	- vysvetliť, ako človek ovplyvňuje životné prostredie od lokálnej po globálnu úroveň, identifikovať prejavy a dôsledky klimatickej zmeny v rôznych častiach Zeme, - uviesť možnosti vedúce k udržateľnejšiemu spôsobu života rešpektovať život človeka ako najvyššiu hodnotu, chrániť život vo všetkých formách,	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

		ochrane a starostlivosti o vlastné zdravie. Spracovanie osobného plánu na udržanie telesného a duševného zdravia počas dospievania.		
Formovanie Environmentálne - etického povedomia	Kráša prírody, zodpovednosť, udržateľnosť, environmentálne aktivity.	Vnímanie krásy a hodnoty prírody, obdiv a úcta ku všetkým formám života. Návrh a realizácia prospešných aktivít smerujúcich k udržateľnosti. Upevňovanie etických postojov vedúcich k udržateľnosti života na Zemi. Zhodnotenie vlastných a spoločenských možností riešenia environmentálnych problémov na lokálnej a globálnej úrovni.	• posúdiť vzájomnú previazanosť prírodných zložiek krajiny s činnosťou človeka na regionálnej a globálnej úrovni, poznať možnosti vedúce k udržateľnému spôsobu života na Zemi. • zaujať informovaný postoj k vybraným spoločenským javom, procesom, udalostiam a výzvam od lokálnej po globálnu úroveň, • vysvetliť na vybraných príkladoch zmeny a prepojenosť v súčasnom svete vplyvom globalizácie,	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.
Realizácia projektu s pridanou hodnotou		Aktívne všímanie si a analyzovanie potrieb ľudí vo vlastnom životnom kontexte (rodinných príslušníkov, spolužiakov, priateľov, núdznych ľudí a pod.). Organizácia a kooperácia v širšom prosociálnom projekte (dlhodobej pomoci, dlhodobej starostlivosti a pod.). Zdôvodnenie a kooperatívna realizácia environmentálneho projektu, napr. v areáli školy, v obci. Vyhodnotenie a prezentácia realizovaného projektu.	• participovať na prospešných aktivitách na rôznej úrovni, argumentačne obhájiť pozíciu v diskusii na základe analyzovaných textových a iných zdrojov, • zostaviť projektový zámer s prvkami podnikavosti a inovatívnosti, • navrhnuť, realizovať a vyhodnotiť primerane náročný dobrovoľnícky projekt.	Čitateľská, sociálna a emocionálna gramotnosť.

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

Pri tvorbe učebných osnov sme vychádzali zo ŠVP a z návrhov obsahového manuálu k vzdelávacím štandardom, ktoré pre RKC pripravilo Katolícke pedagogické a katechetické centrum (KPKC) KURIKULUM RÍMSKOKATOLÍCKEHO NÁBOŽENSTVA/ NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY dostupné: <https://kpkc.sk/wp-content/uploads/2020/04/KURIKULUM-KATOLICKEHO-NAB-ZS-A-SS%CC%8C-def-verzia-apri%CC%81-2020.pdf>

Ciele predmetu pre 1.—3. cyklus:

Pozorovať a vnímať náboženskú skutočnosť. Žiaci sú citliví na okolitý svet a vedia rozpoznať, vnímať náboženské fenomény. Schopnosť vnímať je základom náboženského poznania. Nábožensky pozorovať a vnímať znamená:

- všímať si krásu sveta a vnímať vlastnú osobu so svojimi schopnosťami a hranicami,
- objaviť základné náboženské znaky a symboly a pomenovať ich význam,
- vnímať sakrálny priestor ako miesto oslavy Boha, modlitby a spoločenstva,
- pozorovať náboženské správanie a vysvetliť ho.

Nadobudnúť náboženské vedomosti a poznanie. Žiaci sa oboznamujú so základným posolstvom kresťanskej viery, zaoberajú sa podstatnými pojmami a textami, náboženskou tradíciou, ako aj historickým pôsobením cirkvi. Žiaci poznaním dávajú význam a zmysel tomu, čo získali vnímaním a pochopením, a vytvárajú súvis medzi poznanou náboženskou skúsenosťou a vlastným životom. Nábožensky poznávať znamená:

- identifikovať základné ľudské otázky ako náboženské,
- spoznať a prehĺbiť základné otázky kresťanskej viery v Boha,
- osvojovať si kresťanskú vieru v Trojjediného Boha,
- pomenovať hlavné prvky Ježišovho posolstva,
- náboženské poznatky usporiadať a primerane vyjadriť.

Chápať náboženskú reč a jazyk a komunikovať ním. Žiaci sa učia klásť otázky a argumentovať, pochopiť rôzne spôsoby náboženského jazyka a komunikácie, vyjadriť

- svoju vlastnú religiozitu a svoj osobný vzťah k svetu a Bohu. Nábožensky komunikovať znamená:
- porozumieť základným kresťanským a biblickým slovám, výrazom, pojmom a primerane ich použiť,
- rozumieť významu základných náboženských znakov, symbolov, obrazov a prvkov a dať ich do vzťahu s vlastným životom,
- spoznať spoločné znaky a rozdiely jednotlivých náboženstiev,
- otvorene hovoriť s inými o náboženských témach,
- použiť rôzne formy modlitby ako súčasť svojho náboženského života.

Uvažovať a konať podľa vlastného náboženského presvedčenia. Skúsenosti a poznatky učia žiakov získať svoj pohľad na základe uvažovania a kritického myslenia, ale aj získať schopnosť robiť vlastné rozhodnutia. Nábožensky usudzovať znamená:

- spoznať, pomenovať rôzne spôsoby morálneho správania sa ľudí a hodnotiť ich dôsledky,
- klásť existenciálne a transcendentálne otázky a chápať význam náboženských odpovedí na otázky o zmysle života, existencii Boha, života po smrti a pod.,
- kriticky reflektovať náboženské predsudky, zaujať vlastné stanovisko voči morálnym dilemám a zdôvodniť ho.

Vyjadriť svoju vieru nábožensky motivovaným konaním a životom. Žiaci sa učia rozhodnúť sa pre zodpovedné konanie voči sebe i voči druhým, a zapájať sa do spoločenského, sociálneho a cirkevného života. Nábožensky konať znamená:

- prevziať zodpovednosť za svoje konanie,
- pomenovať a osvojiť si základné pravidlá správneho morálneho života,
- konať podľa vlastného náboženského a morálneho úsudku.

Obsahové komponenty predmetu pre 1. —3. cyklus:

- **Boh a človek**
Obsahový komponent Boh a človek reflektuje predovšetkým otázky o zmysle života a o Bohu, oboznamuje so základnými prejavmi viery a náboženstva, poskytuje možnosť pochopiť základy vlastnej kresťanskej viery v Trojjediného Boha, ktorý stvoril svet i človeka.
- **Ježiš Kristus**
Obsahový komponent Ježiš Kristus umožňuje žiakom poznať blahozvesť o živote, účinkovaní, smrti a zmŕtvychvstaní Ježiša Krista a vytvoriť si k nemu osobný vzťah.
- **Sväté písmo**
Obsahový komponent Sväté Písmo otvára žiakom prístup k pochopeniu Božieho slova v biblických textoch a uvedomiť si jeho oslobodzujúcu silu a význam pre vlastný život.
- **Cirkev a sviatosti**
Obsahový komponent Cirkev a sviatosti pozýva ku stretnutiu s kresťanmi v cirkvi a v spoločenstve, predstavuje univerzálnosť cirkvi i jej spásanosné poslanie poskytovať vo sviatostiach znaky spásy pre každého veriaceho človeka.

- **Kresťanský život**

Obsahový komponent Kresťanský život ponúka žiakom priestor zaoberať sa konkrétnymi formami osobného i spoločného prežívania viery, poskytuje kritériá pre etické a morálne konanie a správanie sa človeka, motivuje k zodpovednému angažovaniu sa pre spravodlivosť, mier a starostlivosť o stvorenie a prispieva k výchove k hodnotám. Ponúka tiež možnosť spoznávať iné vierovyznania a konfrontovať život kresťana s nimi.

Vychádzame pritom z návrhov obsahového manuálu k vzdelávacím štandardom, ktoré pre RKC pripravilo Katolícke pedagogické a katechetické centrum (KPKC)

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA; 1. cyklus

Hlavný cieľom 1. cyklu je uviesť žiakov do náboženskej gramotnosti. Žiaci vnímajú jedinečnosť človeka a svoje miesto v rodine, vedia vyjadriť radosť z Božieho stvorenia a správať sa k nemu s rešpektom a úctou. Poznajú dôležité etapy života Ježiša Krista, ktorého vnímajú ako Spasiteľa a ako priateľa a porovnávajú svoje správanie s Božími prikázaniami.

Žiaci chápu modlitbu ako vyjadrenie vzťahu s Bohom, vedia formulovať jednoduché modlitby, vnímajú chrám ako priestor modlitby, úcty a slávenia Bohoslužby.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus:

- pomenovať jedinečnosť človeka,
- porozumieť základným otázkam kresťanskej viery v Boha,
- poznávať a osvojiť si kresťanskú vieru v trojjediného Boha,
- komunikovať svoje predstavy o Bohu a svoj vzťah k nemu,
- opísať a pochopiť príbeh o Ježišovom narodení, utrpení, smrti a zmŕtvychvstaní,
- prostredníctvom biblických príbehov objavovať výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna

Učebné osnovy – Náboženská výchova; 1. cyklus; 1. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Boh a človek	Svet, v ktorom žijeme, budovanie vzťahov v rodine, v škole, vzájomná komunikácia Boh- Stvoriteľ a Otec Jedinečnosť Božieho dieťaťa, dary, schopnosti, zručnosti Božia starostlivosť a skutky lásky	- Ja a moja rodina (patrím do rodiny, starostlivosť rodičov o deti, komunikácia v rodine) - Ja a škola (spolužiaci, budovanie nových vzťahov v triede, miesto spoznávania nových vecí) - Svet, v ktorom žijem (ľudia okolo mňa, komunikácia s ľuďmi, budovanie vzťahov) - Boh je Stvoriteľ (stvorenie sveta, prvých ľudí, Gn 1;2; prežehnanie sa) - Boh je nebeský Otec (Božia starostlivosť o svoje stvorenie, o svet, o nás, Gn 1, 26-31) - Oslavujem Otca (modlitba Sláva Otcu) - Som jedinečné stvorenie (moje dary a schopnosti, čo dokážem, čím som obdarovaný, všetko mi dal Boh) - Rozprávam sa so svojim nebeským Otcom (Boh môj nebeský Otec, som Božie dieťa, rozhovor s Bohom v modlitbe, pozdrav; hovorím Bohu: „Otec“ - modlitba Otče náš)	- vnímať svoju jedinečnosť a využívať pravidlá dobrej komunikácie pri budovaní vzťahov v rodine a spoločnosti, - vyjadriť radosť z Božieho stvorenia, vnímať jeho rozmanitosť a správať sa k nemu s rešpektom a úctou, - byť pozorný k potrebám svojich blízkych a aplikovať prvky vzájomnej pomoci a solidarity v každodenných situáciách, - chápať modlitbu ako vyjadrenie vzťahu s Bohom a objavovať spôsoby komunikácie medzi Bohom a ľuďmi,	Sociálna a emocionálna Interkultúrna Environmentálna Prírodovedná Vizuálna gramotnosť

		• Boh mi dáva pomocníka (anjel strážny) • Boh nás učí rozdávať lásku (svätý Mikuláš)		
Ježiš Kristus	Ježiš – Boží Syn a jeho príchod na svet Výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna, Ježišove zázraky ako znamenia Udalosti Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania	• Zvestovanie (Lk 1,26-38) • Modlím sa k Panne Márii (modlitba Zdravas' Mária) • Narodenie Ježiša (Lk 2, 1-14) • Traja mudrci (Mt 2, 1-12) • Ježišovo detstvo (12 - ročný Ježiš v chráme Lk 2, 41- 52; život v Nazarete) • Ježiš koná zázraky (svadba v Káne, Jn 2, 1-11; utíšenie búrky na mori, Mk 4, 35 - 41) • Ježiš uzdravuje (uzdravenia pri Galilejskom mori, Mt 15, 29-31; Uzdravenie hluchonemého, Mk 7, 31-37; uzdravenie chromého, Jn 5, 1-9) • Ježiš kriesi mŕtvych (<i>Jairova dcéra, Mk 5, 21-24; 35-43</i>) • Ježiš za nás trpel (Mt 27) • Veľká noc - zmŕtvychvstanie (Mt 28, 1-8)	• poznať dôležité etapy života Ježiša Krista od narodenia až po jeho smrť a zmŕtvychvstanie, • prostredníctvom biblických príbehov objavovať výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna a vytvoriť si k nemu osobný vzťah,	Čitateľská gramotnosť
Sväté Písmo	Výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna, Ježišove zázraky ako znamenia	• Ježiš koná zázraky (svadba v Káne, Jn 2, 1-11; utíšenie búrky na mori, Mk 4, 35 - 41) • Ježiš uzdravuje (uzdravenia pri Galilejskom mori, Mt 15, 29- 31; Uzdravenie hluchonemého, Mk 7, 31-37; uzdravenie chromého, Jn 5, 1-9)	• prostredníctvom biblických príbehov odhaliť výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna,	

		• Ježiš kriesi mŕtvych (<i>Jairova dcéra, Mk 5, 21-24; 35-43</i>)		
Cirkev a sviatosti	Cirkev ako Božia rodina, slávenie nedele ako „Deň Pána“	• Nedeľa – deň Pána (oslava Ježišovho zmŕtvychvstania, sviatočný deň, deň odpočinku) • Božia rodina – Cirkev (ľudská rodina - mama, otec, deti; svätá rodina; Božia rodina - tí, ktorí veria v Pána Boha - aj ja do nej patrím) • Kostol (miesto stretnutia veriacich, zvony zvolávajú ľud, sme bratia a sestry, počúvame Božie slovo; hlavné prvky - oltár, svätostánok.., patrón nášho kostola)	• chápať Cirkev ako spoločenstvo, ktoré vyjadruje svoju vieru v Ježiša Krista a opísať slávenie nedele a sviatkov cirkevného roka,	Sociálna a emocionálna gramotnosť
Kresťanský život	Princípy konania dobra podľa Ježišovho vzoru, rôzne formy pomoci iným Príklady svätých, ktorí inšpirujú ku konaniu dobra Vzťah s Ježišom v každodennom živote	• Ježiš nás učí konať dobro (milosrdný Samaritán, Lk 10, 30-37) • Chcem byť ako Ježiš (zaujímam sa o iných - rôzne formy pomoci iným v škole, v rodine...) • Mária – Mária pomocnica v rôznych situáciách (Bernadetta z Lurd, sv. Katarína Laboure...) • Svätí – Boží priatelia (fatimské deti, Juan Diego, František z Assisi... iní podľa výberu) • Deň s Ježišom (ranná a večerná modlitba, modlitba pred a po jedle, budem pamätať na to, aby som sa k iným správal tak ako Ježiš; nezabúdať na Ježiša cez prázdniny)	• porovnávať svoje konanie s konaním Ježiša a svätých ako morálnych vzorov a aplikovať Zlaté pravidlo vo svojom živote.	Sociálna a emocionálna Interkultúrna Mediálna Vizuálna gramotnosť

Učebné osnovy – Náboženská výchova; 1. cyklus; 2. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	gramotnosti (prieniky)
Boh a človek	Komunikácia Boha s ľuďmi rôznymi spôsobmi Komunikácia s Bohom v modlitbe Komunikácia Boha s ľuďmi v dejinách prostredníctvom biblických príbehov	- Boh k nám hovorí rozličným spôsobom (cez iných ľudí, udalosti...) - Boh k nám hovorí cez Sväté písmo (počúvame Božie slovo, Biblia – napísané Božie slovo, vznik Biblie) - Ježiš nás učí hovoriť s Bohom ako Otcom, („Pane nauč nás modliť sa“ - Otče náš; kde všade sa Ježiš modlil, Lk 11, 2-4) - Modlitba (rôzne formy modlitby, osobná modlitba) - Prví ľudia v raji (Adama a Eva, Gn 2, 4-25, život v raji v Božej prítomnosti) Prví ľudia neposlúchli Boha (prvý hriech, prisľub Mesiaša, Gn 3, 1- 20) - Povolanie Abraháma (izraelský ľud - vyvolený národ, Gn 12, 1-8) Boh oslovuje Mojžiša (Ex 3, 1-12) - Boh sa prihovára k vyvolenému národu (vyvolený národ žije podľa pravidiel, Ex 19, 3-8; 12-17)	- chápať modlitbu ako vyjadrenie vzťahu s Bohom a objavovať spôsoby komunikácie medzi Bohom a ľuďmi, - opísať dejiny izraelského ľudu a jeho záchrany, - na základe Desatora rozlíšiť medzi dobrom a zlom a prehodnocovať svoje správanie.	Vizuálna a čitateľská gramotnosť

Ježiš Kristus	Ježiš – Boží Syn a jeho příchod na svět Začiatky Ježišovho Verejného účinkovania Výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna, Ježišovo učenie v podobenstvách	• Ján Krstiteľ (Ján - ten, ktorý pripraví Mesiášovi cestu; zvestovanie Zachariášovi, Lk 1, 5-25) • Zvestovanie príchodu Ježiša (Mária počúva Boží hlas, Lk 1, 26-38) • Narodenie Mesiáša (Jozef prijíma Máriu, Mt 1, 18-24; sčítanie ľudu, hľadanie prístrešia, • Ježišovo narodenie, Lk 2, 1-14) • Ježišov krst v Jordáne (Ján ohlasuje Mesiáša, Lk 3, 1-17; 21-22; Ježiš sa dáva pokrstiť, Mt 3,13-17) • Ježiš učí v podobenstvách (podobenstvo o rozsievачovi - ako počúvať Božie slovo, Mt 13, 1-8) • Božie kráľovstvo je vzácne (podobenstvo o horčičnom zrnku - ako rozvíjať Božie slovo, Mt 13, 31-32; o poklade na poli, Mt 13, 44; o perle, Mt 13, 45-46) • Ježiš je dobrý pastier (miluje každého, podobenstvo o stratenej ovci, Lk 15. 1 - 6; Jn 10, 1 - 21)	• prostredníctvom biblických príbehov objavovať výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna a vytvoriť si k nemu osobný vzťah, • vnímať prítomnosť zla a hriechu vo svete a vo svojom živote, prehodnotiť svoje správanie a uvedomovať si dôležitosť odpustenia.	Jazyková a komunikačná Čitateľská gramotnosť
Sväté Písmo	Ježiš—Boží Syn vo svete biblických príbehov Ježišovo učenie v podobenstvách	• Ježiš učí v podobenstvách (podob. o rozsievачovi - ako počúvať Božie slovo, Mt 13, 1-8) • Božie kráľovstvo je vzácne (podobenstvo o horčičnom zrnku - ako rozvíjať Božie slovo, Mt 13, 31-32; o poklade na poli, Mt 13, 44; o perle, Mt 13, 45-46)	• prostredníctvom biblických príbehov odhaliť výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna, • opísať dejiny izraelského ľudu a jeho záchrany.	Čitateľská Interkultúrna gramotnosť

		• Ježiš je dobrý pastier (miluje každého, podobenstvo o stratenej ovci, Lk 15. 1 - 6; Jn 10, 1 - 21)		
Cirkev a sviatosť	Udalosti Ježišovho utrpenia, smrti a zmŕtvychvstania a ich význam pre život človeka a cirkvi Pokračovanie Ježišovho diela aj po jeho nanebovstúpení, vznik Cirkvi Náš život ako súčasť Cirkvi, začlenenie sa do Cirkevného spoločenstva	• Ježiša chcú zabiť (zrada, Mt 26, 1-5; 14-16; • Utrpenie Pána Ježiša (Mt 26 - 27) • Zmŕtvychvstanie (Mt 28) • Pán Ježiš odchádza do neba (Mt 28, 16-20; Lk 24, 50-53) Zoslanie Ducha Svätého (Sk 2) • Apoštoli pokračujú v Ježišovom diele (prvá Cirkev, lámanie chleba, (Sk 2, 42 – 47) • Cirkev – Božia rodina (veriaci v Ježiša Krista, patríme do nej od krstu, sme bratia a sestry, stretávame sa v kostole a pri iných príležitostiach, pomáhame si; spoločná modlitba a slávenie v rodine) • Patrím do Cirkvi - môj krst (význam krstu, priebeh) • V Cirkvi si navzájom pomáhame (príklady svätých, ako pomáhali v minulosti, ako si my môžeme navzájom pomáhať)	• osvojiť si základné časti svätej omše a porozumieť významu Eucharistie pre život kresťana, • oboznámiť sa so základnými kritériami kresťanského života.	Spoločenská gramotnosť
Kresťanský život	Ježiš Kristus ako vzor pre život kresťana Dôsledky odmietnutia Ježišovho	• Prinášam ovocie (Ježiš – môj vzor, podobenstvo o figovníku - Ježiš je s nami trpezlivý, Lk 13,6; strom a ovocie, Lk 6, 43-45; Mt 7, 17-19) • Žijem ako kresťan (konám dobré skutky; Zlaté pravidlo, Mt 7, 12; boháč a Lazár)	• byť pozorný k potrebám druhých a aplikovať prvky vzájomnej pomoci, úcty a solidarity v každodenných situáciách	Sociálna a emocionálna gramotnosť

	učenia pre život človeka	• Dom na skale (podobenstvo o dvoch staviteľoch - nedodržiavanie prikázaní, Mt 7, 24-27; odmietnutie pozvania • k modlitbe, sv. omši, ku konaniu dobrých skutkov) • ⇒ Pozvanie na hostinu (odmietnutie, podobenstvo o svadbe kráľovho syna, Mt 22, 1-5).		

Učebné osnovy – Náboženská výchova; 1. cyklus; 3. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Boh a človek	Viera ako dôležitá súčasť ľudského života, viera prirodzená a nadprirodzená Božie pôsobenie cez sviatosti Stručné dejiny Izraelského národa a jeho záchrany	• Potrebujem vieru? (viera prirodzená, nadprirodzená; vzory viery - Abrahám, Gn 12; Mojžiš, Ex 3; Mária, Lk 1, 26-38) • V akého Boha verím (obrazy Boha a prirovnania) • Vyznanie viery (Verím v Boha - Najsvätejšia Trojica) • Sedem sviatostí (informatívne) • Som Božie dieťa - krst (opakovanie o prvom hriechu, Gn 3, 1-20; dedičný hriech, očistenie krstom) • Boh zachraňuje svoj ľud (izraelský národ a východ	• vnímať vieru ako súčasť života človeka a charakterizovať jej prejavy v konkrétnych situáciách • opísať dejiny izraelského ľudu a jeho záchrany, • na základe Desatora rozlíšiť medzi dobrom a zlom a prehodnocovať svoje správanie.	Spoločenská Vizuálna Čitateľská gramotnosť

	Prikázania ako pravidlá pre život	z Egypta, Ex 5-15) • Boh nám dáva prikázania (Ex 19, 16-25; Ex 20, 1-17) • Pravidlá pre život s Bohom (Desatoro - jednotlivé prikázania podrobne)		
Ježiš Kristus	Zlo a hriech ako dôsledok neposlušnosti voči Bohu Božie milosrdenstvo voči ľuďom, spytovanie svedomia a ľútosť nad hriechmi Dôležitosť odpustenia ako súčasť uzdravenia človeka. Sviatosť zmierenia – prostriedok odpustenia hriechov	• Hriech - neposlušnosť voči Bohu (prvý hriech, Gn 3, 1-24; hriech - ľahký, ťažký; sedem hlavných hriechov) • Márnotratný syn a milosrdný Otec (Lk 15, 11-32) • Zmierenie s Otcom (spytovanie svedomia, ľútosť) • Ježiš uzdravuje (telo človeka - opakovanie z 1. ročníka – slepý, Mk 10, 46-52; hluchonemý, Mk 7, 31-37) • Ježiš odpúšťa hriechy (uzdravenie ochrnutého - odpustenie hriechov, Mt 9, 1-7; čo je sviatosť zmierenia, odpustenie prostredníctvom kňaza vo sviatosti zmierenia) • Sviatosť zmierenia (Farizej a mýtnik (Lk 18, 9-14, úprimná ľútosť; priebeh sviatosti zmierenia) • Vzájomné odpustenie (odpustenie tým, ktorí mi ublížili, viem požiadať o odpustenie)	• poznať dôležité etapy života Ježiša Krista od narodenia až po jeho smrť a zmŕtvychvstanie, • prostredníctvom biblických príbehov objavovať výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna a vytvoriť si k nemu osobný vzťah, • vnímať prítomnosť zla a hriechu vo svete a vo svojom živote, prehodnotiť svoje správanie a uvedomovať si dôležitosť odpustenia.	Spoločenská gramotnosť

Sväté Písmo	Stručné dejiny Izraelského národa a jeho záchrany	Boh zachraňuje svoj ľud (izraelský národ a východ z Egypta, Ex 5-15)	- prostredníctvom biblických príbehov odhaliť výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna, - opísať dejiny izraelského ľudu a jeho záchrany.	Čitateľská gramotnosť
Cirkev a sviatosti	Hostina v biblických príbehoch, spojitost medzi Poslednou večerou a svätou omšou Obeta a hostina, základné časti svätej omše a význam Eucharistie Dôležitosť života s Ježišom—základné kritéria kresťanského života	- Ježiš a Zachej (hostina u Zacheja, Lk 19, 1-10) - Zázrak rozmnoženia chleba (Mt 14, 13-21) - Posledná večera (Mt 26, 26-29) - Eucharistia - pokrm pre dušu (význam a hodnota Eucharistie) - Ježišova obeta (smrť a zmŕtvychvstanie) - Slávime Veľkú noc (liturgia Veľkej noci) - Na ceste s Ježišom (emauzskí učeníci, Lk 24, 13-35) - Obeta lásky (obeta, zmysel utrpenia a obety, moja obeta) - Svätá omša (obeta a hostina, bohoslužba slova, bohoslužba obety, priebeh svätej omše;) - Nedeľa – deň s Pánom (hodnota a dôležitosť nedele; neúčast na hostine, Lk 14, 16-18) - Prisľúbenia Božského Srdca (deväť prvých piatkov) - S Ježišom v každodennom živote (pravidelná modlitba, nedeľná svätá omša, sväté prijímanie, pravidelná svätá spoveď)	- chápať Cirkev ako spoločenstvo, ktoré vyjadruje svoju vieru v Ježiša Krista a opísať slávenie nedele a sviatkov cirkevného roka, - osvojiť si základné časti Svätej omše a porozumieť významu Eucharistie pre život kresťana, - oboznámiť sa so základnými kritériami kresťanského života.	Vizuálna a čitateľská gramotnosť

Kresťanský život	Ježiš Kristus ako vzor pre život kresťana	• Zlaté pravidlo	• porovnávať svoje konanie s konaním Ježiša a svätých ako morálnych vzorov a aplikovať Zlaté pravidlo vo svojom živote, • byť pozorný k potrebám druhých a aplikovať prvky vzájomnej pomoci, úcty a solidarity v každodenných situáciách.	Sociálna a emocionálna gramotnosť

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA; 2. cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je, aby žiaci preukázali zvládnutie základov náboženskej gramotnosti. Žiaci si uvedomujú svoje dary a talenty a vedia konkretizovať prikázanie lásky k Bohu a blížnemu. Poznávajú Bibliu nielen ako literárne dielo, ale aj ako Božie slovo, orientujú sa v nej a pomocou nej skúmajú posolstvo o stvorení sveta.

Prehlbujú svoj vzťah k Bohu v troch osobách a vedia ho vyjadriť, osvojujú si rôzne formy modlitby ako súčasť ich náboženského života. Žiaci vedia charakterizovať jednotlivé liturgické obdobia ako aj jednotlivé sviatosti a poukázať na ich význam v živote kresťana.

Ciele vzdelávania pre 2. cyklus

- poznať základnú štruktúru Biblie a orientovať sa v nej,
- reprodukovať biblické príbehy zo Starého a Nového zákona a pochopiť ich význam,
- poznávať vieru v Boha v živote biblických postáv,
- pomenovať a vysvetliť dôležité prvky Ježišovho posolstva,
- chápať Ježišovo konanie v kontexte príkazu lásky a aplikovať príkaz lásky vo svojom živote,
- chápať Cirkev ako spoločenstvo kresťanov a Božiu rodinu a vnímať sakrálny priestor ako miesto Božej prítomnosti a priestor modlitby,
- charakterizovať jednotlivé liturgické obdobia a popísať symboly liturgických období,
- charakterizovať jednotlivé sviatosti, poukázať na ich význam v živote kresťana,
- používať rôzne formy modlitby ako súčasť svojho náboženského života.

Učebné osnovy – Náboženská výchova; 2. cyklus; 4. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Boh a človek	Viera v Boha ako súčasť života človeka Biblické postavy a ich viera v Boha Božia starostlivosť o vyvolený národ v dejinách	- Moja dôvera v Boha (čo znamená veriť, viera prirodzená, nadprirodzená, Mt 6, 25 – 34; čo znamená dôverovať Bohu, dôvod prečo dôverovať, kedy dôverovať; pokúšanie na púšti, Mt 4, 1-12; dôvera aj v pokušeniach, ťažkých situáciách) - Noe verí Bohu (archa, potopa, nový život, Gn 6 - 8) - Abrahám a Izák (narodenie Izáka, Gn 21, 1-8; obetovanie Izáka, Gn 22, 1-18) - Jakub a Ezau (Gn 25, 19-34; Gn 27, 1-45) - Jozef a jeho bratia (život v rodine, nenávisť bratov, predali ho, Gn 37 - 38) - Mojžiš pred faraónom (egyptské rany, Ex 4,27 - 12) - Boh kráča so svojim ľuďom (odchod z Egypta, Ex 13- 15, putovanie púšťou – manna, Ex 16, 1-31; voda zo skaly, Ex 17, 1-7; Desatoro, Ex 19, 1-9; 16-20; Ex 31, 18; Ex 20, 1-17) - Obsadenie zaslúbenej zeme (prechod cez Jordán, Joz 3; dobytie Jericha, Joz 2; 6) - Dávid a Goliáš (1Sam 17, 1-58)	- poznávať vieru v Boha v živote biblických postáv a v udalostiach vyvoleného národa, - jednoduchým spôsobom vyjadriť svoju predstavu o Bohu,	Sociálna a emocionálna Čitateľská Vizuálna gramotnosť

Ježiš Kristus	Hlavné prikázanie lásky k Bohu k blížnemu a k sebe samému Láska k Bohu v Starom zákone i v živote súčasného človeka Láska k blížnemu a skutky milosrdenstva Láska k sebe samému, moje dary a talenty	• Božia láska ku mne (hlavné prikázanie - prikázanie lásky, Lk 10, 25- 29) • Milosrdný Samaritán (Lk 10, 30-37) • Láska k Bohu (Izrael v Starom zákone - všetko, čo hovoril Pán, splníme a zachováme, Ex 24, 1-11; potreba modlitby, rešpektovanie Božieho slova; kto zachová prikázania, bude v nebeskom kráľovstve veľký) • Láska k blížnemu (boháč a Lazár, Lk 16, 19 - 31; skutky milosrdenstva,) • Miluj blížneho ako seba samého (Mt 25, 40 skutky milosrdenstva, príklady svätých podľa výberu - Matka Tereza, sv. Vincent de Paul, Titus Zeman a iní) • Mám veľa darov (podobenstvo o talentoch, Mt 25, 14-30; využívať svoje dary aj pre dobro blížnych) • Zlaté pravidlo (Mt 7, 12; úcta k sebe, k vlastnému telu)	• pomocou Svätého písma objavovať príklady prejavu lásky k Bohu, k blížnemu a k sebe samému, • osvojovať si postoj lásky k blížnemu, prijímať druhých takých, akí sú a prejať im skutky milosrdenstva, • vnímať svoje dary a talenty ako dar od Boha a hľadať spôsob ako ich využívať aj pre dobro iných.	Sociálna a emocionálna Interkultúrna Finančná gramotnosť
	Spojenie s Ježišom prostredníctvom sviatostí	• Ježiš je s nami vo sviatostiach (význam sviatostí v živote človeka, aké miesto majú sviatosti v živote človeka, predstaviť sviatosti v konkrétnych životných situáciách) • Krst (Som spojený s Ježišom – podobenstvo o viniči Jn 15, 1-11; aj zariadenie) • Sviatosť daru Ducha Svätého Sviatosť	• charakterizovať jednotlivé sviatosti a poukázať na ich význam v živote kresťana,	Vizuálna Sociálna gramotnosť

Cirkev a sviatosti	Sedem sviatostí a ich význam pre život človeka	birmovania (Turíce, Sk 1; Ježiš sľubuje silu zhora - dary Ds, posila pre môj život) • Dar odpustenia Sviatosť zmierenia (aj zariadenie - spovednica) • Slávime sviatosť lásky • Eucharistia (bohoslužba slova, bohoslužba obety) • Nedeľa - deň Pána (Sk 2, 42 – účasť prvých kresťanov na lámaní chleba, dôležitosť nedele, budovanie spoločenstva, dôležitosť kresťanského spoločenstva,) • Rodina - spoločenstvo lásky Manželstvo (láska, ktorá sa dáva; budovanie rodiny - mama, otec, deti) • Kňaz - druhý Kristus • Sviatosť posvätného stavu (ustanovenie kňazstva, Zelený štvrtok; stručne hierarchia) • Aj starí a chorí majú miesto v Cirkvi Pomazanie chorých (Božia pomoc pre chorých)		
Kresťanský život	Liturgický rok Komunikácia s Bohom v modlitbe	• Mesiáš prichádza – Adventné obdobie (liturgický rok; liturgická farba, symboly a znaky Adventu, sviatky, tradície; Svätá rodina hľadá prítok, Lk 2,1-7) • Narodil sa Pán - Vianoce (udalosti narodenia (Lk 2, 1-14; symboly a znaky Vianoc; sviatky vo Vianočnom období) • Pôstne obdobie (krížová cesta,	• charakterizovať jednotlivé obdobia liturgického roka a poukázať na ich symboliku, • osvojovať si rôzne formy modlitby ako prostriedok komunikácie a vytvárania si dôvernejšieho vzťahu s Bohom.	Mediálna Vizuálna Sociálna a emocionálna gramotnosť

		liturgická farba, symboly) • Veľkonočné obdobie (smrť a zmŕtvychvstanie, nanebovstúp., Turíce; liturg. farba, symboly) • Obdobie cez rok (aj prikázané sviatky, mariánske sviatky, mariánska modlitba a úcta, modlitba sv. ruženca, cirkevné prikázania; liturgické farby)		

Učebné osnovy – Náboženská výchova; 2. cyklus; 5. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	gramotnosti (prieniky)
Boh a človek	Prítomnosť Boha vo svete a jeho pôsobenie Boh ako Trojica, vyznanie viery Boh Stvoriteľ, pravda posolstva o stvorení sveta	• Boh existuje - je všade okolo nás (odkiaľ to vieme, hoci ho nevidíme, cítime, vnímame jeho pôsobenie, poznanie Boha z jeho diel, konkrétne príklady zo života a skúsenosti s Bohom) • Ako si ľudia predstavovali Boha (kedysi: Boh vládca pán sveta - prírodné živly, potreba uzmierenia, keď sa Boh hnevá..., Boh nás pozná a vie o nás všetko Ž 139; aj my spoznávame Boha) • Jeden Boh v troch osobách (Vyznanie viery, Najsvätejšia Trojica, šesť hlavných právd)	• jednoduchým spôsobom vyjadriť svoju predstavu o Bohu, • stručne charakterizovať Boha v troch osobách a všimnúť si jeho pôsobenie, • rozlíšiť biblickú pravdu • o stvorení sveta od iných názorov a teórií.	Sociálna a emocionálna Environmentálna a digitálna gramotnosť

	Boh ako Otec, Božie atribúty	- Boh Otec sa nám prihovára (cez udalosti, cez ľudí, cez Sväté písmo) - Človek je tvor zvedavý (skúma svet okolo seba, údiv nad prírodou, ako všetko funguje) - Boh Stvoriteľ neba i zeme (pôvod sveta, Gn 1,1- 2,4) - Pravda posolstva o stvorení sveta (porovnať aj rôzne názory na vznik sveta - stručne) Boh Otec všemohúci (Božie atribúty - všemohúci, všavediaci, všadeprítomný, večný; Bohu nič nie je nemožné - príklady zo Svätého písma (učivo 4. ročníka), napr. prechod cez Červené more, dobytie Jericha, Daniel v jame leva, zvestovanie		
Sväté Písmo	Biblia ako Božie slovo a jej pôvod Svätá zem – krajina Biblie	- Biblia - Božie slovo (Boh sa nám prihovára, pôvod Biblie, autor Biblie, svätopisci) - Biblia ako „Kniha kníh“ (rozdelenie kníh – Starý zákon, Nový zákon) - Ako sa orientujeme vo Svätom písme (členenie, súradnice) - Krajina Biblie, jej zvyky a tradície (poľnohospodárstvo, rybárstvo, Jordán, Genezaretské jazero...)	- poznať základnú štruktúru Biblie, orientovať sa v nej a predstaviť jej význam pre kresťanskú vieru, - opísať miesta spojené s biblickou tradíciou.	Čitateľská Digitálna gramotnosť
	Rodina ako domáca cirkev, oslava Boha v rodine Modlitba	- Oslava Boha v rodine (modlitba v rodine, slávenie nedele) - Cirkev spojená v modlitbe (dôležitosť spoločnej modlitby; - dôležitosť nedeľnej svätej omše,	- opísať slávenie nedele a sviatkov vo svojej rodine a v spoločenstve Cirkvi, do ktorej sa zapájajú a objasniť ich význam, - spoznávať miesta modlitieb a Božej	Vizuálna Sociálna a emocionálna gramotnosť

Cirkev a sviatosti	v spoločenstve Cirkvi Miesta modlitby a Božej prítomnosti vo Svätom písme Kostol ako miesto stretnutia spoločenstva Cirkvi s Bohom a s ľuďmi navzájom	vytváranie spoločenstva Cirkvi) • Modlitba za chorých a zosnulých • Boh je prítomný medzi ľuďmi (obetný oltár v Starom zákone, napr. • u Abraháma, stánok zhromažďovania – archa, Ex 25, 10-22; archu nesú do boja, prechod cez Jordán) • Jeruzalemský chrám a synagóga (Šalamún a stavba chrámu) • Kostol - Boží dom (Božia prítomnosť; dom modlitby - vyhnanie predavačov z chrámu, Jn 2, 13 - 16; základné zariadenie chrámu - oltár, ambona, svätostánok) • Liturgické rúcha a predmety (aj liturgické knihy) • Liturgické farby a symboly, postoje a gestá (zopakovať aj liturgický rok)	prítomnosti v minulosti i v dnešnej dobe a pomenovať ich základné prvky • charakterizovať jednotlivé obdobia liturgického roka a poukázať na ich symboliku,	
Kresťanský život	Komunikácia s Bohom v modlitbe Modlitba a jej formy	• Človek modlitbou odpovedá na krásu stvorenia (oslava Boha • Tvorcu, Ž 8; Ž 19, 1-7) • Modlitba ako rozhovor s Bohom (rozhovor s priateľom, modlitba ako dialóg, Boh počúva) • Formy modlitby (vdáka, prosba, chvála, odprosenie, osobná modl., naučené modl., ruženec) • ⇒ Postoje pri modlitbe (státie, sedenie, kľačanie, zopnuté ruky...)	• osvojovať si rôzne formy modlitby ako prostriedok komunikácie a vytvárania si dôvernejšieho vzťahu s Bohom.	Emocionálna Čitateľská gramotnosť

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA; 3. cyklus

Hlavný cieľom 3. cyklu je rozvíjanie nadobudnutej náboženskej gramotnosti. Žiaci vedia vyjadriť svoje predstavy o Bohu a zaujať osobný postoj voči otázkam kresťanskej viery aj v kontexte iných náboženstiev. Žiaci vedia poukázať na aktuálnosť Svätého písma, zdôvodniť historickosť osoby Ježiša Krista a prepojiť jeho posolstvo so svojím vlastným životom. Žiaci poznávajú rôzne etapy šírenia kresťanstva a charakterizujú Cirkev a jej úlohu v súčasnosti, pričom vedia zaujať osobný postoj k cirkvi a zapojiť sa do činnosti miestnej cirkvi. Žiaci poznajú význam jednotlivých sviatostí, reflektujú svoje hodnoty, vedia si zostaviť vlastný rebríček hodnôt. Konfrontujú svoj život s Desatorom a uvažujú nad svojím životom ako osobnom povolaním vo vzťahu k sebe, druhým a k svojmu okoliu.

Ciele vzdelávanie pre 3. cyklus:

- poukázať na jedinečnosť a dôstojnosť človeka na základe kresťanských hodnôt,
- uvedomiť si potrebu pravidiel, konfrontovať sa s Desatorom a aplikovať pravidlá správneho morálneho života na vlastný život,
- prehodnocovať svoje rozhodnutia a postoje s rešpektom na slobodnú vôľu každého človeka,
- zdôvodniť historickosť osoby Ježiša Krista a inšpirovať sa Ježišovým životom ako príkladom pre svoje konanie,
- interpretovať biblické príbehy zo Starého a Nového zákona a stotožňovať sa s biblickými postavami a vzormi viery v Boha,
- vnímať Bibliu ako Božie slovo a zdôvodniť jej aktuálnosť a odkaz pre súčasný život,
- zaujať osobný postoj k otázkam kresťanskej viery v Boha,
- vnímať Cirkev v jej historických súvislostiach a poukázať na hlavné historické udalosti, ktoré zasiahli do jej života,
- porovnať kresťanské náboženstvo s inými náboženstvami, opísať ich spoločné znaky a rozdiely a vyjadriť, v čom je jedinečnosť a hodnota kresťanstva,
- s rešpektom pristupovať k ľuďom s iným náboženským presvedčením,
- charakterizovať jednotlivé sviatosti a poukázať na ich význam v živote kresťana.

Učebné osnovy – Náboženská výchova; 3. cyklus; 6. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové gramotnosti (prieniky)
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	
Boh a človek	Boží plán pre človeka Človek – jedinečné Božie stvorenie Božie pôsobenie v živote biblických postáv v dejinách – časová os	- Boh chce naše šťastie (od prirodzeného šťastia ku šťastiu, čo robí človeka šťastným; Boh má o človeka záujem, Boží plán pre človeka - šťastie, večný život; Boha na prvé miesto) - Človek je strážcom stvorenia (Stvorenie človeka, raj, Gn 2, 4-18; človek bol oživený duchom –Boh mu vdýchol dušu, Gn 2, 1-7; duša človeka je nesmrteľná - šesť hlavných právd) - Odmietnutie Božej lásky (prvý hriech a jeho dôsledky – strom poznania dobra a zla, Gn 3, 1-13; prísľub Vykupiteľa – strom života, Gn 3, 14-24) - Boh pôsobí v živote biblických postáv (časová os, krátky stručný prehľad dejín spásy, skúsenosť biblických postáv, s ktorými sa dieťa môže identifikovať – Abrahám, Gn 12, 1-9; 13, 14-18; 18, 1-15; 21, 1-8, Jozef, Gn 37, 2-36; 39-45, Mojžiš...) - Putovanie do zasľúbenej zeme (manna, Ex16, 1-31; medený had, Nm21, 4-9) Dobytie Jericha (Joz 6)	- popísať dôsledky prvého hriechu a odmietnutia Božieho plánu, - opísať biblické udalosti a vysvetliť ich význam	Sociálna a emocionálna Čitateľská Vizuálna gramotnosť

Ježiš Kristus	Ježiš Kristus ako historická osoba narodenie Ježišovo verejné účinkovanie Ježišove zázraky ako znamenia príchodu Božieho kráľovstva Ježiš Kristus ako historická osoba (utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie)	• Prísľub Mesiáša (proroci Izaiáš: Iz 7, 14; 9,5; 11, 1-5; Micheáš: Mich 5, 1; Ján Krstiteľ: Lk 1, 5-25; 56-80) • Ježiš skutočne žil (Palestína v časoch Ježiša, Ježiš - historická osoba, cisár Augustus, sčítanie ľudu, Herodes, Betlehem) • Narodenie Ježiša (Lk 2) • Ježiš začína verejne účinkovať (krst v Jordáne, Mt 3, 1-17; Ježiš povoláva apoštolov - povolanie prvých učeníkov, Mt 4, 18-22 alebo Lk 5, 1-11; vyslanie, Mt 10, 1- 20) • Priblížilo sa Božie kráľovstvo (Ježiš učiteľ- reč na vrchu, Mt 5, 3-11; 21-26; 38-47; Ježiš ponúka návod na šťastný život) • Ježiš učí v podobenstvách (o poklade na poli, Mt 13,44; o rybárskej sieti, Mt 13, 47-50; o dvoch synoch, Mt 21, 28-32; • svadbe kráľovho syna, Mt 22, 1-14; o talentoch, Mt 25, 14-30) • Ježiš mení srdcia ľudí (Zachej, Lk 19, 1-10) • Kána Galilejská (Jn 2, 1-11) Utíšenie búrky na mori (Mt 8, 23-27) • Ježiš uzdravuje (uzdravenie chorého pri Betsatskom rybníku, Jn 5, 1-18; uzdravenie posadnutého chlapca, Lk 9, 37-43)	• na základe konkrétnych faktov poukázať na historickosť osoby Ježiša Krista, • konfrontovať vlastné postoje s konaním Ježiša a Márie a zaujať osobný postoj k otázkam kresťanskej viery v Boha,	Sociálna a emocionálna Vizuálna a digitálna Čitateľská gramotnosť

		• Udalosti umučenia, smrti a zmŕtvychvstania (obeta Ježiša - • zmysel obety; liturgia slávenia V. noci, Dôkazy o Ježišovej smrti - Poncius Pilát, Jeruzalem, Boží hrob (Mt 26 – 27; prázdny hrob, Mt 28, 1-8; mimokresťanské dôkazy o Ježišovej smrti)		
Sväté Písmo	Evanjelium ako radostná zvesť	• Skôr ako bolo napísané evanjelium (ústne podanie, Tradícia, dôvod písania evanjelií) • Evanjeliá a evanjelisti (evanjeliá - správy o Mesiášovi; štyria evanjelisti - kto sú, pre koho písali, atribúty)	• charakterizovať Evanjeliá, poukázať na ich pôvod a význam,	Čitateľská Interkultúrna gramotnosť
Cirkev a sviatosti	Vznik Cirkvi a Petrov primát	• Peter - nástupca Ježiša (Petrov primát, Mt 16, 13-20) • Ježiš po zmŕtvychvstani udeľuje Petrovi pastiersky úrad v Cirkvi (Jn 21, 15-19) • Peter ohlasuje Krista (Turíce a prvá Petrova kázeň, vznik prvého kresťanského spoločenstva, Sk 2) • Peter koná v mene Krista (Peter uzdravuje chromého, vyučuje, Sk 3-4)	• vnímať Cirkev ako spoločenstvo kresťanov, ktoré pokračuje v Ježišovom poslaní a poznávaní života prvého kresťanského spoločenstva,	Sociálna a emocionálna Vizuálna gramotnosť
Kresťanský život	Cirkev v dnešnej dobe Kresťan a Cirkev	• Pápež - viditeľná hlava Cirkvi (hierarchia v Cirkvi) • Pápež nie je sám (apoštolská postupnosť, biskupi, kňazi, diakoni, územné členenie Cirkvi - diecézy, farnosti; eparchie gréckokatolíckej Cirkvi - informatívne) Krst - vstupná brána do Cirkvi	• charakterizovať Cirkev a jej úlohu v súčasnosti poznávať cirkevnú hierarchiu, prijímať výzvy k angažovanosti v Cirkvi,	Sociálna a emocionálna Vizuálna Digitálna gramotnosť

		• Žijem vo farnosti (vo farskom spoločenstve; moja angažovanosť v Cirkvi, vo farnosti; kňazi našej farnosti) • Svätiť prikázané sviatky (prikázané sviatky a cirkevné prikázania)		

Učebné osnovy – Náboženská výchova; 3. cyklus; 7. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	gramotnosti (prieniky)
Boh a človek	Viera ako odpoveď kresťana Veľké postavy viery Starého zákona Viera osôb povolaných do Božej služby Viera Božieho ľudu v čase neslobody	• Ja a moja viera (kto mi odovzdal vieru, viera prirodzená, • nadprirodzená, príklady viery v živote človeka, potreba viery, čo pre teba znamená veriť) • Gedeon dôveruje Bohu (povolanie Gedeona, Sdc 6, 11-24; boj proti Bálovi, Sdc 6, 25-32; Gedeonovo rúno, Sdc 6, 36-40; Gedeonovo víťazstvo, Sdc 7, 15 -25; Boh povoláva slabých) • <i>Samson (Samson, Sdc 13; Samson a Filištínci, Sdc 16; Samson a Dalila, Sdc 16, 4-22)</i> S Bohom som silný (Dávid a jeho hriech, 2Sam 11-12, byť malým pred Bohom) • Šalamún (Šalamúnova viera a dôvera v Boha, 1Kr 3,1-15; • Šalamúnova múdrosť, 1Kr 3, 16-28; hľadať múdrosť v Božom slove)	• vnímať Božiu starostlivosť v živote biblických postáv a porozumieť základným faktom dejín spásy na základe časovej osi, • prostredníctvom príbehov biblických postáv poukázať na prítomnosť viery v živote človeka a nachádzať inšpiráciu pre osobný vzťah s Bohom,	Čitateľská Sociálna a emocionálna Interkultúrna gramotnosť

		Eliáš dôveruje Bohu (Eliáš pri potoku Karit, 1Kr 17, 1-6; Eliáš v Sarepte, 1Kr 17, 7-24; Eliáš a Bálovi proroci, 1Kr 18; Eliáš na vrchu Horeb, 1Kr 19, 1-18; vytrvalosť v hlásaní) Odvážny Daniel (Daniel na kráľovskom dvore, Dan 1, 1-21; Nabuchodonozorov sen, Dan 2, 1-49; traja mládenci v ohnivej peci, Dan 3, 1-97; Daniel v levovej jame, Dan 6, 2-29; odvaha nevzdať sa svojej viery, odvaha a odovzdanosť v ťažkých život. situáciách		
Ježiš Kristus	Ježiš – učiteľ a vzor viery Mária – žena viery	- Proste a dostanete (Mt 7, 7-11; dôvera v Božiu prozreteľnosť, Boh dáva človeku to, čo potrebuje, Mt 6, 25-34; viera ako horčičné zrnko, uzdravenie posadnutého, Mt 17, 14-20; čo robiť, keď sa mi nedarí) - Odvaha vystúpiť z lode (Ježiš kráča po mori, Peter vystupuje z lode, Mt 14, 22-33; prekonanie strachu, v ťažkostiach hľadiť na Ježiša) - Ježiš je Pánom života a smrti (vzkriesenie Lazára – áno, Pane, ja som uverila, Jn 11, 1-44; viera v zdanlivo neriešiteľnej situácii; vidieť Božie skutky vo svojom živote) - Keď nás viera niečo stojí (uzdravenie slepého od narodenia, Jn 9, 1-41; prekonávanie ťažkostí spojené s vierou v Krista) - Mária dôveruje Bohu (Mária	- odhaľovať výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna, pomenovať dôležité - pomenovať dôležité prvky jeho posolstva o Božom kráľovstve a prehodnotiť osobný vzťah k nemu	Sociálna a emocionálna Čitateľská Sociálna a emocionálna Environmentálna gramotnosť

		dôveruje aj v ťažkostiach, Mt 1, 18-25; v Betleheme niet miesto, Lk 2,7; Simeonovo proroctvo, Lk 2, 21-35; sedembolestná Panna Mária, útek do Egypta, Mt 2, 13-23; stratenie 12-ročného Ježiša v chráme, Lk 2, 41-52) • Mária dôveruje až do konca (krížová cesta, Jn 19, 25-27; aký je Boží plán pre mňa, ako prijímam ťažkosti, bolestné situácie)		
Cirkev a sviatosti	Život a viera prvého kresťanského spoločenstva Svätý Pavol a ohlasovani e evanjelia Šírenie kresťanstva na našom území Cirkev v stredoveku Život Cirkvi od stredoveku po 20. storočie	• Vznik Cirkvi a viera prvého kresťanského spoločenstva (vznik Cirkvi na Turíce Sk 2, 1-41; čo je Cirkev, základné vlastnosti Cirkvi - jedna, svätá, katolícka, • apoštolská; jedno srdce a jedna duša, lámanie chleba, modlitby, Sk 2, 42-47; aká je viera nášho kresťanského spoločenstva; Mária - Matka Cirkvi) • Prvé prenasledovanie Cirkvi (prvý mučeník - sv. Štefan Sk 6, 7-15; Sk 7, 1-60) • Obrátenie Šavla (Sk 9, 1-25; moje osobné obrátenie) • Pavol ohlasuje Krista (sv. Pavol a jeho misijné cesty, Sk 13n; misijná cesta – Cyprus, Sk 13, 1-12; v Ikóniu, Sk 14, 1-7; uzdravenie chromého v Lystre, Sk 14, 8-20)	• charakterizovať osobnosť svätého Pavla, apoštola národov a jeho prínos pri šírení kresťanstva, • poznávať pôsobenie Cyrila a Metoda a ich nasledovníkov, vysvetliť ich prínos pre šírenie kresťanstva na našom území, • charakterizovať etapy šírenia kresťanstva v dejinách a poznávať ich hlavné prvky	Sociálna a emocionálna Mediálna Finančná gramotnosť

		• Prenasledovanie Cirkvi a náboženská sloboda (cisár Nero, Dioklecián; cisár Konštantín Milánsky edikt - náboženská sloboda r. 313) • Misia sv. Cyrila a Metoda na našom území (Proglas - práca s textom zameraná na hľadanie duchovného odkazu pre môj život) • Žiaci sv. Cyrila a Metoda (Gorazd a sedempočetníci) • Vznik reholí (františkáni, dominikáni, jezuiti, milosrdní bratia, školskí bratia, • lazaristi, vincentky a iní, školy a vzdelávanie - kláštorné školy, katedrálne, farské, univerzity, sv. Tomáš Akvinský) • Reformácia a protireformácia • Misie (sv. František Xaverský a i.) • Ako idú dejiny ďalej (projektové vyučovanie - stručne zhrnúť: osvietenstvo, vznik nových reholí, 19. storočie a sociálne učenie Cirkvi, 20. storočie - II. Vatikánsky koncil a obnova Cirkvi, pápeži 20. storočia - informatívne; projek. vyučovanie) • Prenasledovanie Cirkvi na Slovensku v čase komunizmu (prenasledovanie kňazov, rehoľníkov, gréckokatolícka Cirkev a prenasledovanie)		

Kresťanský život	Svedectvá viery kresťanov 20. storočia Viera kresťana uprostred svetových náboženstiev	• Ako prežívali vieru ľudia 20. storočia v ťažkých situáciách (osobnosti viery dnešnej doby podľa výberu a ich odkaz pre nás, napr. bl. Titus Zeman, bl. Anka Kolesárová, bl. sestra Zdenka Šelingová, Janko Havlík a i., gréckokatolíci bl. P.P.Gojdič, bl. Vasiľ Hopko, bl. Metod Dominik Trčka, osobnosti podľa vlastného výberu; projektové vyučovanie) • Kontakt veriaceho človeka so svetovými náboženstvami (stručná charakteristika hlavných svetových náboženstiev; spätosť kresťanstva a židovstva) • Jedinečnosť a hodnota kresťanstva (jedinečnosť vykupiteľského diela Ježiša Krista - Boh zomiera za človeka, osobný vzťah človeka k Bohu, komunikácia s Bohom)	• oboznámiť sa s osobnosťami 20. storočia, ktoré trpeli pre vieru, vnímať zmysel ich utrpenia a konfrontovať svoje postoje s ich postojmi viery, • porovnať kresťanské náboženstvo s inými náboženstvami, opísať ich spoločné znaky a rozdiely a vyjadriť, v čom je jedinečnosť a hodnota kresťanstva; rešpektovať ľudí s iným náboženským presvedčením	Interkultúrna Občianska gramotnosť

Učebné osnovy – Náboženská výchova; 3. cyklus; 8. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	gramotnosti (prieniky)
Boh a človek	Budovanie vzťahu človeka k Bohu Vzťah s Bohom a pravidlá na Sinaji	- Boh povoláva človeka ku vzťahu (vyjsť od prirodzeného vzťahu medzi ľuďmi ku vzťahu k Bohu, Boh chce vytvoriť s ľuďmi vzťah, Ex 19, 1-8) Prikázania ako cesta k slobode (nie k otroctvu - ja som Pán, tvoj Boh, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, Ex 19, 16- 25; 20, 1-21; uzatvorenie zmluvy s Bohom, Ex 24, 1-18; sloboda - človeka verzus príkazy a zákazy) Boh tvorí pravidlá pre správny smer (Desatoro, Dt 5, 6-21; Dt 6, 1-25; neobmedzuje ale chráni)	⇒ uvedomiť si potrebu pravidiel pre svoj život a konfrontovať svoje konanie s Desatorom,	Environmentálna Interkultúrna gramotnosť
Ježiš Kristus	Priateľstvo s Ježišom Blahoslavenstvá – cesta k slobode a ku šťastiu	- Ježiš môj priateľ ponúka program pre život (v čom tkvie priateľstvo s Ježišom, znaky takéhoto priateľstva, vzor obetovania: „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto dáva život za svojich priateľov...” (sv. Maximilián Kolbe); Jn 15, 13; ukazuje cestu) - Boh chce naše šťastie (blahoslavenstvá, ich význam a zmysel, Mt 5, 1-12; život podľa	hľadať v blahoslavenstvách cestu k slobode a osvojovať si postoj lásky k blížnemu cez skutky milosrdenstva.	Čitateľská Sociálna a emocionálna gramotnosť

		blahoslavenstiev v mojom živote) • Blahoslavení milosrdní (milosrdný Samaritán, Lk 10, 30-37; • preukazovanie milosrdenstva; choď a rob podobne • Skutky telesného a duchovného milosrdenstva (byť soľou zeme a svetlom sveta, Mt 5, 13-16; rozvíjanie čností: napr. vytrvalosť v službe, trpezlivosť s chorými, s chudobnými, s ľuďmi na okraji spoločnosti; vzor služby - Raul Follerau a iní...)		
Cirkev a sviatosti	Cirkev a služba blížnym	• Budeme súdení podľa lásky (podobenstvo o poslednom súde, Mt 25, 31n;) Neprišiel som dať sa obsluhovať, ale slúžiť (umývanie nôh pri Poslednej večeri, • Jn 13, 1-17; Ježišov príklad a služba lásky blížnym; sv. Terézia z Lisieux - malé skutky s veľkou láskou) • Skutky milosrdenstva a charitatívna služba v dejinách (zakladanie nemocníc, sirotincov, služba väzňom, galejníkom, služba chorým v ich domoch, sv. Martin de Tours, sv. Vincent de Paul a iní - postavy podľa výberu) Služba chudobným v dnešnej dobe (sv. Matka	• konfrontovať svoj život so životom ľudí, ktorí konali skutky milosrdenstva a rozhodnúť sa pre konkrétnu formu prejavu lásky blížnemu,	Sociálna a emocionálna Občianska gramotnosť

		Tereza a jej sestry, milosrdní bratia, komunita sv. Egídia a iní...)		
Kresťanský život	Vzťah s Bohom Úcta k Božiemu menu Svätiť sviatočné dni Úcta k rodičom a k autorite Úcta k životu a jeho ochrana od počatia po prirodzenú smrť Čistota a vernosť Ochrana spoločného vlastníctva	• Úcta k jednému Bohu (Boh je na prvom mieste, Dt 5, 6-10; čnosť viery - zapretie viery, keď dávam prednosť iným bohom, ateizmus) • Nebudeš mať iných bohov (bôžikovia dnešnej doby; závislosti - automaty, internet, peniaze...) Kulty, poverky, okultizmus, mágia, veštenie • Sekty - odklon od pravého Boha • Mať v úcte Božie meno (Mojžiš a horiaci krík, Jahve, Ex 3; vysloviť Božie meno s úctou – nadávky, nezneuctujem len Božie meno, ale aj človeka, Božie stvorenie; prezývky) • Nedeľa - oslava Veľkej noci (židia a Sabat, Dt 5, 12-15; vzťah židovskej a kresťanskej Veľkej noci) • Nedeľa - deň Pána (slávenie nedele – svätá omša, deň bez práce, budovanie spoločenstva rodiny; ako prežívam svätú omšu - vysvetlenie postojov, zapájanie sa do svätej omše, eucharistický pôst, • svätenie nedele a prikázaných	• poukázať na význam pravidiel v živote človeka, konfrontovať svoj život s Desatorom a pravdivo zhodnotiť dôsledky porušovania prikázaní pre svoj život, • spoznávať rôzne formy povolania v živote kresťana a uvažovať o svojom osobnom povolaní,	Sociálna a emocionálna Občianska Digitálna gramotnosť

		sviatkov) • Úcta k rodičom a k autorite (čnosť lásky, poslušnosť - neposlušnosť, sebeckosť; moje miesto v rodine) • Život ako dar (nezabiješ, Mt 5, 21-26; úcta k životu, ochrana zdravia; mravná sila - strach z následkov; sebapoškodzovanie, anorexia, bulímia; sebprijatie) • Chrániť život od počatia (potrat, eutanázia, vražda, samovražda) • Cesty závislosti (závislosti, drogy, alkohol, IKT – mobil, internet) • Šikana, kyberšikana • Hodnota čistoty a zdržanlivosti (kto som - pohľad chlapca na dievča; čistý pohľad na seba, jeden na druhého.	• poukázať na význam pravidiel v živote človeka, konfrontovať svoj život s Desatorom a pravdivo zhodnotiť dôsledky porušovania prikázaní pre svoj život, • spoznávať rôzne formy povolania v živote kresťana a uvažovať o svojom osobnom povolaní,	

Učebné osnovy – Náboženská výchova; 3. cyklus; 9. ročník

Typ štandardu	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Medzipredmetové
Tematický celok	Pojmy, vzťahy, fakty	Činnosti	Žiak vie/dokáže:	gramotnosti (prieniky)
Boh a človek	Rebríček hodnôt a životný štýl mladých Sloboda človeka Slobodné rozhodnutie konať dobro v prospech iných Sloboda a zodpovednosť	- Na čom staviam svoj život. Čomu verím. (dom na skale, Mt 7, 24-27) Hodnoty života (čo sú hodnoty, hodnota času, priateľstva a pod., rebríček hodnôt) - Hodnota môjho života (Mt 19, 16-22 podobenstvo o bohatom mladíkovi) Môj životný štýl (životný štýl mladých v súlade s kresťanskými hodnotami a v rozpore s kresťanskými hodnotami - diskotéky, kino, alkohol, reklamy, nesprávne vzory) - Človek na počiatku stvorenia dostáva možnosť slobodnej voľby (jedinečnosť človeka, mať slobodnú vôľu neznamena robíť si, čo chcem) Otvorenosť pre druhých - budovanie vzťahov - Rút (myslieť na iných) - Tobiáš (konať dobro aj za cenu straty) ⇒ Sloboda a možnosť voľby (odpovedať či neodpovedať; voľba zla - zneužitie slobody; pôstna prax Cirkvi - dobrovoľné odopretie si niečoho pre dobro iných) - Zodpovednosť za svoje rozhodnutia (dopad mojich rozhodnutí na	- vyjadriť súvislosť medzi slobodou a vlastným konaním, zostaviť si vlastný rebríček hodnôt, - prehodnocovať svoje rozhodnutia a postoje s rešpektom voči slobode každého človeka.	Sociálna a emocionálna Občianska Čitateľská gramotnosť

		spoločnosť- sociálny hriech) • Zodpovednosť za svet, v ktorom žijem (vzťah človeka k prírode, ochrana Božieho diela)		
Sväté Písmo	Aktuálnosť Biblie	• Aktualizácia biblického textu v živote mladého človeka (identifikácia s biblickým textom, čo text hovorí pre mňa, v mojej konkrétnej situácii, Žalmy - Ž 23, Ž 91, Ž 138; Perly múdrosti - Šalamúnova múdrosť - 1Kr 3, Kaz 3; „Tiesňové volania“...)	• poukázať na aktuálnosť Svätého písma a biblických textov a objavovať v nich odkaz pre svoj život	Čitateľská Vizuálna gramotnosť
Cirkev a sviatosti	Krst a jeho význam v živote človeka Sviatosť birmovania – sviatosť kresťanskej dospelosti Hriech a vina v živote človeka, sviatosť zmierenia Eucharistia a jej význam v živote kresťana	• Sviatosť krstu (úvod ku sviatostiam - význam sviatostí; význam a zmysel krstu) • Stávam sa dospelým kresťanom (prijmite Ducha Svätého, Jn 20, 22, sviatosť birmovania, čo znamená kresťanská dospelosť) • Stretnutie lásky (Ježiš a cudzoložnica, Jn 8, 1-11; odpustenie človeka mení) • Hriech a vina (sedem hlavných hriechov, hriechy proti Duchu Svätému; navádzanie na hriech, svedomie; počúvať svoje svedomie a riadiť sa ním; dôsledky pádu do hriechu) • Milosrdný otec (márnotravný syn, Lk 15, 11-32; identifikácia s postavami, ako sa vidím ja; Sviatosť zmierenia - veľkosť B. milosrdenstva, priebeh; zmierenie, vzájomné odpustenie) • Pokrm duše (rozmnoženie chleba,	• charakterizovať sviatosti kresťanskej iniciácie, definovať ich spoločné znaky i odlišnosti, poukázať na ich význam v živote kresťana.	Sociálna a emocionálna Mediálna Environmentálna gramotnosť

		Ježiš sľubuje iný pokrm, Jn 6, 1-15; 22-64) - Hodnota Eucharistie (emauzskí učeníci, Lk 24, 13-35) - Svätá omša (počúvanie Božieho slova, hodnota obety Ježiša Krista; pozvanie k hostine - nebyť len divák, aktívna účasť na svätej omši; gestá pri svätej omši a ich význam; Carlo Acutis - úcta k Eucharistii)	charakterizovať sviatosti kresťanskej iniciácie, definovať ich spoločné znaky i odlišnosti, poukázať na ich význam v živote kresťana.	
Kresťanský život	Pravda a pravdepodobnosť Povolanie človeka Priateľstvo, láska a povolanie k manželstvu Božie kráľovstvo – cieľ života kresťana	- Sviatosť posvätného stavu (Povolanie Samuela 1Sam 3, 1-10; moje povolanie - ako rozpoznám Boží hlas; dôležitosť povedať Bohu „áno“; žatva je veľká, ale robotníkov málo, Mt 9, 35-38) - Zasvätený život (zrieknutie sa požiadaviek svojho ega pre Ježiša, Mt 10, 37-39; dar panenstva, 1Kor 7, 25-35) - Laici a ich služba v Cirkvi a vo verejnom živote - Priateľstvo a láska (priateľstvo a budovanie vzťahov, osobitosti muža a ženy, ich prežívanie..., čo je skutočná láska, znaky pravej lásky, 1 Kor 13;) - Sviatosť manželstva (manželstvo ako zväzok muža a ženy, 1Kor 7, 1-9; nerozlučnosť, 1Kor 7, 10-11; krása manželského vzťahu, počítať v	chápať vieru vo večný život v kontexte kresťanskej nádeje, zaujať postoj k otázke večného života.	Občianska Sociálna a emocionálna Vizuálna gramotnosť

		manželstve aj s Bohom) • Manželstvo a rodičovstvo (hodnota manželstva a rodiny; deti - dar pre rodinu; manželská vernosť, rozvod a jeho dôsledky pre rodinu; o rozluke, Mt 5, 31-32) • Pomazanie chorých (zmysel a hodnota utrpenia; Jób; Chiara Luce Badan) • Život po smrti (posledný súd, Mt 25, 31-46; večnosť, večný život, klinická smrť) • Kresťanská nádej (nebo, peklo, očistec; odpustky, modlitba za zosnulých, návšteva cintorína)	• chápať vieru vo večný život v kontexte kresťanskej nádeje, zaujať postoj k otázke večného života.	